

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

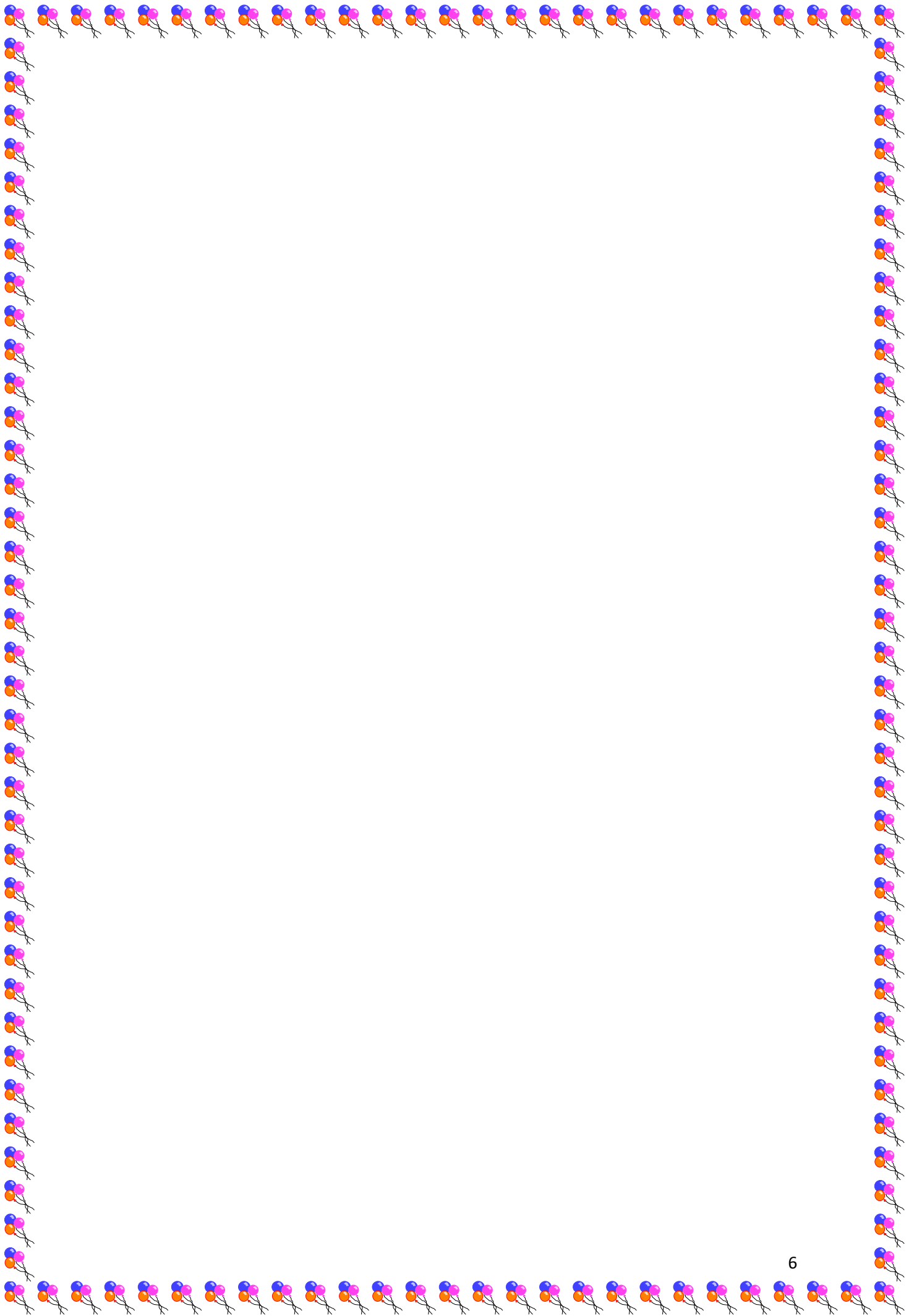
«Παίζουμε και εξερευνούμε το δικό μας και τους άλλους
πολιτισμούς»: κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές
Β' Δημοτικού»

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Τυμπανάρη Ιωάννα

ΦΛΩΡΙΝΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2017

«Παίζουμε και εξερευνούμε το δικό μας και τους άλλους πολιτισμούς»: κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές Β' Δημοτικού

Υπεύθυνη καθηγήτρια: κα Γρίβα Ελένη.

Τυμπανάρη Ιωάννα ΑΕΜ:3655

Φλώρινα, 2017

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	9
Abstract	10
Εισαγωγή	11
1. Πολιτισμός.....	13
2. Εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων πολυπολιτισμικότητα/διαπολιτισμικότητα	19
3. Το πολυπολιτισμικό πλαίσιο στην Ελλάδα	21
4. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στο πολύπολιτισμικό εκπαιδευτικό πλαίσιο	27
5. Σκοπός της εργασίας	29
6. εκπαιδευτικό υλικό: ταξιδεύοντας σε διάφορους πολιτισμούς με το συννεφούλη φουσκωτούλη..!	30
6.1 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ.....	32
6.2 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ	46
6.3 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ	56
6.4 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ	73
6.5 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	86
6.6 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ.....	100
Πύργος του Λονδίνου.....	108
6.7 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	111
7. Οδηγίες παιχνιδιών	126
8. Συζήτηση	131
Βιβλιογραφία	133

Περίληψη

Βασικός σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού που αποσκοπεί στην ανάπτυξη πολυπολιτισμικής συνείδησης των μαθητών. Μέσα από γλωσσικές δραστηριότητες, οι μαθητές θα γνωρίσουν το δικό μας αλλά και άλλους πολιτισμούς. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν πέρα από τις γλωσσικές ασκήσεις που καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της παρούσας εργασίας και κάποια κινητικά παιχνίδια, ώστε οι μαθητές να έχουν την δυνατότητα να αλληλεπιδράσουν με το περιβάλλον, να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν με πολλαπλού τύπου δραστηριότητες. Μέσα από ένα παιγνιώδη και ευχάριστο τρόπο οι μαθητές θα γνωρίσουν πτυχές του πολιτισμού επτά χωρών, της Γαλλίας, της Ρουμανίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Γερμανίας, της Αγγλίας και της Ελλάδας. Τα θέματα των ασκήσεων είναι διασκεδαστικά, κοντά στα ενδιαφέροντα των παιδιών και το επίκεντρό τους δεν είναι τόσο οι μαθητές να βελτιώσουν την γλωσσική ανάπτυξή τους όσο το να αναπτύξουν σταδιακά, ξεκινώντας από την παρούσα εργασία, τη πολυπολιτισμική τους συνείδηση. Αυτό δεν κατακτάται εφαρμόζοντας το παρόν περιεχόμενο μόνο, αλλά χρειάζεται συνεχής αγώνας, εξοικείωση των μαθητών με το διαφορετικό και η παρούσα εργασία μπορεί να αποτελέσει μονάχα ένα λιθαράκι για την ανάπτυξη της πολυπολιτισμικότητας στη συνείδηση των μαθητών.

Λέξεις κλειδιά: κατασκευή γλωσσικών δραστηριοτήτων, κινητικά παιχνίδια, πολυπολιτισμικότητα, μαθητές

Abstract

The main purpose of the present work is the construction of educational material aimed at developing the multicultural consciousness of students. Through language activities, students will learn about our own but also other cultures. For this purpose, beyond the linguistic exercises covering most of the present work, some motor games were used to enable pupils to interact with the environment, communicate and collaborate with multiple types of activities. In a playful and pleasant way, students will learn aspects of the culture of five countries, France, Romania, Italy, England and Greece. The themes of the exercises are fun, close to the interests of the children and their focus is not so much on the students to improve their linguistic development as they gradually develop, starting with their present work, their multicultural consciousness. This is not conquered by applying the present content alone, but it takes a continuous struggle, familiarizing students with the different, and the present work can only be a milestone for the development of multiculturalism in students' consciousness.

Keywords: construction of linguistic activities, motor games, multiculturalism, students

Εισαγωγή

Χαρακτηριστικό φαινόμενο των σύγχρονων κοινωνιών είναι η πολυπολιτισμικότητα και τα πλουραλιστικά στοιχεία που τις διέπουν. Εξαιτίας των ανοικτών πολιτικών οικονομιών και την μετανάστευση αρκετών χωρών είτε λόγω πολέμου είτε λόγω οικονομικών. Άνθρωποι με διαφορετικές εθνικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές πεποιθήσεις από όλο τον κόσμο μεταναστεύουν σε κάποια άλλη χώρα και συνυπάρχουν με «διαφορετικούς» ανθρώπους. Ο 21ος αιώνας έχει φέρει την ανάπτυξη πολλών πολυπολιτισμικών κοινωνιών, όπου άνθρωποι από διαφορετικές χώρες, πολιτισμούς, παραδόσεις, γλώσσα συμβιώνουν και συνυπάρχουν μέσα σε μία εθνότητα. Η ύπαρξη λοιπόν, δυο η περισσότερων διαφορετικών πολιτισμικών κοινοτήτων επέφερε στις κοινωνίες την πολυπολιτισμικότητα. Η πολυπολιτισμικότητα πέρα από διακριτό φαινόμενο των δημοκρατικών και ανεκτικών κοινωνιών μπορεί να αποτελέσει και στόχο. Μέσα απ' αυτήν δηλαδή να προκύψουν νέες αντιλήψεις για τα συλλογικά και ιδιωτικά δικαιώματα, να διευρυνθεί η έννοια του πολίτη και το σημαντικότερο ο κάθε πολιτισμός να ανανεωθεί και να εμπλουτιστεί από άλλους πολιτισμούς. Ωστόσο όμως στη πραγματικότητα τα πράγματα φαίνονται διαφορετικά και ο όρος πολυπολιτισμικότητα παίρνει αρνητική χρεία. Ο ρατσισμός, η ξενοφοβία, η μη αναγνώριση του άλλου, ο φόβος εναντίον ό,τι ξένου, ο εθνικισμός φαίνονται να διαπερνούν τις κοινωνίες και να είναι άμεσα συνυφασμένα με τον όρο πολυπολιτισμικότητα. Επιπλέον αυτοί που επικρίνουν την πολυπολιτισμικότητα πιστεύουν ότι με την αναγνώριση της διαφορετικότητας στην ουσία θα διαστρεβλωθεί η έννοια της κοινωνικής ισότητας (Barry, 2001. Giltin, 1995: Wolfe & Klausen, 1997). Η διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι μια σύγχρονη προσέγγιση η οποία μπορεί να συμβάλει στην αλλαγή των μικρών παιδιών ώστε να αποδεχθούν τη διαφορετικότητα των άλλων μέσω διαφόρων προγραμμάτων. Όλοι μπορούμε να αναλογιστούμε πόσο σημαντική είναι η προσφορά της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στο σχολείο, καθώς στοχεύει στην αναγνώριση της ισότητας όλων των ανθρώπων και λαμβάνοντας υπόψη το ρόλο των εκπαιδευτικών, ο οποίος είναι να διαπαιδαγωγήσει τα παιδιά για την μετέπειτα ζωή τους. Έτσι κατανοούμε πως σημαντικές είναι και πρέπει να εφαρμόζονται οι αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Η εμφάνιση της πολυπολιτισμικότητας μέσα στις κοινωνίες επέφερε την ανάγκη δημιουργίας της πολυπολιτισμικής προσέγγισης, σύμφωνα με την οποία «δέχεται ότι η κοινωνία αποτελείται από διαφορετικές ομάδες με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, ενθαρρύνει τη διατήρηση των πολιτισμικών παραδόσεων και των ιστορικών στοιχείων των διαφόρων εθνικών ομάδων και τονίζει την ενότητα μέσα από τη διαφορετικότητα» (Μάρκου, 1991:14).

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση έχοντας ως έναυσμα την πολυπολιτισμικότητα των σύγχρονων κοινωνιών και γνώμονα «την ισότιμη αντιμετώπιση των πολιτισμών στοχεύει στην ειρηνική συμβίωση ατόμων και ομάδων διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης» (Δαμανάκης, 2000:38). Η πολυπολιτισμικότητα, προκύπτει από την μετανάστευση κάποιων ανθρώπων σε χώρες υποδοχής στην οποία πήγαν για μια καλύτερη ζωή. Με αυτόν το τρόπο θεώρησαν πως θα βρουν καλύτερες συνθήκες διαβίωσης.

Πριν προχωρήσουμε καλό είναι να κάνουμε διαχωρισμό των όρων πολυπολιτισμικότητα και διαπολιτισμικότητα διότι δεν είναι ταυτόσημοι, αφού η πολυπολιτισμικότητα αφού η πολυπολιτισμικότητα υπάρχει και η διαπολιτισμικότητα είναι το ζητούμενο. Ο όρος πολυπολιτισμικός «χρησιμοποιείται συνήθως για να περιγράψει μια συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα και τη

διαδικασία εξέλιξης της και ο δεύτερος όρος διαπολιτισμικός για να δηλώσει μια διαλεκτική σχέση, μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα διάφορων εθνικών / μεταναστευτικών ομάδων»(Μάρκου,1996:25). Ο όρος πολυπολιτισμικότητα είναι σύγχρονος και εκφράζει τη συνύπαρξη και την ελεύθερη επικοινωνία μιας εθνικής-πολιτισμικής κοινότητας με άλλες τις οποίες συμβιώνει είτε μέσα στα πλαίσια του εθνικού κράτους, είτε στο πλαίσιο ευρύτερων κρατικών ενοτήτων.¹ Η διαπολιτισμικότητα ως όρος μπορεί δύσκολα να ορισθεί η ακριβής έννοιά του. Αποτελεί μία διαλεκτική σχέση, μία πορεία αλληλεπίδρασης και συνεργασίας ατόμων διαφορετικών εθνικοτήτων. Στο περιβάλλον της εκπαίδευσης, η διαπολιτισμικότητα σχετίζεται άμεσα με την παρουσία αλλοδαπών μαθητών στα σχολεία και αυτόματα ο όρος παραπέμπει στην εκπαίδευση των μαθητών αυτών (Νικολάου, 2005). Ωστόσο παρά την αρνητική χρεία που έχουμε προσδώσει σήμερα στη πολυπολιτισμικότητα έχει και ευεργετικές επιδράσεις από τη συνύπαρξη. Η πολυφωνία που εμφανίζεται μέσα σε αυτές τις κοινωνίες δίνει το έμβασμα για την καταπολέμηση των προκαταλήψεων, των ιδεολογιών που κυριαρχούνται από φανατισμό αλλά και τις ρατσιστικές αντιδράσεις. Για να επιτευχθούν τα παραπάνω σημαίνει ότι οι άνθρωποι αυτοί έχουν ως επίκεντρο την αλληλουποδοχή τους, τον αλληλοσεβασμό και την αλληλεγγύη. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργεί στους ανθρώπους ανθρωπιστικά ιδανικά που φαίνονται στη δημοκρατική αρχή του πλουραλισμού,την αποδοχή στο ξένο και το διαφορετικό και τη συνύπαρξη μακριά από ρατσιστικές συμπεριφορές και δογματισμούς. Οι κοινωνίες αυτές λόγω της ειρηνικής συνύπαρξης των μελών τους μπορούν να έχουν ένα γόνιμο πολιτισμικό διάλογο χωρίς να υπάρχει βέβαια ο κίνδυνος της αφομοίωσης. Επιπλέον οι άνθρωποι που διαβιουν έτσι συναισθάνονται και κατανοούν βαθιά το διαφορετικό και με αυτόν τον τρόπο διαμορφώνονται κριτικά σκεφτόμενοι πολίτες.

Στην παρούσα εργασία θα σκιαγραφήσουμε τις έννοιες του πολιτισμού, πολυπολιτισμικότητας, γλωσσικής επίγνωσης ώστε να κατανοηθεί ο σκοπός του υλικού που είναι να αφυπνίσει την πολυπολιτισμική αφύπνιση τον μαθητών και να ανοίξει τους ορίζοντές τους ώστε να επεξεργάζονται και να δέχονται στοιχεία διαφορετικών πολιτισμών. Στην αρχή υπάρχει το θεωρητικό μέρος όπου αναλύονται οι παραπάνω όροι στο κατάλληλο πλαίσιο. Στη συνέχεια ακολουθεί η παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού. Αναλυτικότερα η Πέμπτη ενότητα χωρίζεται σε υποενότητες που παρουσιάζουν τους πολιτισμούς 7 χωρών συμπεριλαμβανόμενης και της Ελλάδος. Τα πολιτισμικά στοιχεία δίνονται στους μαθητές μέσα από γλωσσικές ασκήσεις. Στο τέλος κάθε υποενότητα υπάρχει ένα παιχνίδι κινητικό εξωτερικού χώρου. Η εργασία καταλήγει με συμπεράσματα, συζήτηση και προτάσεις πάνω στην εφαρμογή αυτής της εργασίας η και οι και άλλες σκέψεις για την ανάπτυξη πολυπολιτισμικής συνείδησης των μαθητών.

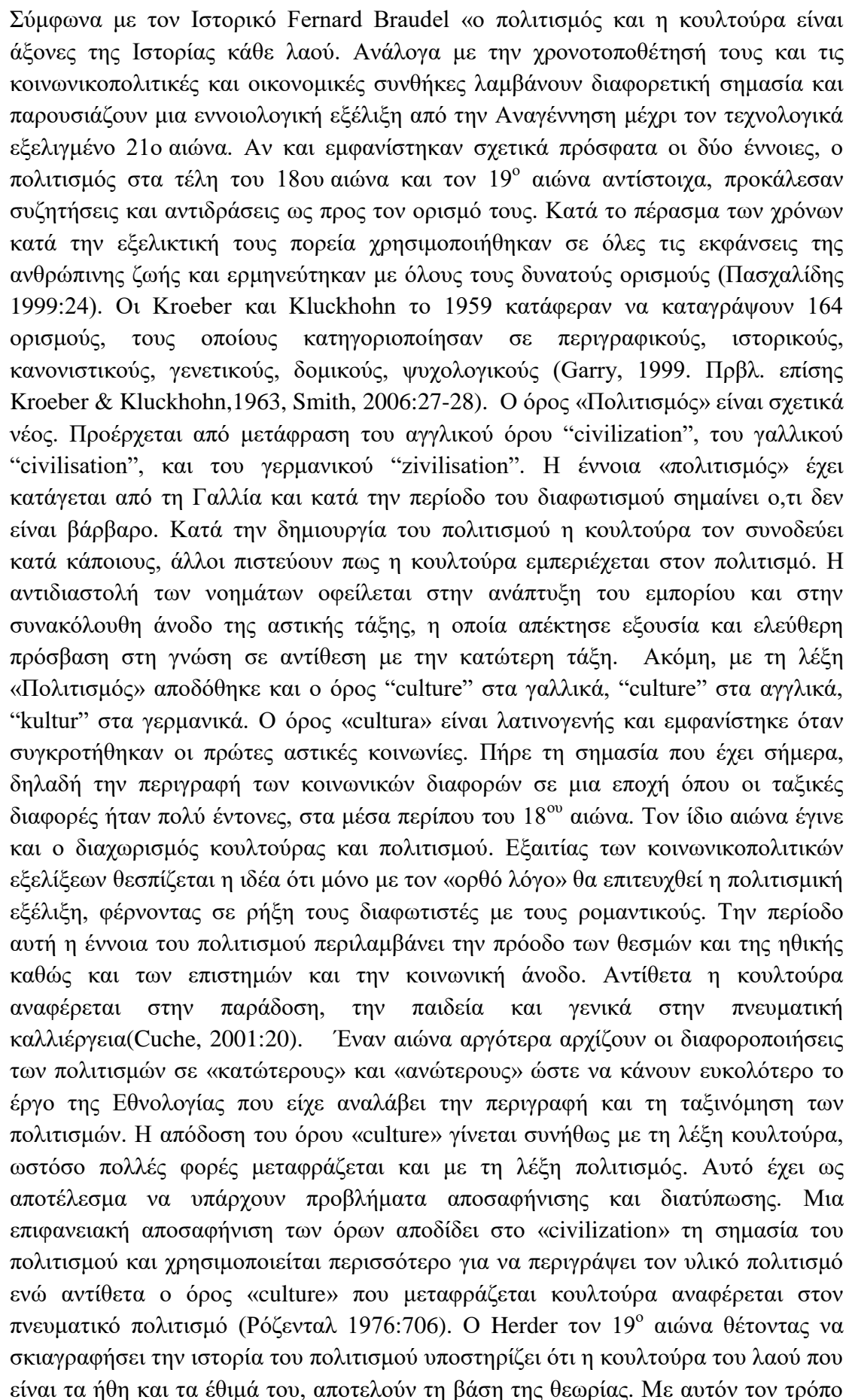
¹ Ιστορία κοινωνικών επιστημών, Ο.Δ.Β 2002,Σ17

1. Πολιτισμός

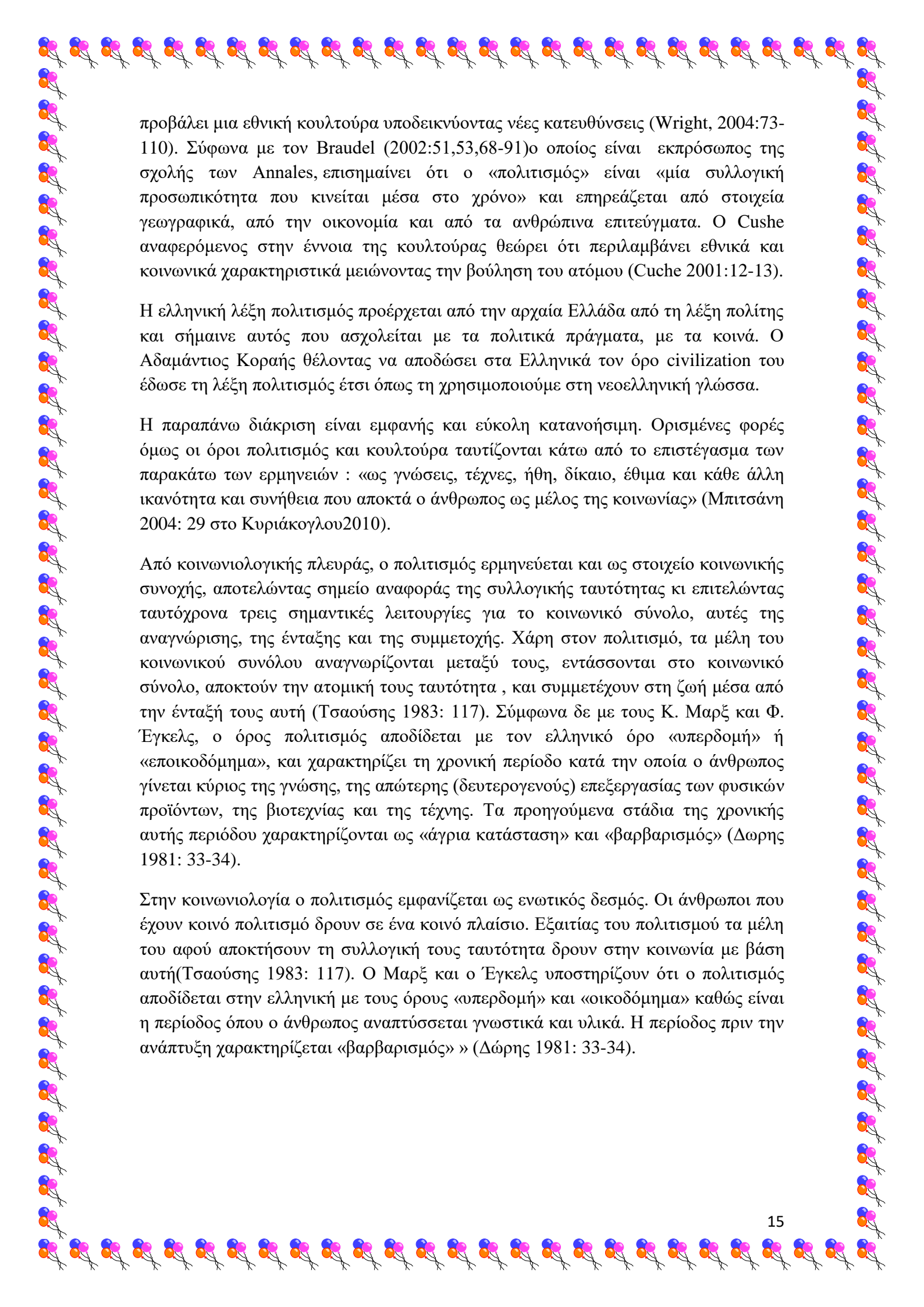
Ο όρος «Πολιτισμός», είναι μια έννοια με ευρεία σημασία γι' αυτό επιδέχεται και πληθώρα ερμηνειών. Συχνά ο πολιτισμός είναι συνυφασμένος με το σύνολο των τεχνικών και πνευματικών επιτευγμάτων των ανθρώπων. Ο Μπιτσάνης αναφέρει ότι ο πολιτισμός είναι «το σύνολο των υλικών και πνευματικών αξιών και επιτευγμάτων που κληροδοτούνται από γενιά σε γενιά στο πέρασμα των χρόνων διαμορφώνοντας μια κοινή μνήμη-εικόνα για ένα σύνολο ατόμων και δημιουργώντας κατ' επέκταση το αίσθημα μιας κοινής αφετηρίας, κοινών αναφορών και βιωμάτων, παραπέμποντας σε μια πορεία σταθερής προόδου, κοινωνικής και οικονομικής» (Μπιτσάνη 2004: 29 στο Κυριάκογλου, 2010). Ωστόσο για κάποιους άλλους ο πολιτισμός δεν περικλείει μόνο τα ανθρώπινα επιτεύγματα αλλά και τις διαδικασίες που ωθούν τον άνθρωπο σε αυτά. Έτσι σύμφωνα με τον Bade ο πολιτισμός περιλαμβάνει πολλές ανθρώπινες διαστάσεις όπως την παιδεία, την επικοινωνία και την ψυχαγωγία (Bade 1995: 109 στο Κυριάκογλου, 2010).

Ο πολιτισμός περιλαμβάνει τους ανθρώπους που έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και στοιχεία που δεν τα έχουν κάποιιοι άλλοι (Hofsede 1980:1997). Ο Μπαμπινιώτης, με τον όρο «Πολιτισμός» αναφέρεται στα εκλεπτυσμένα ήθη και στην πνευματική ανάπτυξη, στη συμπεριφορά, στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, στην αισθητική έκφραση και στον τρόπο ζωής ενός κοινωνικού συνόλου. (Μπαμπινιώτης, 2006, 1441 στο Κυριάκογλου 2010). Ο πολιτισμός μπορεί να θεωρηθεί σαν τη δεύτερη φύση που δημιουργήθηκε από τους ανθρώπους μέσω της εργασίας και των γνώσεών τους (Βερνίκος 2005:61 στο Κυριάκογλου 2010). Χάρη δε στον πολιτισμό, τα μέλη του κοινωνικού συνόλου αναγνωρίζονται μεταξύ τους, εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο, αποκτώντας έτσι την ατομική τους ταυτότητα και συμμετέχουν στη ζωή μέσα από την ένταξή τους σε αυτή (Cuche 2001: 26-29 στο Κυριάκογλου 2010). Ήδη από τη γέννησή του ο άνθρωπος γίνεται μέλος κάποιου πολιτισμού, αυτό συνεπάγεται ότι υιοθετεί τις αντιλήψεις που απορρέουν από την οικογένεια και από το έθνος. Ταυτόχρονα όμως διαμορφώνει και δικές του εμπειρίες ανεξάρτητες από αυτές που έχει εκλάβει αυτόματα από τη γέννησή του. Για τον λόγο αυτό είναι δύσκολο αν δεν γνωρίσει κάποιον άλλο πολιτισμό να κάνει κριτική, να θέσει ερωτήματα και να εκφράσει διαφοροποίηση. Μια άλλη προσέγγιση του όρου είναι από τον Mushi «Ως διαγενεσιουργικά και συνεχώς μεταβαλλόμενα σχήματα συλλογικής διανοητικής δημιουργικότητας, τα οποία προέρχονται από τις προκλήσεις που λαμβάνουν χώρα στο ιστορικό, φυσικό, γεωγραφικό και κοινωνικό περιβάλλον και αντικατοπτρίζονται στη γνώση που παράγεται, στις δεξιότητες, στις πεποιθήσεις και τη γενικότερη άποψη του κόσμου για τον αναγνωρίσιμο άνθρωπο» Mushi (2004: 181).

Συνεπώς είδαμε πολλές διαφοροποιήσεις του όρου πολιτισμός. Παρατηρήθηκε ότι δεν περιορίζεται σε αξίες και προσανατολισμούς αλλά είναι ένα «πεδίο λόγου» που διαμορφώνει τα νοήματα των πολιτισμικών συμβόλων μέσα από διαπραγματεύσεις και συγκρούσεις.

Σύμφωνα με τον Ιστορικό Fernard Braudel «ο πολιτισμός και η κουλτούρα είναι άξονες της Ιστορίας κάθε λαού. Ανάλογα με την χρονοτοποθέτησή τους και τις κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές συνθήκες λαμβάνουν διαφορετική σημασία και παρουσιάζουν μια εννοιολογική εξέλιξη από την Αναγέννηση μέχρι τον τεχνολογικά εξελιγμένο 21ο αιώνα. Αν και εμφανίστηκαν σχετικά πρόσφατα οι δύο έννοιες, ο πολιτισμός στα τέλη του 18ου αιώνα και τον 19^ο αιώνα αντίστοιχα, προκάλεσαν συζητήσεις και αντιδράσεις ως προς τον ορισμό τους. Κατά το πέρασμα των χρόνων κατά την εξελικτική τους πορεία χρησιμοποιήθηκαν σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης ζωής και ερμηνεύτηκαν με όλους τους δυνατούς ορισμούς (Πασχαλίδης 1999:24). Οι Kroeber και Kluckhohn το 1959 κατάφεραν να καταγράψουν 164 ορισμούς, τους οποίους κατηγοριοποίησαν σε περιγραφικούς, ιστορικούς, κανονιστικούς, γενετικούς, δομικούς, ψυχολογικούς (Garry, 1999. Πρβλ. επίσης Kroeber & Kluckhohn, 1963, Smith, 2006:27-28). Ο όρος «Πολιτισμός» είναι σχετικά νέος. Προέρχεται από μετάφραση του αγγλικού όρου “civilization”, του γαλλικού “civilisation”, και του γερμανικού “zivilisation”. Η έννοια «πολιτισμός» έχει κατάγεται από τη Γαλλία και κατά την περίοδο του διαφωτισμού σημαίνει ο,τι δεν είναι βάρβαρο. Κατά την δημιουργία του πολιτισμού η κουλτούρα τον συνοδεύει κατά κάποιους, άλλοι πιστεύουν πως η κουλτούρα εμπεριέχεται στον πολιτισμό. Η αντιδιαστολή των νοημάτων οφείλεται στην ανάπτυξη του εμπορίου και στην συνακόλουθη άνοδο της αστικής τάξης, η οποία απέκτησε εξουσία και ελεύθερη πρόσβαση στη γνώση σε αντίθεση με την κατώτερη τάξη. Ακόμη, με τη λέξη «Πολιτισμός» αποδόθηκε και ο όρος “culture” στα γαλλικά, “culture” στα αγγλικά, “kultur” στα γερμανικά. Ο όρος «cultura» είναι λατινογενής και εμφανίστηκε όταν συγκροτήθηκαν οι πρώτες αστικές κοινωνίες. Πήρε τη σημασία που έχει σήμερα, δηλαδή την περιγραφή των κοινωνικών διαφορών σε μια εποχή όπου οι ταξικές διαφορές ήταν πολύ έντονες, στα μέσα περίπου του 18^{ου} αιώνα. Τον ίδιο αιώνα έγινε και ο διαχωρισμός κουλτούρας και πολιτισμού. Εξαιτίας των κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων θεσπίζεται η ιδέα ότι μόνο με τον «ορθό λόγο» θα επιτευχθεί η πολιτισμική εξέλιξη, φέρνοντας σε ρήξη τους διαφωτιστές με τους ρομαντικούς. Την περίοδο αυτή η έννοια του πολιτισμού περιλαμβάνει την πρόοδο των θεσμών και της ηθικής καθώς και των επιστημών και την κοινωνική άνοδο. Αντίθετα η κουλτούρα αναφέρεται στην παράδοση, την παιδεία και γενικά στην πνευματική καλλιέργεια (Cuche, 2001:20). Έναν αιώνα αργότερα αρχίζουν οι διαφοροποιήσεις των πολιτισμών σε «κατώτερους» και «ανώτερους» ώστε να κάνουν ευκολότερο το έργο της Εθνολογίας που είχε αναλάβει την περιγραφή και τη ταξινόμηση των πολιτισμών. Η απόδοση του όρου «culture» γίνεται συνήθως με τη λέξη κουλτούρα, ωστόσο πολλές φορές μεταφράζεται και με τη λέξη πολιτισμός. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν προβλήματα αποσαφήνισης και διατύπωσης. Μια επιφανειακή αποσαφήνιση των όρων αποδίδει στο «civilization» τη σημασία του πολιτισμού και χρησιμοποιείται περισσότερο για να περιγράψει τον υλικό πολιτισμό ενώ αντίθετα ο όρος «culture» που μεταφράζεται κουλτούρα αναφέρεται στον πνευματικό πολιτισμό (Ρόζενταλ 1976:706). Ο Herder τον 19^ο αιώνα θέτοντας να σκιαγραφήσει την ιστορία του πολιτισμού υποστηρίζει ότι η κουλτούρα του λαού που είναι τα ήθη και τα έθιμά του, αποτελούν τη βάση της θεωρίας. Με αυτόν τον τρόπο

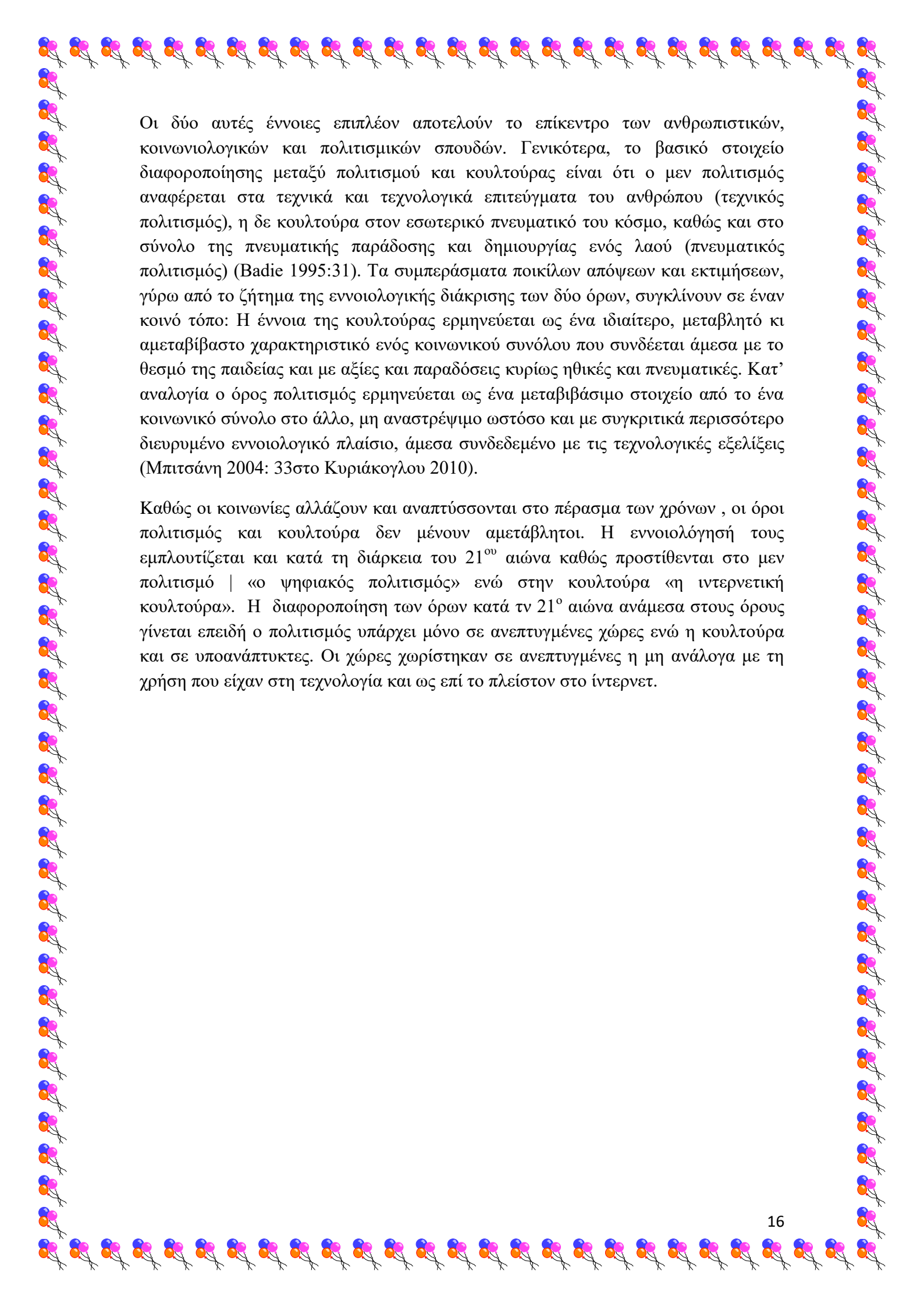
προβάλλει μια εθνική κουλτούρα υποδεικνύοντας νέες κατευθύνσεις (Wright, 2004:73-110). Σύμφωνα με τον Braudel (2002:51,53,68-91)ο οποίος είναι εκπρόσωπος της σχολής των Annales, επισημαίνει ότι ο «πολιτισμός» είναι «μία συλλογική προσωπικότητα που κινείται μέσα στο χρόνο» και επηρεάζεται από στοιχεία γεωγραφικά, από την οικονομία και από τα ανθρώπινα επιτεύγματα. Ο Cushe αναφερόμενος στην έννοια της κουλτούρας θεωρεί ότι περιλαμβάνει εθνικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά μειώνοντας την βούληση του ατόμου (Cuche 2001:12-13).

Η ελληνική λέξη πολιτισμός προέρχεται από την αρχαία Ελλάδα από τη λέξη πολίτης και σήμαινε αυτός που ασχολείται με τα πολιτικά πράγματα, με τα κοινά. Ο Αδαμάντιος Κοραής θέλοντας να αποδώσει στα Ελληνικά τον όρο civilization του έδωσε τη λέξη πολιτισμός έτσι όπως τη χρησιμοποιούμε στη νεοελληνική γλώσσα.

Η παραπάνω διάκριση είναι εμφανής και εύκολη κατανοήσιμη. Ορισμένες φορές όμως οι όροι πολιτισμός και κουλτούρα ταυτίζονται κάτω από το επιστέγασμα των παρακάτω των ερμηνειών : «ως γνώσεις, τέχνες, ήθη, δίκαιο, έθιμα και κάθε άλλη ικανότητα και συνήθεια που αποκτά ο άνθρωπος ως μέλος της κοινωνίας» (Μπιτσάνη 2004: 29 στο Κυριάκογλου2010).

Από κοινωνιολογικής πλευράς, ο πολιτισμός ερμηνεύεται και ως στοιχείο κοινωνικής συνοχής, αποτελώντας σημείο αναφοράς της συλλογικής ταυτότητας κι επιτελώντας ταυτόχρονα τρεις σημαντικές λειτουργίες για το κοινωνικό σύνολο, αυτές της αναγνώρισης, της ένταξης και της συμμετοχής. Χάρη στον πολιτισμό, τα μέλη του κοινωνικού συνόλου αναγνωρίζονται μεταξύ τους, εντάσσονται στο κοινωνικό σύνολο, αποκτούν την ατομική τους ταυτότητα , και συμμετέχουν στη ζωή μέσα από την ένταξή τους αυτή (Τσαούσης 1983: 117). Σύμφωνα δε με τους Κ. Μαρξ και Φ. Έγκελς, ο όρος πολιτισμός αποδίδεται με τον ελληνικό όρο «υπερδομή» ή «εποικοδόμημα», και χαρακτηρίζει τη χρονική περίοδο κατά την οποία ο άνθρωπος γίνεται κύριος της γνώσης, της απώτερης (δευτερογενούς) επεξεργασίας των φυσικών προϊόντων, της βιοτεχνίας και της τέχνης. Τα προηγούμενα στάδια της χρονικής αυτής περιόδου χαρακτηρίζονται ως «άγρια κατάσταση» και «βαρβαρισμός» (Δώρης 1981: 33-34).

Στην κοινωνιολογία ο πολιτισμός εμφανίζεται ως ενωτικός δεσμός. Οι άνθρωποι που έχουν κοινό πολιτισμό δρουν σε ένα κοινό πλαίσιο. Εξαιτίας του πολιτισμού τα μέλη του αφού αποκτήσουν τη συλλογική τους ταυτότητα δρουν στην κοινωνία με βάση αυτή(Τσαούσης 1983: 117). Ο Μαρξ και ο Έγκελς υποστηρίζουν ότι ο πολιτισμός αποδίδεται στην ελληνική με τους όρους «υπερδομή» και «οικοδόμημα» καθώς είναι η περίοδος όπου ο άνθρωπος αναπτύσσεται γνωστικά και υλικά. Η περίοδος πριν την ανάπτυξη χαρακτηρίζεται «βαρβαρισμός» » (Δώρης 1981: 33-34).

Οι δύο αυτές έννοιες επιπλέον αποτελούν το επίκεντρο των ανθρωπιστικών, κοινωνιολογικών και πολιτισμικών σπουδών. Γενικότερα, το βασικό στοιχείο διαφοροποίησης μεταξύ πολιτισμού και κουλτούρας είναι ότι ο μεν πολιτισμός αναφέρεται στα τεχνικά και τεχνολογικά επιτεύγματα του ανθρώπου (τεχνικός πολιτισμός), η δε κουλτούρα στον εσωτερικό πνευματικό του κόσμο, καθώς και στο σύνολο της πνευματικής παράδοσης και δημιουργίας ενός λαού (πνευματικός πολιτισμός) (Badie 1995:31). Τα συμπεράσματα ποικίλων απόψεων και εκτιμήσεων, γύρω από το ζήτημα της εννοιολογικής διάκρισης των δύο όρων, συγκλίνουν σε έναν κοινό τόπο: Η έννοια της κουλτούρας ερμηνεύεται ως ένα ιδιαίτερο, μεταβλητό κι αμεταβίβαστο χαρακτηριστικό ενός κοινωνικού συνόλου που συνδέεται άμεσα με το θεσμό της παιδείας και με αξίες και παραδόσεις κυρίως ηθικές και πνευματικές. Κατ' αναλογία ο όρος πολιτισμός ερμηνεύεται ως ένα μεταβιβάσιμο στοιχείο από το ένα κοινωνικό σύνολο στο άλλο, μη αναστρέψιμο ωστόσο και με συγκριτικά περισσότερο διευρυμένο εννοιολογικό πλαίσιο, άμεσα συνδεδεμένο με τις τεχνολογικές εξελίξεις (Μπιτσάνη 2004: 33στο Κυριάκογλου 2010).

Καθώς οι κοινωνίες αλλάζουν και αναπτύσσονται στο πέρασμα των χρόνων , οι όροι πολιτισμός και κουλτούρα δεν μένουν αμετάβλητοι. Η εννοιολόγησή τους εμπλουτίζεται και κατά τη διάρκεια του 21^{ου} αιώνα καθώς προστίθενται στο μεν πολιτισμό | «ο ψηφιακός πολιτισμός» ενώ στην κουλτούρα «η ιντερνετική κουλτούρα». Η διαφοροποίηση των όρων κατά τν 21^ο αιώνα ανάμεσα στους όρους γίνεται επειδή ο πολιτισμός υπάρχει μόνο σε ανεπτυγμένες χώρες ενώ η κουλτούρα και σε υποανάπτυκτες. Οι χώρες χωρίστηκαν σε ανεπτυγμένες η μη ανάλογα με τη χρήση που είχαν στη τεχνολογία και ως επί το πλείστον στο ίντερνετ.

1.1 Η γλώσσα ως φορέας πολιτισμού

Ο πολιτισμός είναι ένα σύστημα αντιλήψεων, εθίμων και αξιών που αντιπροσωπεύουν κάποιους ανθρώπους. Κύριο μέσο μεταβίβασης του πολιτισμού από τη μία γενιά στην άλλη είναι η γλώσσα. Η γλώσσα αποτελεί αμετάβλητο κομμάτι του πολιτισμού καθώς σε αυτήν έχει γραφτεί ο εθνικός ύμνος, αρχαία συγγράμματα φιλοσόφων κλπ και οποιαδήποτε διαφοροποίηση σε γλωσσικό επίπεδο βλάπτει την αυθεντικότητα του πολιτισμού. Ο Μογιά επίσης, θεωρεί τη γλώσσα κομμάτι του πολιτισμού αλλά μέσα από επικοινωνιακούς κώδικες, συμπεριφορικές νόρμες και τρόπους καλλιτεχνικής έκφρασης (Μογιά 2002:158).

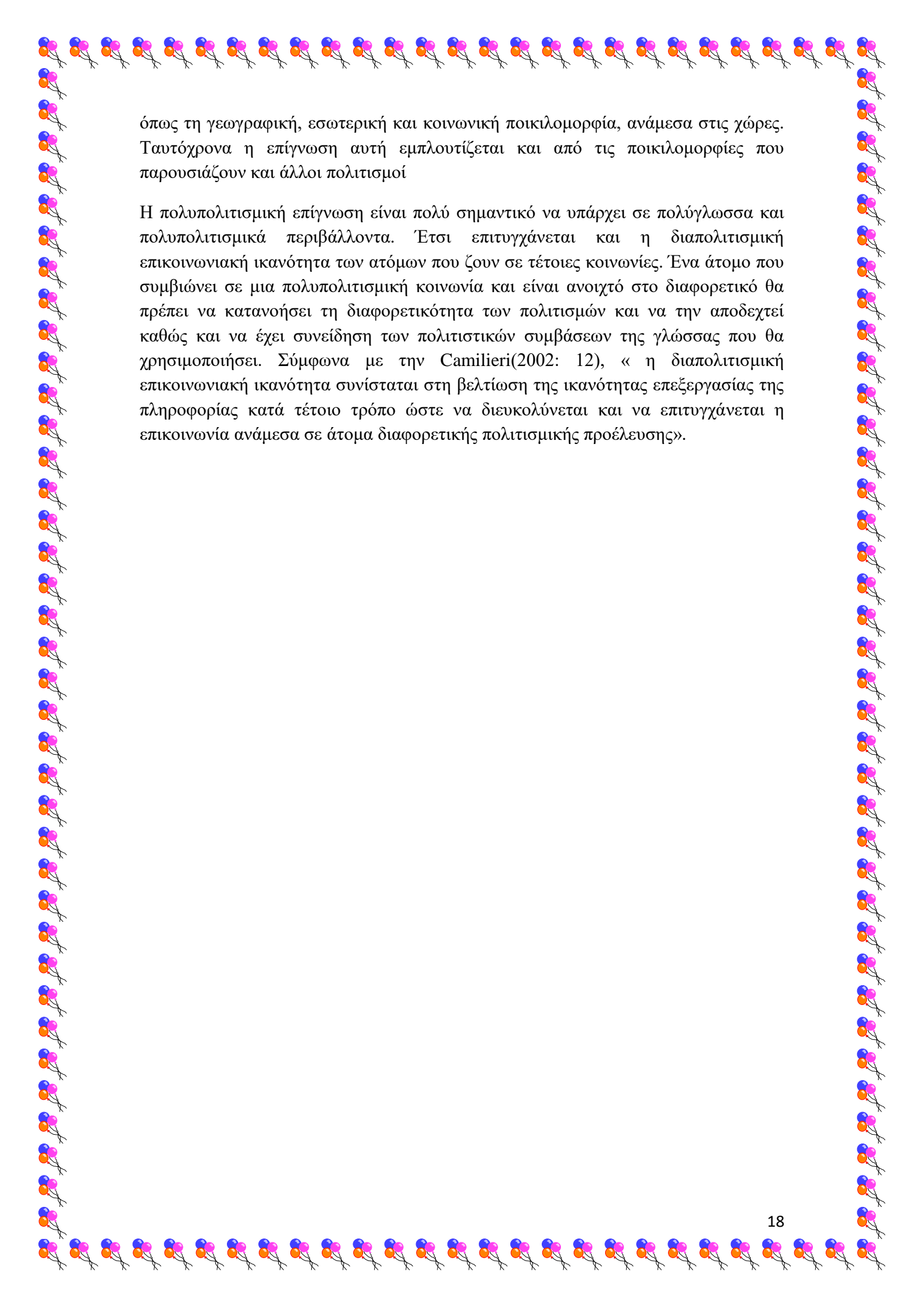
Για να κατανοηθεί μια γλώσσα εις βάθος είναι απαραίτητη η γνώση του πολιτισμικού της υποβάθρου και όχι μόνο οι γνώσεις γραμματικής, φωνολογίας και λεξιλογίου. Το γεγονός ότι τα παιδιά μαθαίνουν μία γλώσσα δηλαδή μαθαίνουν γραμματική, σύνταξη, φωνητική δεν σημαίνει ότι μαθαίνουν και το πολιτισμό της χώρας αυτής. Το πρόβλημα που διατυπώνεται συχνά κυρίως από καθηγητές των Αγγλικών είναι πως να εισάγουν τα πολιτισμικά στοιχεία μέσα στο μάθημα. Πρωτίστως όμως θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να ορίσει συγκεκριμένα τι θεωρεί ο ίδιος πολιτισμό και να το μεταφέρει και στα παιδιά. Διότι πολιτισμός για κάποιους είναι τα αντικείμενα, τα τρόφιμα, τα είδη ρουχισμού, η μουσική, η τέχνη, η λογοτεχνία και για άλλους αξίες, παραδόσεις, θεσμοί.

Η γλωσσική πολυμορφία συναντά ορισμένες φορές εμπόδια λόγω αρνητικών προκαταλήψεων ειδικά όταν οι γλώσσες αυτές αντιπροσωπεύουν μετανάστες από οικονομικά φτωχές χώρες του πλανήτη. Έτσι οι γλώσσες ως εξωτερικευμένα εργαλεία ενός πολιτισμού των χωρών επηρεάζονται από το οικονομικό τους υπόβαθρο. Συχνά οι ομάδες των ανθρώπων που προέρχονται από φτωχές χώρες στιγματίζονται στις χώρες άφιξης.

Επόμενος η γλώσσα είναι κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο λόγω των κοινωνικών και πολιτιστικών στοιχείων που την επηρεάζουν. Έτσι λοιπόν αφού κάθε πολιτισμός έχει τα χαρακτηριστικά του και κάθε γλώσσα ακολουθεί τους δικούς της νόμους και κανόνες.

Η διαπολιτισμική επικοινωνία αποτελεί προϋπόθεση για την ύπαρξη της διεθνούς επικοινωνίας. Όπως είναι φανερό στις σχέσεις αυτές θα υπάρχουν και διαπολιτισμικές διαφορές. Αυτές σχετίζονται με τη γλώσσα, το ύφος, τον τόνο της φωνής, τα θέματα προς συζήτηση κλπ. Καταλήγουμε και πάλι στο ίδιο συμπέρασμα ότι η γλώσσα είναι αναπόσπαστο κομμάτι του πολιτισμού. Γλώσσα και πολιτισμός δεν μπορούν να διαχωριστούν (Brown 1994 :164). Η γλώσσα είναι μια λειτουργία της ανθρώπινης συμπεριφοράς και ο πολιτισμός είναι ένα «μοτίβο» συμπεριφοράς.

Το να μπορεί το κάθε άτομο να κατανοεί τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της χώρας προέλευσης και της χώρας υποδοχής ώστε να μπορεί να εντοπίζει ομοιότητες και διαφορές είναι πολυπολιτισμική επίγνωση, η οποία περιέχει και άλλα χαρακτηριστικά

όπως τη γεωγραφική, εσωτερική και κοινωνική ποικιλομορφία, ανάμεσα στις χώρες. Ταυτόχρονα η επίγνωση αυτή εμπλουτίζεται και από τις ποικιλομορφίες που παρουσιάζουν και άλλοι πολιτισμοί

Η πολυπολιτισμική επίγνωση είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Έτσι επιτυγχάνεται και η διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα των ατόμων που ζουν σε τέτοιες κοινωνίες. Ένα άτομο που συμβιώνει σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία και είναι ανοιχτό στο διαφορετικό θα πρέπει να κατανοήσει τη διαφορετικότητα των πολιτισμών και να την αποδεχτεί καθώς και να έχει συνείδηση των πολιτιστικών συμβάσεων της γλώσσας που θα χρησιμοποιήσει. Σύμφωνα με την Camilieri(2002: 12), « η διαπολιτισμική επικοινωνιακή ικανότητα συνίσταται στη βελτίωση της ικανότητας επεξεργασίας της πληροφορίας κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνεται και να επιτυγχάνεται η επικοινωνία ανάμεσα σε άτομα διαφορετικής πολιτισμικής προέλευσης».

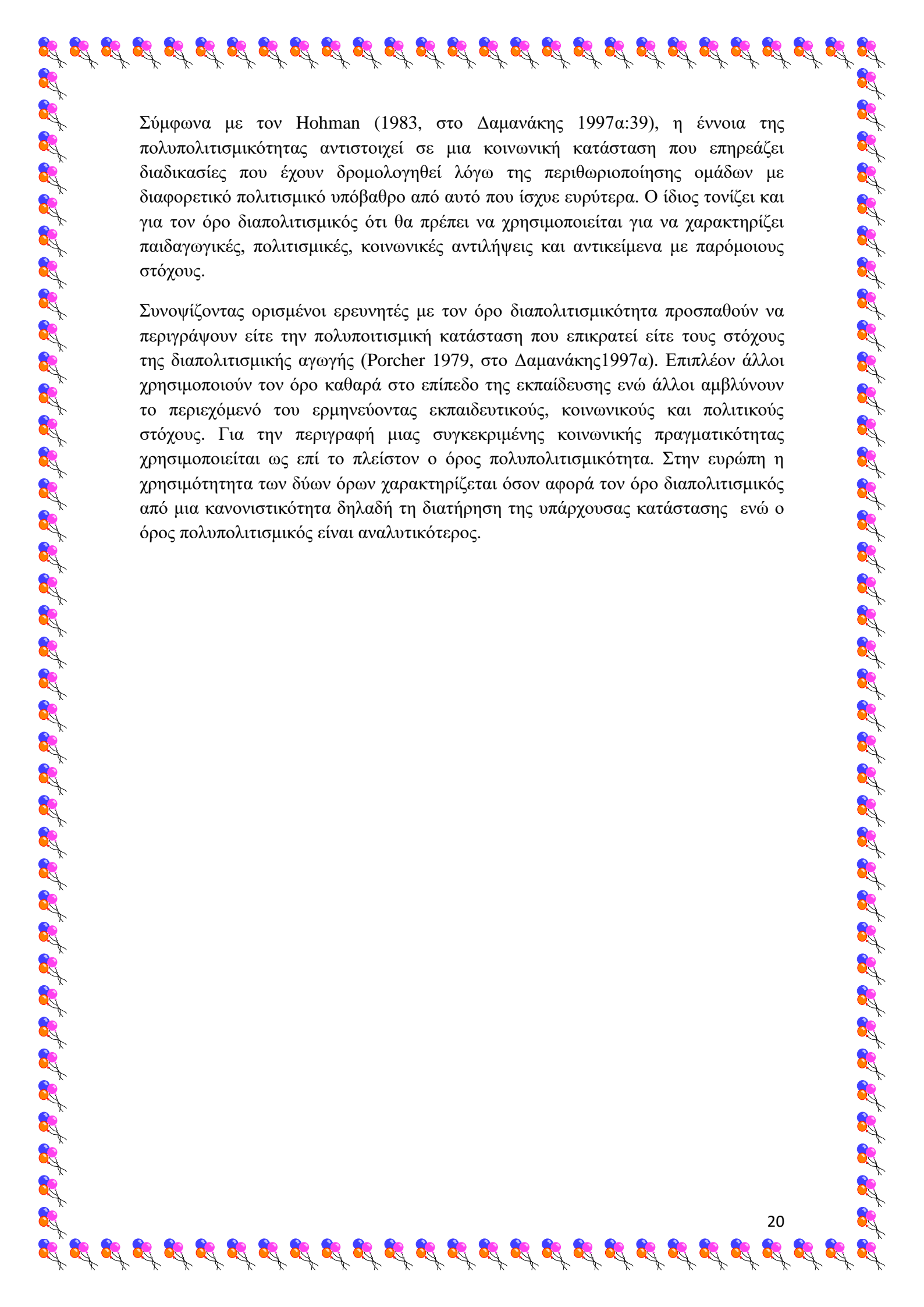
2.Εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων πολυπολιτισμικότητα/διαπολιτισμικότητα

Ο «πολιτισμός» αποτελεί την σημαντικότερη έννοια στην αποσαφήνιση του όρου πολυπολιτισμικότητα. Οι όροι πολυπολιτισμικότητα διαπολιτισμικότητα έχουν άμεση σχέση μεταξύ τους καθώς στις έννοιες αυτές το δεύτερο συνθετικό τους είναι η λέξη πολιτισμός. Λόγω της στενής τους σχέσης συχνά επέρχεται σύγχυση ως προς την χρήση τους. Σύμφωνα με τον (Γκότοβος, 1997), ο όρος αυτός περιγράφει την πολιτισμική κατάσταση που συναντούν οι μετανάστες στις χώρες υποδοχής. Ο Μάρκου και άλλοι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η πολυπολιτισμικότητα δηλώνει τι είναι ενώ η διαπολιτισμικότητα τι πρέπει να είναι.

Ο Μάρκου (1991: 1405), διατυπώνει ότι, ο όρος πολυπολιτισμικότητα, χρησιμοποιείται συνήθως για να περιγράψει μια συγκεκριμένη κοινωνική πραγματικότητα και τη διαδικασία εξέλιξής της ενώ ο όρος διαπολιτισμικότητα, αφού είναι μια δυναμική διαδικασία πρέπει να δείξει την ύπαρξη μιας διαλεκτικής σχέσης, μιας αλληλεπίδρασης και αμοιβαίας αναγνώρισης και συνεργασίας ανάμεσα σε άτομα διαφόρων εθνικών και μεταναστευτικών ομάδων.

Επιπροσθέτως ο όρος διαπολιτισμικός σχετίζεται και με τον τρόπο σκέψης των ανθρώπων. Αυτό σημαίνει ότι η διαπολιτισμικότητα βοηθάει τον άνθρωπο ώστε να καταπλεμά κάθε είδους προκαταλήψεις, εθνοκεντρισμούς και ρατσιστικές επιθέσεις. Ως τρόπος σκέψης λοιπόν συμβάλει ώστε ο άνθρωπος να αναπτύξει την κριτική του σκέψη, να ανακαλύψει ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στους πολιτισμούς και να ξεχωρίσει θετικά αρνητικά στοιχεία στον κάθε πολιτισμό. Η διαπολιτισμικότητα μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο σκέψης του ανθρώπου όταν το άτομο καλλιεργηθεί από την τυπική σχολική εκπαίδευση. Οι έννοιες που απασχολούν το σχολείο και την διαπολιτισμικότητα είναι κοινές και σχετίζονται με τη διαφορετικότητα, την ισότητα, την ελευθερία και τη δημοκρατία.

Ο Γεωργιάννης (2007) υποστηρίζει για την διαπολιτισμικότητα ότι είναι μια διαδικασία κατά την οποία ομάδες ατόμων, μεμονωμένα άτομα η έθνη με διαφορετικούς πολιτισμούς, συνεργάζονται μεταξύ τους, συνειδητοποιούν τις διαφορές τους και υιοθετούν διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Ο ίδιος υποστηρίζει ότι η διαπολιτισμικότητα περιέχει τρεις έννοιες. Η πρώτη είναι η διαπολιτισμική αλληλεπίδραση, η δεύτερη η διαπολιτισμική επικοινωνία και η τρίτη η διαπολιτισμική κατανόηση. Για να υπάρχει διαπολιτισμικότητα πρέπει να συμβάλουν και οι τρεις. Αρχικά με τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση, δύο πολιτισμοί ή και περισσότεροι έρχονται σε επαφή με στόχο την πολιτισμική εμπειρία. Η διαπολιτισμική επικοινωνία επέρχεται στη συνέχεια όταν επέλθει η ανάγκη άτομα διαφόρων πολιτισμών να επικοινωνήσουν. Σύμφωνα με τους Samovar & Porter (1994), «Η πολυπολιτισμική επικοινωνία επιβάλλει την εξερεύνηση εκείνων των πολιτισμικών στοιχείων που περισσότερο απ' όλα τα άλλα επιδρούν, όταν τα μέλη δύο διαφορετικών πολιτισμών έρχονται σε μια διαπροσωπική επαφή.

Σύμφωνα με τον Hohman (1983, στο Δαμανάκης 1997α:39), η έννοια της πολυπολιτισμικότητας αντιστοιχεί σε μια κοινωνική κατάσταση που επηρεάζει διαδικασίες που έχουν δρομολογηθεί λόγω της περιθωριοποίησης ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο από αυτό που ίσχυε ευρύτερα. Ο ίδιος τονίζει και για τον όρο διαπολιτισμικός ότι θα πρέπει να χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίζει παιδαγωγικές, πολιτισμικές, κοινωνικές αντιλήψεις και αντικείμενα με παρόμοιους στόχους.

Συνοψίζοντας ορισμένοι ερευνητές με τον όρο διαπολιτισμικότητα προσπαθούν να περιγράψουν είτε την πολυπολιτισμική κατάσταση που επικρατεί είτε τους στόχους της διαπολιτισμικής αγωγής (Porcher 1979, στο Δαμανάκης 1997α). Επιπλέον άλλοι χρησιμοποιούν τον όρο καθαρά στο επίπεδο της εκπαίδευσης ενώ άλλοι αμβλύνουν το περιεχόμενό του ερμηνεύοντας εκπαιδευτικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς στόχους. Για την περιγραφή μιας συγκεκριμένης κοινωνικής πραγματικότητας χρησιμοποιείται ως επί το πλείστον ο όρος πολυπολιτισμικότητα. Στην ευρώπη η χρησιμότητα των δύο όρων χαρακτηρίζεται όσον αφορά τον όρο διαπολιτισμικός από μια κανονιστικότητα δηλαδή τη διατήρηση της υπάρχουσας κατάστασης ενώ ο όρος πολυπολιτισμικός είναι αναλυτικότερος.

3. Το πολυπολιτισμικό πλαίσιο στην Ελλάδα

Η Ελλάδα όπως και άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής ένωσης εμφανίζουν γρήγορες και αντιφατικές αλλαγές που δημιουργούν μια πολύπλοκη και αντιφατική κατάσταση, σχετικά με την ζωή των ατόμων που της απαρτίζει. Παράγοντες που παίζουν σημαντικό ρόλο είναι η διάχυση της μόρφωσης, η μείωση του αναλφαβητισμού, η τεχνολογική ανάπτυξη.

Η ελληνική κοινωνία με το πέρασμα των χρόνων κατευθύνεται όλο και περισσότερο σε μια πολυπολιτισμική και πολυεθνική κατεύθυνση. Αυτό αιτιολογείται καθώς στον ελλαδικό χώρο υπάρχουν δύο “ιστορικές κοινότητες”² με τις οποίες οι Έλληνες πολίτες συμβιώνουν εδώ και πολλά χρόνια πολιτικά και πολιτισμικά. Οι Μουσουλμάνοι της Θράκης λεγόμενοι και Πομάκοι και οι Ανθίγγανοι που εγκαταβιούν σε διάφορα μέρη της Ελλάδος. Η συνύπαρξη αυτών των πολιτισμών δεν είναι απλό πράγμα και γι’ αυτό τον λόγο υπάρχει πληθώρα διατριβών και συγγραμμάτων σχετικών. Εκτός από αυτούς τους πολιτισμούς στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ήρθε ένα κύμα μετανάστευσης από χώρες Βαλκανικές, της Πρώην Σοβιετικής ένωσης, Ασιατικές κ.α, πράγμα που ενισχύει τον έντονο πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της Ελλάδος.

Η φυσιογνωμία της Ελλάδας αλλάζει τα τελευταία χρόνια ακόμη περισσότερο επειδή μετατρέπεται σε χώρο υποδοχής μεγάλου μεταναστευτικού κινήματος από τη Συρία και άλλες Ασιατικές χώρες. Η ελληνική κοινωνία εμπλουτίζεται περισσότερο πολιτισμικά και η ενική ομοιογένεια τείνει να εξαφανιστεί.

Οι άνθρωποι αυτοί έρχονται στη χώρα μας αναζητώντας καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Κάποιοι από αυτούς βλέπουν την Ελλάδα ως πέρασμα για την Ευρώπη. Άλλοι θα μείνουν μόνιμα. Έτσι θα φέρουν μαζί τους τα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά και θα πρέπει να τα εντάξουν και να τα διαμορφώσουν σύμφωνα με τα ελληνικά. Η Ελλάδα αποτελεί χωνευτήρι πολιτισμών. Αφού δέχεται και συζεί με τους μουσουλμάνους της Θράκης, με τους Ανθίγγανους, με οικονομικούς μετανάστες, πρόσφυγες της Συρίας και ένα πλήθος ακόμη ατόμων που βρίσκουν καταφύγιο σε αυτήν. Ο γεωπολιτικός χάρτης έχει αλλάξει ραγδαία καθώς περισσότερο από 1.000.000 άτομα προέρχονται από άλλες χώρες χωρίς να υπολογίζεται στον αριθμό οι πρόσφυγες των τελευταίων ετών όπου και από αυτούς κάποιοι θα μείνουν μόνιμα στην Ελλάδα. Αυτή η έντονη πολυπολιτισμικότητα της χώρας έχει αρνητικά και θετικά και ταυτόχρονα υποστηρικτές και επικριτές.

Τα άτομα με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο από τη χώρα υποδοχής έχουν διαφορετικές ανάγκες, νοοτροπίες, τρόπους έκφρασης και αυτά δεν γίνονται πάντα αποδεκτά. Συχνά υπάρχουν προκαταλήψεις και φόβοι απέναντι στο «ξένο» με αποτέλεσμα να δημιουργούνται στερεοτυπικές αντιλήψεις και γενικεύσεις με αρνητική προδιάθεση. Συχνά ελλοχεύει ο κίνδυνος της καταπάτησης της εθνικής συνείδησης στο άνοιγμα της κοινωνίας. Έτσι από μια πολυπολιτισμική κοινωνία

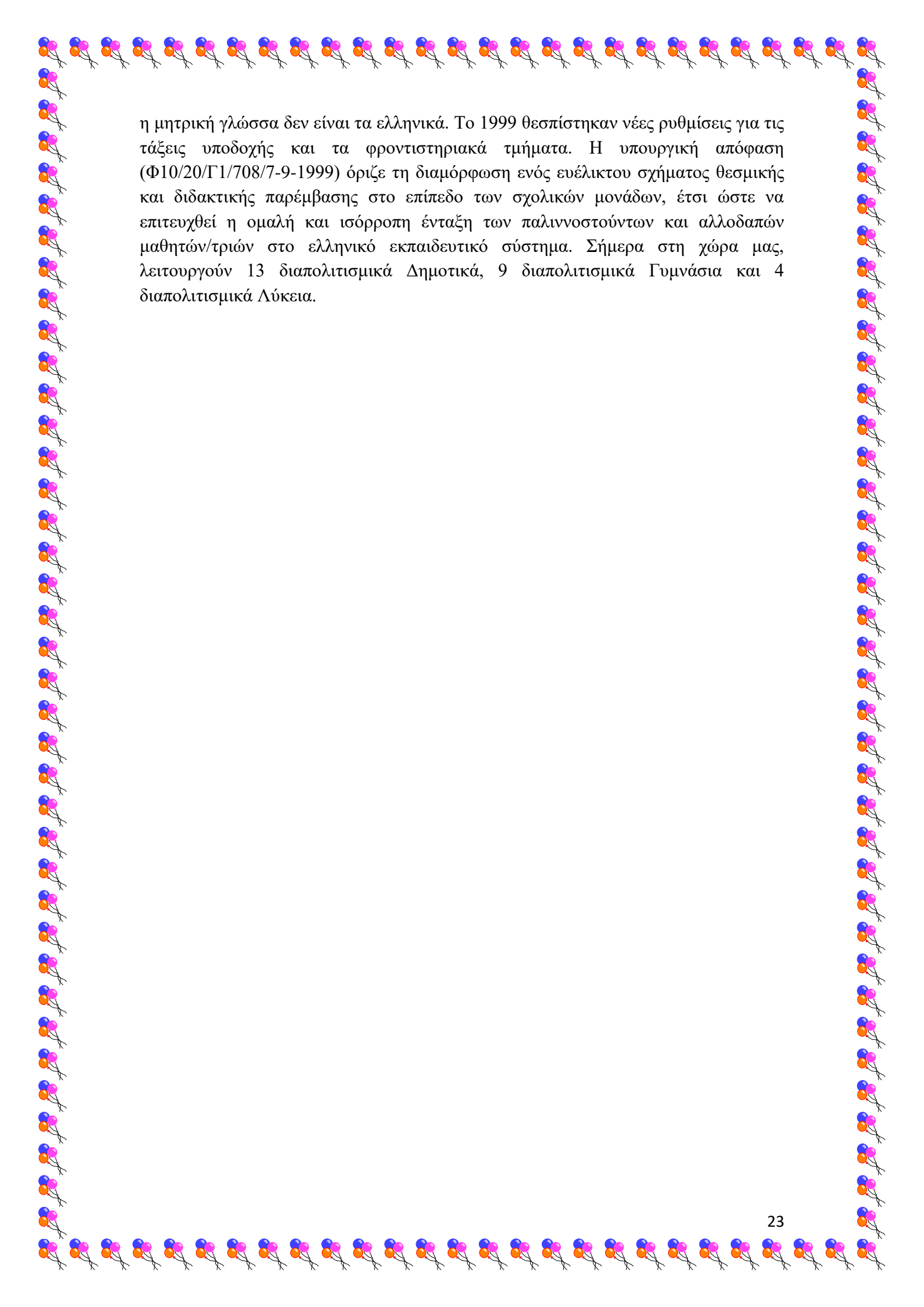
² Δαμανάκης Μ., εκπαίδευση των Παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα, σ. 89

μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε ρατσιστική αν δεν ανταποκριθεί στην πολιτιστική διαφορετικότητα με ορθή συμπεριφορά.

Οι μετανάστες και γενικότερα οι αλλοδαποί για να ενταχθούν ομαλά στη κοινωνία πρώτιστος θα πρέπει να μάθουν τη γλώσσα της χώρας της οποίας εισέρχονται. Στη συνέχεια θα πρέπει να αποβάλουν τους γεωγραφικούς διαχωρισμούς μεταξύ των αλλοδαπών και των γηγενών αφού πλέον όλοι μαζί θα συμβιώνουν.

Η διαδικασία του σεβασμού και της αναγνώρισης πολιτιστικών στοιχείων μιας άλλης κουλτούρας δεν σημαίνει πως τα αποδέχεται χωρίς κριτική. Η ένταξη σ' ένα σύγχρονο κράτος με δημοκρατικό καθεστώς όπως η Ελλάδα δημιουργεί πολλούς πολυπολιτισμικούς ορίζοντες. Στην Ελλάδα κάθε πολίτης ανεξάρτητα από φυλή, γλώσσα, χρώμα δέρματος έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της χώρας. Για να υπάρχει κάποια συνεκτικότητα στην χώρα θα πρέπει να υπάρχουν κοινοί παρανομαστές. Πρώτιστος η αναγνώριση της πολλαπλότητας της κοινωνίας που δεν συγκρούεται με αρχές οικουμενικών δικαιωμάτων. Όταν όμως αυτή η αναγνώριση είναι ανέφικτη δημιουργείται εθνικιστική έξαρση και ρατσιστικές συμπεριφορές. Στην ελληνική πραγματικότητα οι μετανάστες εντάσσονται με τρόπους κοντά σε αυτούς που χρησιμοποιούν οι ελληνικοί πληθυσμοί. Το πρόβλημα που συχνά αντιμετωπίζουν και αποτελεί εμπόδιο της ένταξής τους είναι η νομιμοποίησή τους (Παπαδοπούλου 2006). Μέχρι το 1990 οι Έλληνες είχαν ανεκτική στάση απέναντι στους αλλοδαπούς. Όταν όμως η κατάσταση άρχισε να αλλάζει βαθμιαία και «τσουνάμι» προσφύγων να κατακλύζει τη χώρα ήρθαν τα πρώτα κρούσματα ρατσιστικής συμπεριφοράς κυρίως κατά των Αλβανών. Αυτό συνέβη γιατί ο αριθμός των μεταναστών ξεπέρασε το όριο που θα μπορούσε να εντάξει.

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει ελεύθερη παιδεία σε όλα τα παιδιά μεταναστών και προσφύγων, ενώ υπάρχουν σχολεία που λαμβάνουν υπόψη τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των μαθητών/τριών. Αυτά είναι τα λεγόμενα διαπολιτισμικά σχολεία. Παράλληλα υπάρχουν και τάξεις υποδοχής τέτοιων μαθητών στα περισσότερα σχολεία της χώρας. Αρχικά, τη δεκαετία του 1980 δημιουργήθηκαν για πρώτη φορά στα Γυμνάσια και στα Λύκεια, τάξεις υποδοχής. Με τη δημιουργία των τάξεων υποδοχής άρχισε μια σειρά από προσπάθειες για να θεσμοθετηθεί η πολιτισμική και γλωσσική στην ελληνική εκπαίδευση. Στη συνέχεια με το νόμο 2416/96 θεμελιώθηκε η διαπολιτισμική εκπαίδευση στην Ελλάδα καθιερώνοντας τα διαπολιτισμικά σχολεία (ως ειδική κατηγορία σχολείων) και τις τάξεις υποδοχής στα γενικά σχολεία για τους μαθητές/τριες που γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα ελάχιστα ή και καθόλου. Πριν από το νόμο 2416/1996, κατά τις δεκαετίες του 1970 και του 1980, η διαπολιτισμική εκπαίδευση εξελίχθηκε κυρίως με την πρόθεση να ενσωματωθούν τα παιδιά των παλιννοστούντων κυρίως από τη Γερμανία, καθώς επίσης από τις ΗΠΑ, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Νότιο Αφρική. Ο νόμος 1894/1990 αναθεώρησε τη νομοθεσία 1404/1983 σχετικά με τις τάξεις υποδοχής, ενσωμάτωσε τις τάξεις αυτές στο δημόσιο σχολικό σύστημα και επικεντρώθηκε σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας, πολιτισμού και ιστορίας για μαθητές/τριες των οποίων

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, framing the page.

η μητρική γλώσσα δεν είναι τα ελληνικά. Το 1999 θεσπίστηκαν νέες ρυθμίσεις για τις τάξεις υποδοχής και τα φροντιστηριακά τμήματα. Η υπουργική απόφαση (Φ10/20/Γ1/708/7-9-1999) όριζε τη διαμόρφωση ενός ευέλικτου σχήματος θεσμικής και διδακτικής παρέμβασης στο επίπεδο των σχολικών μονάδων, έτσι ώστε να επιτευχθεί η ομαλή και ισόρροπη ένταξη των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών/τριών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Σήμερα στη χώρα μας, λειτουργούν 13 διαπολιτισμικά Δημοτικά, 9 διαπολιτισμικά Γυμνάσια και 4 διαπολιτισμικά Λύκεια.

3.1 Το Πολυπολιτισμικό εκπαιδευτικό περιβάλλον

Τα περισσότερα κράτη σήμερα χαρακτηρίζονται από πολυπολιτισμικότητα και αυτό συμβαίνει λόγω της μετακίνησης του εργατικού δυναμικού, αυτό αποτελεί τη βάση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Δαμανάκης 1989:1997 α).

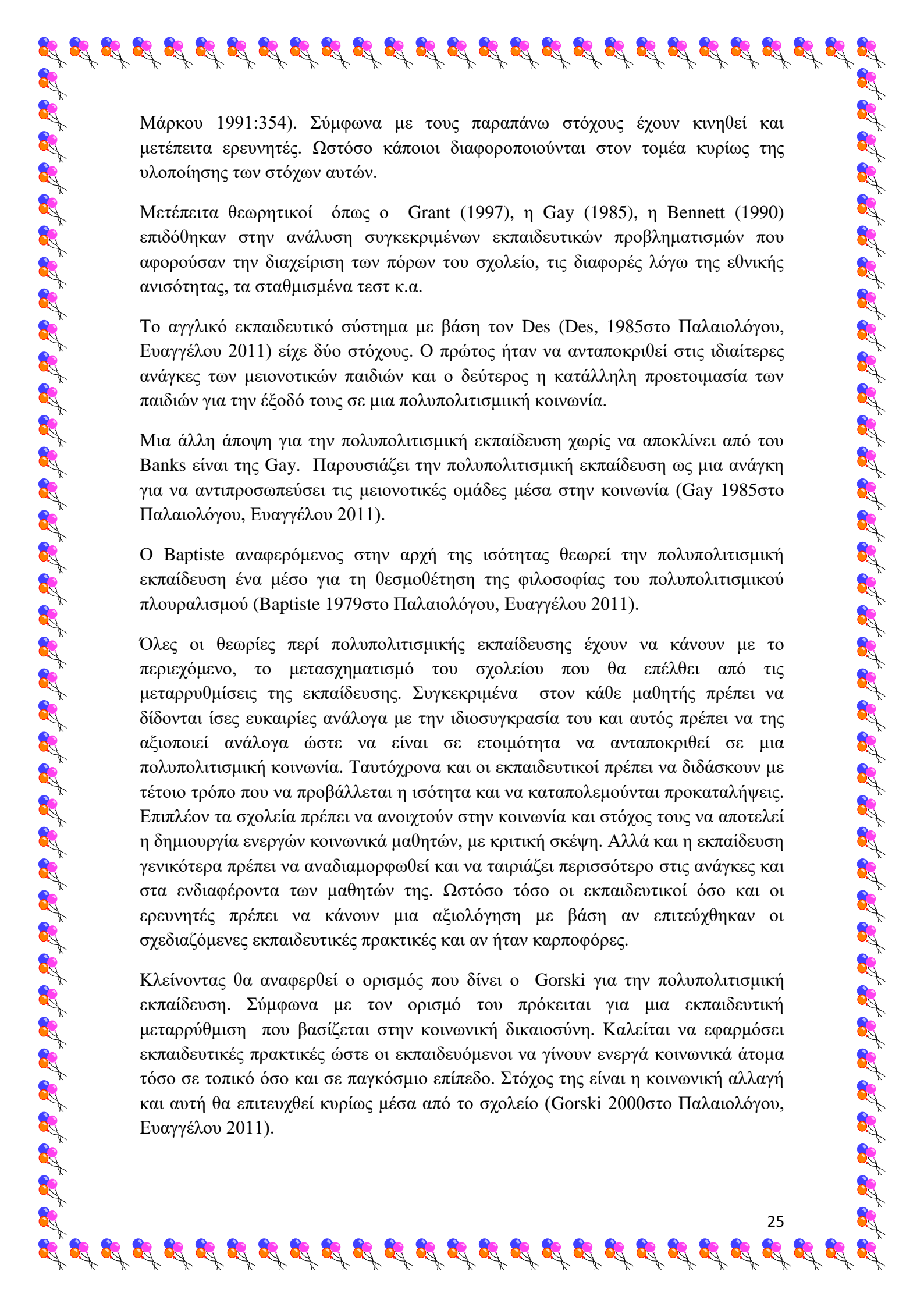
Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση ξεκίνησε στην Αμερική το 1960 όταν κάποιες μειονοτικές ομάδες εξέφρασαν τα αιτήματά τους για ισότητα στην εκπαίδευση, στην κοινωνία και στην εργασία (Banks και Banks 1989).

Τα σχολεία αποτελούσαν το κύριο μέρος όπου θα γινόντουσαν οι αλλαγές και οι μεταρρυθμίσεις προς όφελος των κοινωνικών ομάδων μέσω της εκπαίδευσης. Πιέσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα για να αλλάξουν πολιτικές και να ευνοϊκές σε όλα τα μέλη της κοινωνίας έγιναν και λόγω του φεμινιστικού κινήματος το 1970 που σκοπό είχε την κατάργηση των ανισοτήτων και του σεξισμού στην κοινωνία. Αργότερα εξέφρασαν τα αιτήματά τους για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους άνθρωποι που είχαν διαφορετικές σεξουαλικές προτιμήσεις και τους δημιουργούσαν προβλήματα στην κοινωνική τους ζωή. Όλα αυτά τα αιτήματα που εκφράστηκαν από τις παραπάνω μειονοτικές ομάδες αποτέλεσαν την εννοιολογική βάση της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον Banks έναν από τους θεμελιωτές της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης, η πολυπολιτισμική εκπαίδευση αποτελεί μια ιδέα, ένα κίνημα εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, μια διαδικασία (Banks και Banks 1989). Μια ιδέα γιατί το σχολείο πρέπει να παρέχει ίσες ευκαιρίες στους μαθητές. Οι εκπαιδευτικοί θεσμοί πρέπει να εξυπηρετούν το σχολικό περιβάλλον σε σχέση με την κουλτούρα, τις σχέσεις εξουσίας, τις αντιλήψεις των μαθητών και του προσωπικού.

Όπως υποστηρίζει ο Banks(1988) η έννοια της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης στηρίζεται στην εκπαιδευτική ισότητα. Το σχολικό περιβάλλον για να χαρακτηρίζεται πολυπολιτισμικό πρέπει να έχει αλλάξει ριζικά τις δομές του, την εκπαιδευτική του πολιτική, τις απόψεις των εκπαιδευτικών και το περιεχόμενο των διδασκαλιών του. Γενικότερα στο κλίμα ενός τέτοιου σχολείου δεν θα πρέπει να υπάρχουν προκαταλήψεις αλλά αίσθημα αποδοχής να διακατέχει δασκάλους και μαθητές.

Οι στόχοι της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης σήμερα με βάση όπως τους θέσπισε ο Banks είναι αρχικά, να υπάρξουν μεταρρυθμίσεις στο σχολείο ώστε όλοι οι μαθητές να έχουν ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης. Για να υπάρχει ισότητα στο σχολείο θα πρέπει να διαμορφωθεί μια θετική στάση απέναντι σε άτομα που εμφανίζουν διαφορετικότητα. Επίσης καλό θα ήταν να ενισχυθεί η αυτοεκτίμηση των μαθητών ώστε να συμμετέχουν σε όλους τους τομείς της καθημερινότητας. Τέλος οι μαθητές πρέπει να αναπτύξουν την ικανότητα να εξετάζουν τα εκπαιδευτικά ζητήματα με γνώμονα την πολυπολιτισμική σκοπιά (Banks 1988, Banks και Banks 1989 στο

Μάρκου 1991:354). Σύμφωνα με τους παραπάνω στόχους έχουν κινηθεί και μετέπειτα ερευνητές. Ωστόσο κάποιοι διαφοροποιούνται στον τομέα κυρίως της υλοποίησης των στόχων αυτών.

Μετέπειτα θεωρητικοί όπως ο Grant (1997), η Gay (1985), η Bennett (1990) επιδόθηκαν στην ανάλυση συγκεκριμένων εκπαιδευτικών προβληματισμών που αφορούσαν την διαχείριση των πόρων του σχολείου, τις διαφορές λόγω της εθνικής ανισότητας, τα σταθμισμένα τεστ κ.α.

Το αγγλικό εκπαιδευτικό σύστημα με βάση τον Des (Des, 1985 στο Παλαιολόγου, Ευαγγέλου 2011) είχε δύο στόχους. Ο πρώτος ήταν να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες των μειονοτικών παιδιών και ο δεύτερος η κατάλληλη προετοιμασία των παιδιών για την έξοδό τους σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

Μια άλλη άποψη για την πολυπολιτισμική εκπαίδευση χωρίς να αποκλίνει από του Banks είναι της Gay. Παρουσιάζει την πολυπολιτισμική εκπαίδευση ως μια ανάγκη για να αντιπροσωπεύσει τις μειονοτικές ομάδες μέσα στην κοινωνία (Gay 1985 στο Παλαιολόγου, Ευαγγέλου 2011).

Ο Bartiste αναφερόμενος στην αρχή της ισότητας θεωρεί την πολυπολιτισμική εκπαίδευση ένα μέσο για τη θεσμοθέτηση της φιλοσοφίας του πολυπολιτισμικού πλουραλισμού (Bartiste 1979 στο Παλαιολόγου, Ευαγγέλου 2011).

Όλες οι θεωρίες περί πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης έχουν να κάνουν με το περιεχόμενο, το μετασχηματισμό του σχολείου που θα επέλθει από τις μεταρρυθμίσεις της εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα στον κάθε μαθητή πρέπει να δίδονται ίσες ευκαιρίες ανάλογα με την ιδιοσυγκρασία του και αυτός πρέπει να της αξιοποιεί ανάλογα ώστε να είναι σε ετοιμότητα να ανταποκριθεί σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Ταυτόχρονα και οι εκπαιδευτικοί πρέπει να διδάσκουν με τέτοιο τρόπο που να προβάλλεται η ισότητα και να καταπολεμούνται προκαταλήψεις. Επιπλέον τα σχολεία πρέπει να ανοιχτούν στην κοινωνία και στόχος τους να αποτελεί η δημιουργία ενεργών κοινωνικά μαθητών, με κριτική σκέψη. Αλλά και η εκπαίδευση γενικότερα πρέπει να αναδιαμορφωθεί και να ταιριάζει περισσότερο στις ανάγκες και στα ενδιαφέροντα των μαθητών της. Ωστόσο τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι ερευνητές πρέπει να κάνουν μια αξιολόγηση με βάση αν επιτεύχθηκαν οι σχεδιαζόμενες εκπαιδευτικές πρακτικές και αν ήταν καρποφόρες.

Κλείνοντας θα αναφερθεί ο ορισμός που δίνει ο Gorski για την πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Σύμφωνα με τον ορισμό του πρόκειται για μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που βασίζεται στην κοινωνική δικαιοσύνη. Καλείται να εφαρμόσει εκπαιδευτικές πρακτικές ώστε οι εκπαιδευόμενοι να γίνουν ενεργά κοινωνικά άτομα τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Στόχος της είναι η κοινωνική αλλαγή και αυτή θα επιτευχθεί κυρίως μέσα από το σχολείο (Gorski 2000 στο Παλαιολόγου, Ευαγγέλου 2011).

3.2 Διάκριση πολυπολιτισμικής/ διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκλήθηκαν λόγω των μεταναστευτικών ρευμάτων τις δεκαετίες 60' και 70' στην κοινωνία εμφανίστηκε στο προσκήνιο η πολυπολιτισμική εκπαίδευση.

Κύριος στόχος της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης ήταν η ομαλή ένταξη των παιδιών των μεταναστών στο κοινωνικό σύνολο μέσω του σχολείου. Ο όρος «πολυπολιτισμική» αναφέρεται στην ύπαρξη πολλών διαφορετικών στοιχείων που συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο. Αντίθετα ο όρος «διαπολιτισμική» αναφέρεται στην επικοινωνία και στη συνύπαρξη των πολιτισμών. Η πρώτη επίσημη εμφάνιση της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης έγινε το 1977, όταν δημιουργήθηκε η ανάγκη να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί σε θέματα εκπαίδευσης των μεταναστών από την επιτροπή για Πολιτισμική Συνεργασία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Σύμφωνα με αυτήν την επιτροπή η λέξη διαπολιτισμική περιλαμβάνει την αλληλεπίδραση, την ανταλλαγή, την αλληλεγγύη. Ταυτόχρονα σε συνδυασμό με τη λέξη πολιτισμός που αποτελεί το δεύτερο συνθετικό της λέξης, θα πρέπει να υπάρχει αναγνώριση των αξιών, των τρόπων ζωής και των συμβολικών αναπαραστάσεων που οι άνθρωποι εξηγούν τον κόσμο. Ο όρος διαπολιτισμική εκπαίδευση έχει πολλούς ορισμούς όπως ο όρος πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Συχνά αυτοί οι δύο όροι συγχέονται και παρερμηνεύονται. Σύμφωνα με τον Μπανιάτη η διαπολιτισμική εκπαίδευση αποτελείται από πληθώρα θεωρητικών προσεγγίσεων και εκπαιδευτικών εφαρμογών (Μπανιάτης, 2006___). Μέσα στον όρο διαπολιτισμική εκπαίδευση περιέχονται και οι όροι διαπολιτισμική παιδαγωγική και διαπολιτισμική αγωγή. Η παιδαγωγική αναφέρεται στην ακαδημαϊκή δραστηριότητα και η αγωγή σε ένα συγκεκριμένο τύπο εκπαίδευσης (Γκότοβος,1997).

Κάποιοι άλλοι ερευνητές αναφερόμενοι στον όρο διαπολιτισμική εκπαίδευση υποστηρίζουν ότι είναι μια δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης και αναγνώρισης της διαφορετικής πολυπολιτισμικής ταυτότητα ανάμεσα στους μαθητές. Αντίθετα ο όρος πολυπολιτισμική εκπαίδευση αναφέρεται σε μια κατάσταση συνύπαρξης διαφορετικών πολιτισμών (Parekh,1997).

4. Ο ρόλος του εκπαιδευτικό στο πολύπολιτισμικό εκπαιδευτικό πλαίσιο

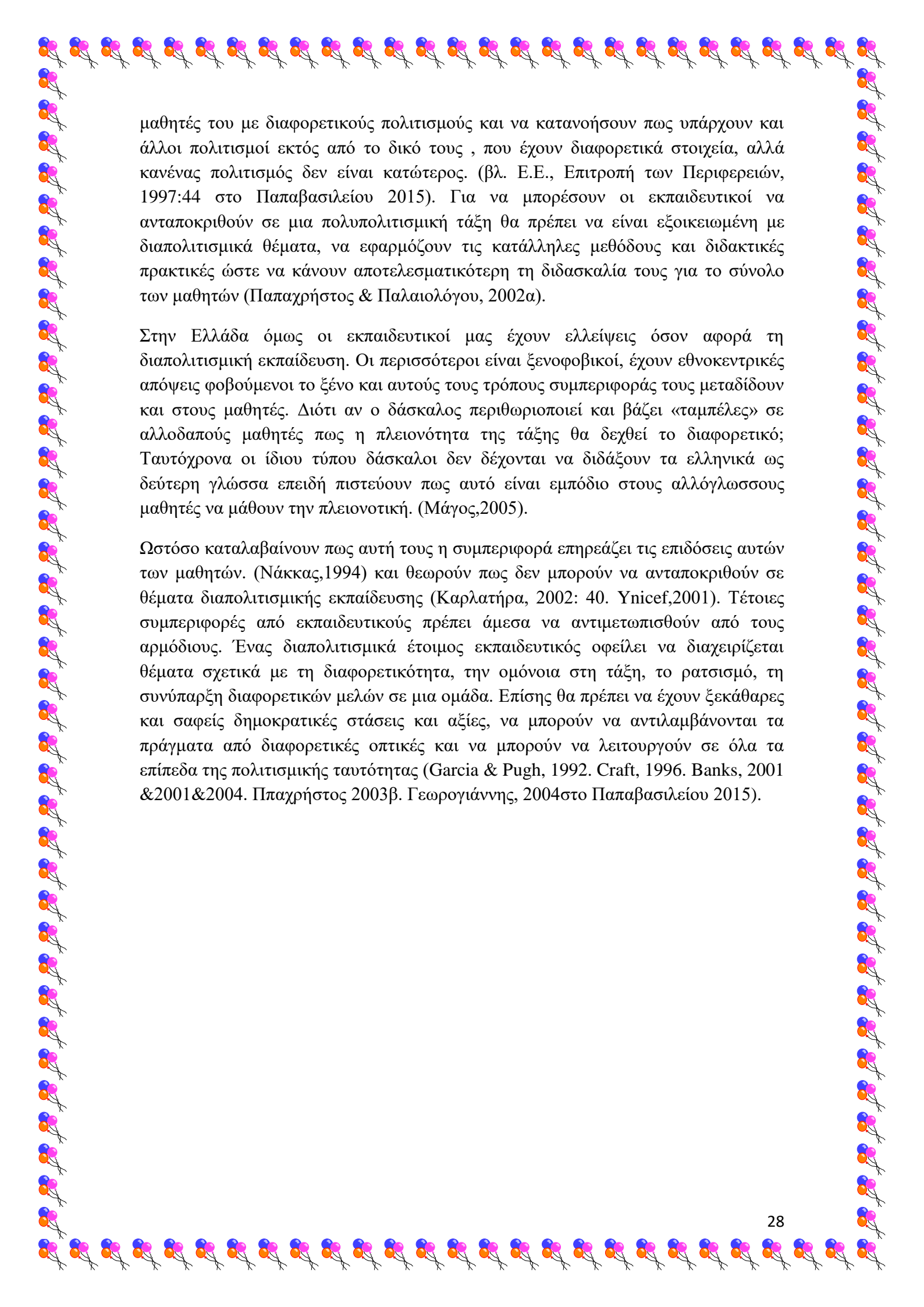
Κεντρική θέση για την επιτυχία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης κατέχουν οι εκπαιδευτικοί. Τα πιστεύω και οι απόψεις τους καθώς επίσης και η παιδαγωγική τους κατάρτιση καθορίζουν την καθημερινή τους διδασκαλία. Το πρόβλημα που προκύπτει στη συμπεριληπτική και διαπολιτισμική εκπαίδευση είναι ότι οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις μιας μεγάλης μερίδας εκπαιδευτικών, διακρίνονται από ντετερμινιστικά πιστεύω και χαμηλές μαθησιακές προσδοκίες για μαθητές που παρουσιάζουν δυσκολίες στη μάθηση. Ως εκ τούτου, η διδασκαλία είναι κατά κύριο λόγο δασκαλοκεντρική και απευθύνεται στους μαθητές μιας συγκεκριμένης γνωστικής ικανότητας.

Σύμφωνα με τον Ντούσκα (2005 στο Παβασιλείου 2015)ο εκπαιδευτικός είναι κομμάτι ενός οργανωμένου συνόλου, που είναι το σχολείο και επομένως έχει καθήκον να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και να επιτελέσει το έργο του σωστά ώστε να εκπληρωθούν οι προσδοκίες κάποιων κοινωνικών ομάδων σχετικές με το σχολείο.

Το έργο του δασκάλου δεν είναι μόνο η μετάδοση γνώσεων στους μαθητές αλλά και να μεταφέρει στους μαθητές όλες εκείνες τις πληροφορίες που τους είναι χρήσιμες ώστε να συμβαδίζουν με τις κοινωνικές αλλαγές και ο ρόλος του να είναι ουσιαστικότερος ως προς την κοινωνία(Ντούσκας, 2005). Η κοινωνία ζητά από το σχολείο δηλαδή από τον δάσκαλο να είναι μια ολοκληρωμένη προσωπικότητα ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί σε πολλαπλούς ρόλους και να διαμορφώσει τους μαθητές και σαν χαρακτήρες (Γρόλιος, 2001).

Τα σχολεία σήμερα δεν διακατέχονται από πολιτισμική ομοιογένεια. Υπάρχει έτσι η επιτακτική ανάγκη να διαμορφωθούν τα αναλυτικά προγράμματα στις σημερινές ανάγκες της κοινωνίας. Πρέπει να υπάρχει συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ των λαών και των ατόμων και για την επίτευξη αυτού είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα νέο ανθρωπιστικό ιδεώδες με τη συνεισφορά της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης διότι το ιδεώδες πρέπει να ανήκει και στους αλλοδαπούς και στους μαθητές της πλειονότητας (Πριοβόλου 2001:36-37 στο Παπαβασιλείου 2015).

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στη νέα πραγματικότητα είναι πολύ σοβαρός και απαιτεί την ανάλογη υπευθυνότητα, καθώς μέσω αυτού θα πραγματοποιηθεί ο στόχος της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα ο δάσκαλος πρέπει να συμπεριφέρεται σε όλους τους μαθητές με τον ίδιο τρόπο, αποφεύγοντας διακρίσεις λόγω πολιτισμικής καταγωγής. Ταυτόχρονα αν υπάρχουν αλλοδαποί μαθητές πρέπει να τους ενθαρρύνει προβάλλοντας το διαφορετικό και εξοικειώνοντας έτσι τους

μαθητές του με διαφορετικούς πολιτισμούς και να κατανοήσουν πως υπάρχουν και άλλοι πολιτισμοί εκτός από το δικό τους , που έχουν διαφορετικά στοιχεία, αλλά κανένας πολιτισμός δεν είναι κατώτερος. (βλ. Ε.Ε., Επιτροπή των Περιφερειών, 1997:44 στο Παπαβασιλείου 2015). Για να μπορέσουν οι εκπαιδευτικοί να ανταποκριθούν σε μια πολυπολιτισμική τάξη θα πρέπει να είναι εξοικειωμένη με διαπολιτισμικά θέματα, να εφαρμόζουν τις κατάλληλες μεθόδους και διδακτικές πρακτικές ώστε να κάνουν αποτελεσματικότερη τη διδασκαλία τους για το σύνολο των μαθητών (Παπαχρήστος & Παλαιολόγου, 2002α).

Στην Ελλάδα όμως οι εκπαιδευτικοί μας έχουν ελλείψεις όσον αφορά τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Οι περισσότεροι είναι ξενοφοβικοί, έχουν εθνοκεντρικές απόψεις φοβούμενοι το ξένο και αυτούς τους τρόπους συμπεριφοράς τους μεταδίδουν και στους μαθητές. Διότι αν ο δάσκαλος περιθωριοποιεί και βάζει «ταμπέλες» σε αλλοδαπούς μαθητές πως η πλειονότητα της τάξης θα δεχθεί το διαφορετικό; Ταυτόχρονα οι ίδιοι τύπου δάσκαλοι δεν δέχονται να διδάξουν τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα επειδή πιστεύουν πως αυτό είναι εμπόδιο στους αλλόγλωσσους μαθητές να μάθουν την πλειονοτική. (Μάγος,2005).

Ωστόσο καταλαβαίνουν πως αυτή τους η συμπεριφορά επηρεάζει τις επιδόσεις αυτών των μαθητών. (Νάκκας,1994) και θεωρούν πως δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης (Καρλατήρα, 2002: 40. Ynicesf,2001). Τέτοιες συμπεριφορές από εκπαιδευτικούς πρέπει άμεσα να αντιμετωπισθούν από τους αρμόδιους. Ένας διαπολιτισμικά έτοιμος εκπαιδευτικός οφείλει να διαχειρίζεται θέματα σχετικά με τη διαφορετικότητα, την ομόνοια στη τάξη, το ρατσισμό, τη συνύπαρξη διαφορετικών μελών σε μια ομάδα. Επίσης θα πρέπει να έχουν ξεκάθαρες και σαφείς δημοκρατικές στάσεις και αξίες, να μπορούν να αντιλαμβάνονται τα πράγματα από διαφορετικές οπτικές και να μπορούν να λειτουργούν σε όλα τα επίπεδα της πολιτισμικής ταυτότητας (Garcia & Pugh, 1992. Craft, 1996. Banks, 2001 &2001&2004. Παπαχρήστος 2003β. Γεωρογιάννης, 2004στο Παπαβασιλείου 2015).

5. Σκοπός της εργασίας

Η παρούσα εργασία έγινε με στόχο οι μαθητές της Β' δημοτικού να γνωρίσουν διάφορους πολιτισμούς μέσα από ένα παιγνιώδη τρόπο. Απώτερος σκοπός της είναι οι μαθητές να αποκτήσουν πολυπολιτισμική επίγνωση μέσα από γλωσσικές δραστηριότητες.

Οι πολιτισμοί που θα γνωρίσουμε είναι της Γαλλίας, Αγγλίας, Ιταλίας, Ρουμανίας, Ισπανίας, Γερμανίας και Ελλάδας. Θα προσεγγίζουμε κάποια πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά όπως μνημεία, φαγητά, παραδόσεις μέσα από γλωσσικές δραστηριότητες. Στο τέλος κάθε ενότητας ακολουθεί ομαδικό-κινητικό παιχνίδι για εξωτερικό χώρο. Σε κάθε χώρα παρατίθενται γλωσσικές δραστηριότητες μέσα από τις οποίες οι μαθητές να γνωρίσουν πολιτισμικά στοιχεία κάθε πολιτισμού. Η περιπέτεια ξεκινάει από τη Γαλλία. Οι μαθητές χρωματίζουν τη σημαία της και γνωρίζουν τα πιο γνωστά Γαλλικά αξιοθέατα και δοκιμάζουν συνταγές. Επόμενη στάση είναι η Ρουμανία. Οι μαθητές γνωρίζουν τοπικές παραδόσεις, συμπληρώνουν το σταυρόλεξο και παίζουν το παιχνίδι ναυαγοί και καρχαρίες. Τρίτη στάση είναι η όμορφη Ιταλία, δοκιμάζουν Ιταλικό φαγητό, βολτάρουν με τις γόνδολες, ζωγραφίζουν και παίζουν το παιχνίδι «το μεγάλο χαλί». Επόμενη στάση η Ισπανία. Μαθαίνουν κάποιες από τις πολλές γιορτές των Ισπανών, συμπληρώνουν λέξεις και παίζουν δροσιστικό παιχνίδι. Το ταξίδι συνεχίζεται στη Γερμανία. Μαθαίνουν πως γιορτάζουν οι Γερμανοί τα Χριστούγεννα, βλέπουν καινούργιες περιοχές και παίζουν παιχνίδια. Επόμενη στάση η Αγγλία. Βλέπουν το Μπιγκ Μπεν και άλλα αξιοθέατα. Ζωγραφίζουν το δικό τους παλάτι και ετοιμάζονται για τον τελευταίο προορισμό τους που είναι η Ελλάδα. Εκεί μαθαίνουν για τα σημαντικά μνημεία της, κάνουν στάση για φαγητό, ακούν λιγνή μουσική και έπειτα ξεκουράζονται.

Παρατίθεται ένα σχέδιο δράσης το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί στην τάξη από τον εκπαιδευτικό στα πλαίσια της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Είναι φανερό ότι το εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προσαρμοστεί στις ανάγκες μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας. Έτσι μέσω της παρούσας εργασίας προτείνονται δραστηριότητες όπου οι μαθητές ενθαρρύνονται, ανακαλύπτουν γνώσεις, ενώ ταυτόχρονα αποκτούν δεξιότητες, στάσεις και συμπεριφορές που συμβάλουν στην ολόπλευρη ανάπτυξή τους και διευκολύνουν το σχολείο να πετύχει τους διδακτικούς του στόχους. (Θεοφιλίδης, 1992).

6. εκπαιδευτικό υλικό: ταξιδεύοντας σε διάφορους πολιτισμούς με το συννεφούλη φουσκωτούλη..!

Πρωταρχικός στόχος της είναι η γνωριμία με διαφορετικούς πολιτισμούς. Έτσι ώστε να εξοικειωθούν με το διαφορετικό και αν αποκομίσουν θετικά στοιχεία. Με αυτό το τρόπο γνωρίζουν καλύτερα τη δική τους πολιτισμική ταυτότητα και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές με άλλους πολιτισμούς. Επιδιώκεται να εμποδιστεί ο σχηματισμός στερεότυπων και προκαταλήψεων, απέναντι σε πρόσωπα και πολιτισμούς και να υπερβεί κάθε μορφή εθνοκεντρικής αντιμετώπισης. Αυτός αποτελεί το γενικό σκοπό της παρούσας εργασίας στα μέτρα που μπορεί να γίνει εφικτός από παιδιά της Β' τάξης δημοτικού.

Κάθε χώρα εκπροσωπεί έναν πολιτισμό. Τα πολιτισμικά στοιχεία κάθε χώρας τα πληροφορούνται οι μαθητές μέσα από γλωσσικές δραστηριότητες. στο τέλος κάθε ταξιδιού υπάρχει ένα κινητικό παιχνίδι. Η περιπέτεια ξεκινάει από τη Γαλλία. Οι μαθητές χρωματίζουν τη σημαία της και γνωρίζουν τα πιο γνωστά Γαλλικά αξιοθέατα και δοκιμάζουν συνταγές. Επόμενη στάση είναι η Ρουμανία. Οι μαθητές γνωρίζουν τοπικές παραδόσεις, συμπληρώνουν το σταυρόλεξο και παίζουν το παιχνίδι ναυαγοί και καρχαρίες. Τρίτη στάση είναι η όμορφη Ιταλία, δοκιμάζουν Ιταλικό φαγητό, βολτάρουν με τις γόνδολες, ζωγραφίζουν και παίζουν το παιχνίδι «το μεγάλο χαλί». Επόμενη στάση η Ισπανία. Μαθαίνουν κάποιες από τις πολλές γιορτές των Ισπανών, συμπληρώνουν λέξεις και παίζουν δροσιστικό παιχνίδι. Το ταξίδι συνεχίζεται στη Γερμανία. Μαθαίνουν πως γιορτάζουν οι Γερμανοί τα Χριστούγεννα, βλέπουν καινούργιες περιοχές και παίζουν παιχνίδια. Επόμενη στάση η Αγγλία. Βλέπουν το Μπιγκ Μπεν και άλλα αξιοθέατα. Ζωγραφίζουν το δικό τους παλάτι και ετοιμάζονται για τον τελευταίο προορισμό τους που είναι η Ελλάδα. Εκεί μαθαίνουν για τα σημαντικά μνημεία της, κάνουν στάση για φαγητό, ακούν λίγη μουσική και έπειτα ξεκουράζονται.

Συνοδοιπόροι σε αυτό το μεγάλο μας ταξίδι είναι ο συννεφούλης ο φουσκωτούλης που μας χαιρετάει παρακάτω η κορούλα του η βροχούλα η δροσούλα και η φίλης της που θα τη συναντήσει μόνο στην Αγγλία η μπόρα η ντεμπόρα.

Γεια σας παιδιά....

Ονομάζομαι συννεφούλης ο Φουσκοτούλης και είμαι ο μπαμπάς της βροχούλας της δροσούλας. Τους καλοκαιρινούς μήνες τους περάσαμε στο σπίτι μας στην Ελλάδα. Πότε πηγαίναμε σε νησιά, πότε σε πεδιάδες και βουνά. Όμως η κόρη μου η Βροχούλα η δροσούλα στενοχωριότανε πολύ που δεν είχε δει άλλους τόπους και έτσι αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε μαζί σας σε καινούργιους τόπους και να γνωρίσουμε τον πολιτισμό τους, τις παραδόσεις και γενικά τον τρόπο ζωής τους. Σε λίγο θα φυσήξει ένα αεράκι και θα μας πάει σε χώρες μακρινές....Βάλτε μπουφάν πάρτε ομπρέλα και ξεκινάμε....

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, arranged in a rectangular frame around the page content.

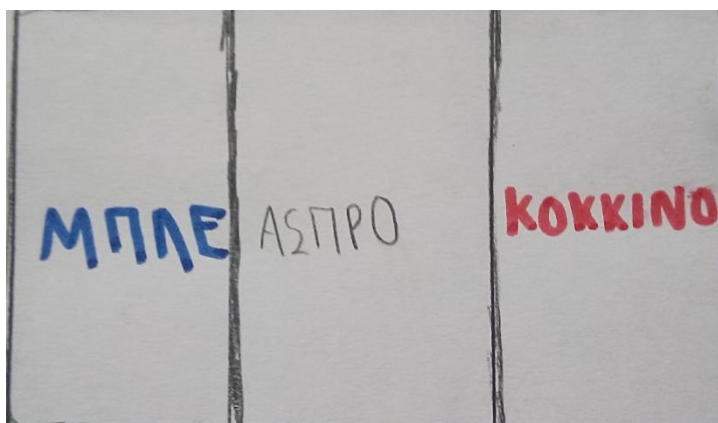
6.1 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Παιδιά ας μάθουμε λίγα πράγματα για την Γαλλία...

Είναι μια όμορφη χώρα της Ευρώπης. Πρωτεύουσά της είναι το Παρίσι. Οι άνθρωποι εκεί μιλούν γαλλικά. Εάν βρεθείς εκεί έχει υπέροχα μέρη να επισκεφτείς και ξεχωριστούς ανθρώπους να γνωρίσεις.

➡ Ας χρωματίσουμε την γαλλική σημαία. (1^η λωρίδα μπλε, 2^η άσπρη, 3^η κόκκινη)

Ένα σημείο που μπορείτε να δείτε και ' σεις όλο το Παρίσι από ψηλά είναι ο πασίγνωστος πύργος του Άιφελ. Οι Γάλλοι έχουν και θαυμάσια αρχιτεκτονικά μνημεία την Παναγία των Παρισίων, την Αψίδα του θριάμβου, το ανάκτορο των Βερσαλιών, το μουσείο του Ορσέ και φυσικά το γνωστό σε όλους μας μουσείο του Λούβρου.

➡ Συμπληρώστε τα γράμματα δίπλα από κάθε εικόνα για να δείτε την ονομασία του.

(Παναγία των Παρισίων, Αψίδα του θριάμβου, Ανάκτορο των Βερσαλιών, Μουσείο του Ορσέ, Μουσείο του Λούβρου, Πύργος του Άιφελ)

Π _ _ _ _ α των Π _ _ _ _ ν.

Π _ _ _ _ ς του Α _ _ _ λ.

Α _ _ _ α του Θ _ _ _ _ _ υ.

Α _ _ _ _ _ ο των Β _ _ _ _ _ ν.

Μ _ _ _ _ _ ο του Ο _ _ ε.

Μ _ _ _ _ ο του Λ _ _ _ _ υ.

➔ Σκέψου σε πιο αξιοθέατο ανήκει κάθε κατάλογος που συμπεριλαμβάνει χαρακτηριστικά

.....

.....

Μετά το ταξίδι μας στα υπέροχα αξιοθέατα της Γαλλίας πεινάσαμε λίγο....Ας γνωρίσουμε την γαλλική κουζίνα.

Η γαλλική κουζίνα έχει μεγάλη ποικιλιά. Οι γάλλοι αγαπούν το καλό φαγητό σε συνδυασμό με το καλό κρασί. Δεν είναι τυχαίο πως τα καλύτερα κρασιά και σαμπάνιες είναι γαλλικά.

Μερικά από τα πιο γνωστά τους πιάτα σε εμάς του Έλληνες είναι: **Κις Λορέν, κρουασάν, τα εκλερ γνωστά μας και ως κλεράκια, η κρεμ μπουλέ.**

Αντιστοιχίστε την εικόνα με το φαγητό που παρουσιάζει.

κρουασάν

εκλέρ

κρεμ μπουλέ

Κις Λορέν

Βρες στο κρυπτόλεξο τις παρακάτω μεγάλες πόλεις της Γαλλίας

Μ	Ε	Φ	Η	Ξ	Π	Α	Ρ	Ι	Σ	Ι	Λ	Ξ	Ν	Λ	Ρ	Β	Μ	Ο
Ο	Ο	Ο	Υ	Η	Ν	Β	Ω	Ψ	Χ	Δ	Φ	Ι	Κ	Υ	Α	Σ	Ψ	Ρ
Ν	Α	Ω	Ο	Π	Λ	Ο	Τ	Ο	Ψ	Α	Ρ	Ψ	Τ	Ω	Τ	Φ	Α	Λ
Π	Δ	Β	Τ	Ε	Ν	Τ	Ο	Υ	Λ	Ο	Ν	Χ	Λ	Ν	Σ	Ψ	Ψ	Ε
Ε	Ψ	Ν	Α	Γ	Η	Κ	Λ	Μ	Α	Μ	Δ	Α	Σ	Φ	Φ	Χ	Ψ	Α
Λ	Β	Μ	Ξ	Β	Ρ	Ε	Σ	Τ	Η	Ν	Υ	Π	Γ	Δ	Λ	Ν	Μ	Ν
Ι	Ν	Λ	Ξ	Α	Σ	Δ	Γ	Γ	Δ	Λ	Ι	Λ	Β	Κ	Γ	Β	Ν	Η
Ε	Λ	Κ	Η	Μ	Α	Σ	Σ	Α	Λ	Ι	Α	Μ	Ω	Α	Φ	Κ	Ω	Λ
Τ	Ο	Ι	Γ	Ρ	Π	Ε	Κ	Λ	Ω	Κ	Ο	Ω	Λ	Ν	Δ	Β	Ψ	Κ
Ο	Υ	Θ	Φ	Δ	Ο	Γ	Δ	Κ	Λ	Δ	Π	Δ	Π	Ν	Η	Ω	Α	Ζ
Ο	Ρ	Τ	Δ	Ψ	Λ	Λ	Δ	Η	Ν	Φ	Α	Θ	Κ	Ε	Ο	Ρ	Ζ	Χ
Ε	Σ	Σ	Σ	Τ	Ο	Υ	Λ	Ο	Υ	Ζ	Η	Γ	Ρ	Σ	Β	Σ	Ρ	Ψ
Α	Ε	Α	Α	Ψ	Α	Α	Η	Η	Α	Α	Σ	Γ	Σ	Ω	Ν	Τ	Τ	Κ
Σ	Τ	Ρ	Α	Σ	Β	Ο	Υ	Ρ	Γ	Ο	Σ	Γ	Τ	Ψ	Λ	Ο	Κ	Ν

ΜΟΝΠΕΛΙΕ, ΠΑΡΙΣΙ, ΤΟΥΛΟΝ, ΒΡΕΣΤΗ, ΤΟΥΛΟΥΖΗ, ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ, ΛΥΩΝ, ΚΑΝΝΕΣ, ΟΡΛΕΑΝΗ, ΜΑΣΣΑΛΙΑ

Ας πάμε μια βολτούλα
στα μαγαζιά της Γαλλίας και ας ψωνίσουμε αρώματα και
ρούχα....

Α ρ ' μ α τ α

ρ _ _ ' χ α

Και αφού ντυθήκαμε όμορφα και φορέσαμε άρωμα
Γαλλίας ήρθε η ώρα για **παιχνίδι!!!!!!**

Στην χώρα των παιδιών.... **την Disneyland!!!!!!!!!!**

Παιδιά!!βρείτε την έξοδο από τον λαβύρινθο για να

πάτε.....

Ώρα για παιχνίδι στην αυλή.....

Ας πάρουμε όλοι από ένα σακίδιο πλάτης και να πάμε μια βόλτα στο δάσος. Τι θα βάλουμε στο σακίδιο;” “Ετοιμοι!!! Πριν ξεκινήσουμε πρέπει να σας πω κάτι σημαντικό. Είναι η εποχή που οι κυνηγοί βγαίνουν στο δάσος. Για αυτό πρέπει να προσέχουμε!

**Και περπατώ, περπατώ, περπατώ
μες στο δάσος τριγυρνώ
Και περπατώ, περπατώ, περπατώ
προσοχή στον κυνηγό!**

**Τρέχω, τρέχω, τρέχω, τρέχω
μες στο δάσος τριγυρνώ
τρέχω, τρέχω, τρέχω, τρέχω
προσοχή στον κυνηγό!**

ένας πίσω από τον άλλο και αν ακούσουμε ΜΠΑΜ, τρέχουμε να κρυφτούμε στη σπηλιά!”.

➡ Τα παραδοσιακά όργανα της Γαλλίας. Αντιστοιχίστε το
κάθε όργανο με την εικόνα που αντιστοιχεί:

1. Γκάιντα

2. οργανέτο

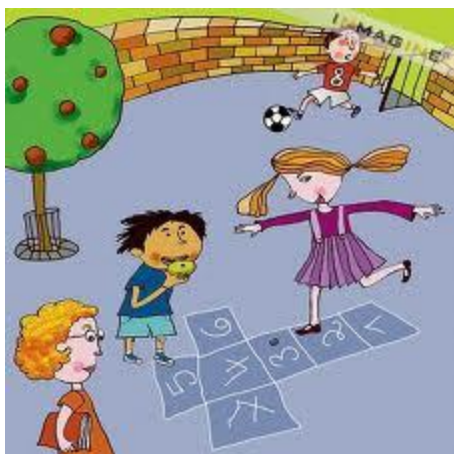
3. πιάνο

4. αρκοντεόν

Ώρα για παιχνίδι...!!!!

Ο δρόμος των δύο

Υλικά: Διάθεση για τρέξιμο!!!

Το παιχνίδι

Ο πρώτος από κάθε ομάδα φεύγει και πάει πίσω από την γραμμή τερματισμού απέναντι από την ομάδα του.

Και το παιχνίδι ξεκινά! Τα παιδιά που είναι στην γραμμή τερματισμού (πρώτοι παίκτες) τρέχουν στην ομάδα τους, πιάνουν τον δεύτερο παίκτη και τρέχουν χέρι-χέρι μέχρι τον τερματισμό. Εκεί, οι πρώτοι κάθονται, ενώ οι δεύτεροι πηγαίνουν πίσω και φέρνουν τον τρίτο. Και συνεχίζει έτσι μέχρι το τέλος. Νικήτρια είναι η ομάδα που τελειώσει πρώτη!

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, arranged in a rectangular frame around the page content.

6.2 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Φύσηξε αεράκι και το συννεφάκι έφυγε μακριά

**ήρθε και η βροχούλα για να μας μεταφέρει σε μέρη
ξωτικά....**

Παιδιά είμαι η βροχούλα η δροσούλα όπως βλέπετε ο μπαμπάς μου κάτι έχει πάθει και ξεχνάει γράμματα, ελάτε να συμπληρώσετε τα γράμματα που λείπουν και να ολοκληρώσουμε το κειμενάκι.

Η Ρου_ανία βρίσκεται στ_ Νοτιοανατολική-Κεντρική Ευρώπη.

Πρωτεύουσά τ_ς είναι το Βουκουρέστι. Η Ρο_μανία έχε_ τον δεύτερο μεγ_λύτερο π_ταμό στον κόσμ_ το Δούναβη. Επίσ_μη γλώσσα της

χώρ_ς είναι τα Ρουμανικά.Επίσ_ς, έχει πολλά όμ_ρφα αρχιτεκ_νικά
μν_μεία, πολλά κάστρα και πολλά μ_ναστήρια και ν_ούς.

Η Ρουμανία έχει πολλά αξιοθέατα τοποθέτησε τις μέρες τις εβδομάδας
στην σωστή σειρά για να αρχίσει η εξρεύνηση μας.

ΤΕΤΑΡΤΗ

Επίσκεψη
στο κάστρο
Peles

ΔΕΥΤΕΡΑ

Κάστρο Μπράν

Γνωστό και ως κάστρο του
Κόμη Δράκουλα.

Παρασκευή

Μουσείο χωριού.

Κυριακή

Ορθόδοξος

καθεδρικός ναός

Τιμισοάρα

Τρίτη

Πάρκο

Χεραστράου

Σάββατο

Ναός Σταυρουπόλεως

➡ Βάλτε τις μέρες στην σωστή σειρά μαζί με το αξιοθέατο που αντιστοιχεί στην κάθε μέρα

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

Ποια μέρα κατά την γνώμη σου θα επισκεφτείς το καλύτερο αξιοθέατο

(κύκλωσε το κατάλληλο σημείο στίξης)

➡ Τελικά υπάρχουν Δράκουλες;.....

Σίγουρα θα έχετε ακουσει για τον Δράκο που μένει στην Ρουμανία στο κάστρο Μπραχ.

Τελικά όμως παιδιά δεν είναι δράκουλας αλλά ήταν ένας άνθρωπος που εξαιτίας των σκληρών βασανιστηρίων που έκανε στους Οθωμανούς αντιπάλους του πήρε αυτό το τίτλο. Έτσι ονομάστηκε κόμης Δράκουλας και το σπίτι του το επισκεπτόμαστε και σήμερα!

Ρουμάνικα Χριστούγεννα

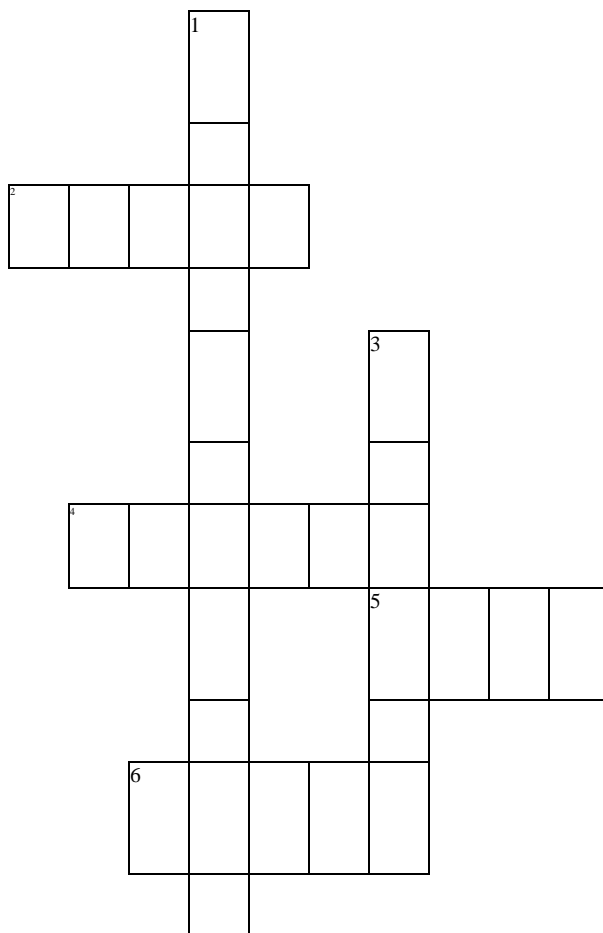
Ας δούμε πως γιορτάζουν οι Ρουμάνοι τα Χριστούγεννα. Οι Ρουμάνοι τον Δεκέμβριο τον ονομάζουν μήνα των δώρων. Οι εορταστικές εκδηλώσεις αρχίζουν από τη μέρα του Αγ. Νικολάου όπου τα παιδιά καθαρίζουν τις μπότες τους ώστε ο Άγιος άμα ήταν καλά παιδιά να τους βάλει δώρα ενώ άμα ήταν άτακτα μια βέργα. Την Πέμπτη πριν τα Χριστούγεννα που την ονομάζουν Ιγνατ οι άνδρες ετοιμάζουν φαγητά παραδοσιακά από χοιρινο κρέας. Φτάσαμε και στην παραμονή των Χριστουγέννων. Εκείνη την μέρα τα παιδάκια λένε τα κάλαντα κρατώντας ένα κερί όπως το άστρο της Βηθλεέμ φώτιζε τους μάγους. Το ίδιο βράδυ έρχεται και ο ο Μος Κρατσιούν για να μοιράσει τα δώρα. Είναι σαν τον δικό μας Αϊ Βασίλη. Την Παραμονή της Πρωτοχρονιάς τα παιδιά τρέχουν στους δρόμους κρατώντας το πολουγκουσορού (μικρό αλέτρι), τα μαστίγια και τα κουδούνια για να διώξουν τα κακά πνεύματα και να ευχηθούν καλή χρονιά και πλούσια σοδειά στους νοικοκύρηδες. Ένα ακόμη έθιμο που κάνουν οι Ρουμάνοι αυτές τις γιορτινές μέρες είναι το παιχνίδι της αρκούδας η των μασκών. Σε αυτο το παιχνίδι μεταμφιέζονται κυρίως οι νεαροί άνδρες αρκούδες, άλογα ή λαϊκούς ήρωες τραγουδούν και χορεύουν ερμηνεύοντας τον ρόλο τους. Με τον τρόπο αυτό εξιστορούν ιστορίες λαϊκών ηρώων που πρόσφεραν βοήθεια στους συνανθρώπους τους. .

 Ψάξτε μέσα στο κείμενο και βρείτε 10 ρήματα.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Χριστούγεννα στην Ρουμανία

Across

2. πως ονομάζουν τη Πέμπτη πριν τα Χριστουγεννα;
4. που βάζει ο Αγ.Νικόλαος δώρα η βέργα;
5. τι κρατάνε τα παιδιά όταν λένε τα κάλαντα
6. πως ονομάζουν οι Ρουμάνοι το Δεκέμβριο;Μήνα των ...

Down

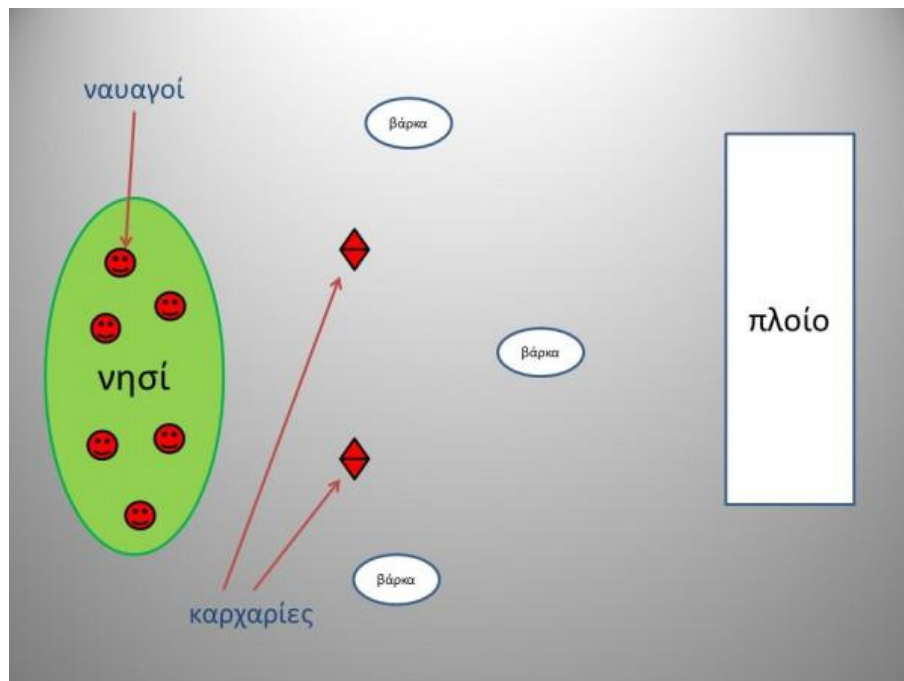
1. λέγεται ο δικός τους Αϊ Βαίλης; Μος...
3. πως λέγεται το παιχνίδι της αρκούδας αλλιώς;Παιχνίδι των...

Ωρα για λίγο παιχνίδι...!!!!

Ναυαγοί και καρχαρίες

Σ' ένα ξεχασμένο νησί έχουν εγκλωβιστεί κάποιοι ναυαγοί. Μόλις τους έχει εντοπίσει ένα μεγάλο πλοίο κι έχει στείλει τις βάρκες του για να τους σώσουν. Όμως κάποιοι πεινασμένοι καρχαρίες τους έχουν περικυκλώσει! Ένας για 5-7 παιδιά, δύο για περισσότερα.

Πόσοι θα καταφέρουν να φτάσουν στο πλοίο και να σωθούν χωρίς να τους πιάσουν και να τους φάνε οι καρχαρίες;

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, arranged in a rectangular frame around the page content.

6.3 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Στην Ρουμανία πήγαμε
μέσα σε κάστρα μπήκαμε
στην Ιταλία φτάσαμε
και μαγικά περάσαμε....

Λίγα λόγια για την Ιταλία

Η Ιταλική Δημοκρατία ή Ιταλία είναι χώρα της νότιας Ευρώπης, αποτελούμενη από μία χερσόνησο σε σχήμα μπότας και δύο μεγάλα νησιά στη Μεσόγειο θάλασσα: τη Σικελία και τη Σαρδηνία. Βόρεια συνορεύει με την Ελβετία και την Αυστρία, δυτικά με τη Γαλλία και ανατολικά με τη Σλοβενία, ενώ εξκλάβιο της Ιταλίας αποτελεί και η πόλη Καμπιόνε ντ' Ιταλία, που βρίσκεται στο έδαφος της Ελβετίας. Οι ανεξάρτητες χώρες του Σαν Μαρίνο και του Βατικανού βρίσκονται εξ ολοκλήρου μέσα σε ιταλικό έδαφος.

Πρωτεύουσα της όμορφης Ιταλίας είναι.... η Ρ _ _ η.

Περιγράψτε τι βλέπετε στις παρακάτω εικόνες.

1.

.....

.....

.....

2.

.....

.....

.....

3.

4.

5.

➡ Γεια σας παιδιά! Είμαι η βροχούλα η δροσούλα, ο πατέρας μου ήθελε να σας δείξει τα πιο όμορφα μέρη της Ιταλίας αλλά έκανε κάτι λαθάκια γιατί είναι μεγάλος σε ηλικία. Ξαναγράψτε το παραπάνω κειμενάκι γράφοντας όλα τα γράμματα κεφαλαία για να τα βλέπουν όλοι.

Θαυμάσετε το Κολοσσαίο! Ένα από τα πιο σημαντικά μνημεία που χτίστηκαν κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Αν και η μεγάλη δομή του έχει περιέλθει σε ερείπια στις μέρες μας, ακόμα αποτελεί ένα επιβλητικό και πανέμορφο μνημείο που στολίζει τη πόλη της Ρώμης. Στην αρχαιότητα χρησιμοποιούνταν ως αρένα για τους μονομάχους με σκοπό τη ψυχαγωγία του κόσμου και των αυτοκρατόρων. Στη ξενάγηση θα δείτε το κάτω μέρος, τα καθίσματα, την οβάλ αρένα και πολλά άλλα.

Ξαναγράψτε το παραπάνω κειμενάκι γράφοντας όλα τα γράμματα κεφαλαία για να τα βλέπουν όλοι.

Π.Χ ΘΑΥΜΑΣΤΕ ΤΟ ΚΟΛΟΣΑΙΟ! ΈΝΑ ΑΠΌ ΤΑ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Βατικανό

Το Βατικανό θεωρείται και αυτό με τη σειρά του ένα από τα σημαντικότερα μνημεία που θα πρέπει να επισκεφτείτε. Παρόλο που είναι η μικρότερη χώρα στο κόσμο εκεί βρίσκονται μνημεία μεγάλου ιστορικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος. Η πλατεία του Αγίου Πέτρου με τη μεγαλύτερη εκκλησία στο κόσμο, τον οβελίσκο και τα δεκάδες μουσεία και βιβλιοθήκες θα σας περιμένουν να τα απολαύσετε.

➔ Μπορείτε να ξαναγράψετε το κειμενάκι βάζοντας τόνους γιατί ο
συννεφούλης τους ξέχασε;

Π.χ Το Βατικανό θεωρείται και
αυτό.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

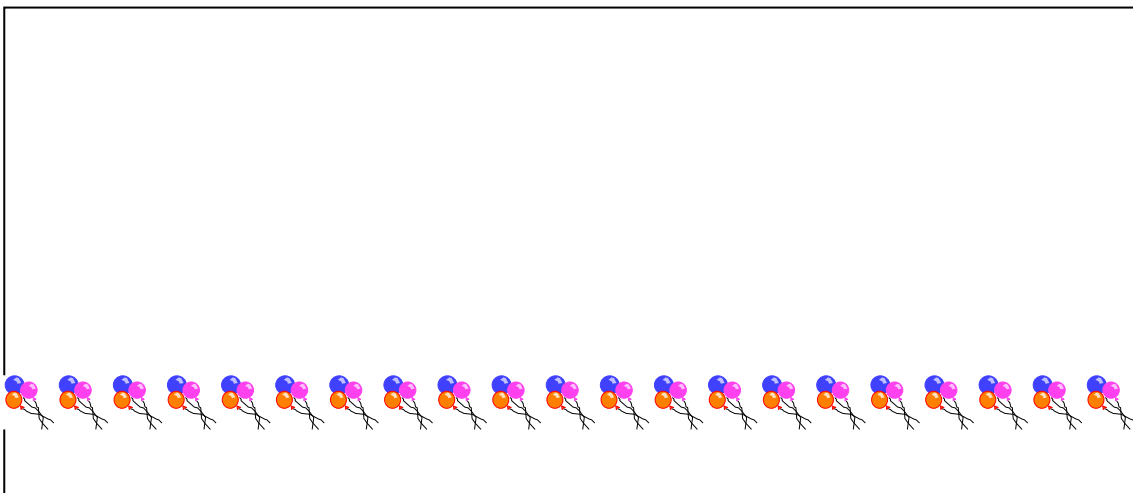
.....

.....

Η **εκκλησία του Αγίου Πέτρου** βρίσκεται στο **Βατικανό**, πάνω από το
σημείο ταφής του Αποστόλου Πέτρου. Το χτίσιμό της διήρκεσε
περισσότερο από ένα αιώνα (1506-1614).

➔ Ζωγραφίστε κάτι εμπνευσμένο από την εκκλησία του Αγίου Πέτρου

A large empty rectangular box with a black border, intended for a drawing inspired by St. Peter's Basilica.

Μετά από τόσο ταξίδι δεν πεινάσατε παιδιά;

Ας πάμε να δοκιμάσουμε την Ιταλική κουζίνα.....

➔ Γράψτε τα υλικά που μπορεί να περιλαμβάνουν τα παρακάτω πιάτα για να διαλέξουμε τι θα φάμε...

Pasta Carbonara

.....

.....

.....

.....

.....

Pizza Margherita

.....
.....
.....
.....

.....
.....

Risotto

.....
.....
.....
.....
.....

Lasagna

Τα lasagna φούρνου είναι ένα επίσης εξαιρετικά δημοφιλές πιάτο στην Ιταλία. Μεγάλα φύλλα ζυμαρικών, τα πραγματικά lasagna δηλαδή, τοποθετούνται σε στρώσεις σε μεγάλο πυρέξ και ενδιάμεσα πέφτει άφθονος κιμάς, ψιλοκομμένο λουκάνικο, ρικότα, σάλτσα

ντομάτας, μοτσαρέλα και παρμεζάνα.

Επιλέξατε τελικά παιδιά τι θα φάτε;;

Ας πιούμε και έναν καφέ Espresso παρέα με ένα υπέροχο γλυκάκι το παραδοσιακό Tiramisu που είναι στρώσεις σαβαγιάρ και κρέμας από μασκαρπόνε, αλλά σε πολλά μέρη θα το βρείτε σερβιρισμένο σε ποτήρια με μία μόνο στρώση από σαβαγιάρ και κρέμα από πάνω.

Για να μάθουμε καλύτερα την ζωή των Ιταλών θα πρέπει να γνωρίσουμε καποιες από τι παραδόσεις τους.

⇒ Υπογράμισε με μπλε χρώμα τα επίθετα και με κόκκινο τα ουσιαστικά.

Την Πρωτοχρονιά όπως και στην Ελλάδα έτσι και στην Ιταλία, η οικογένεια βρίσκεται ενωμένη γύρω απ το γιορτινό τραπέζι και ανταλλάσσει δώρα..Το μενού περιλαμβάνει πιάτα όλων των ειδών, τα οποία παραλλάσσονται από περιοχή σε περιοχή..Κυριαρχούν οι φακές, διότι όπως αναφέρει η παράδοση, αντιπροσωπεύουν τα χρήματα που θα συσσωρεύονται κατά τη διάρκεια του έτους..Όσο περισσότερο τρώνε, τόσο περισσότερα θα έχουν!

⇒ Βάλε τα υπογραμμισμένα ουσιαστικά στην ίδια πτώση που είναι αλλά στον αντίθετο αριθμό.

La Befana ονομάζουν τη καλή μάγισσα που μοιράζει δώρα στα καλά παιδιά το βράδυ της παραμονής των Φώτων..Όπως ο μύθος θέλει, τη νύχτα που γεννήθηκε ο Χριστός, οι τρεις μάγοι επισκέφτηκαν τη Befana, όπου έφαγαν,ήπιαν και τέλος της πρότειναν να πάει μαζί τους να προσκυνήσει το Χριστό κι αυτή αρνήθηκε..Έπειτα το μετάνιωσε, κι από τότε παραμονή των φώτων πετάει με τη σκούπα της και μοιράζει δώρα στα καλά παιδιά, πιστεύοντας οτι θα συναντήσει το Χριστό, ενώ στα κακά παιδάκια μοιράζει κάρβουνα..Οι γονείς, αγοράζουν ζαχαρωτα που μοιάζουν με κάρβουνα και αφήνουν στις κάλτσες των άτακτων παιδιών..

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

➔ Ας γνωρίσουμε τις πόλεις τις Γαλλίας. Στις πληροφορίες που βρήκαμε λοιπόν κάποιες καταλήξεις. Μπορείς να μας βοηθήσεις;

ΜΙΛΑΝΟ

Είν_ η δεύτερ_ μεγαλύτερη πόλ_ της Ιταλίας. Γνωστή σε μας τους Έλληνες για την αγάπ_ της για την μόδ_.

ΤΕΡΓΕΣΤΗ

Η πόλ_ τ_ς μουσικής και των καλλιτεχνών. Σε αυτ' _ τη πόλη μπορούμ_ ν_ κάνουμ_ τα μπάνια μας στις πανέμορφες παραλίες της.

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Για να βρούμ_ έναν όμορφο τρόπ_ ζωής, να δοκιμάσουμε όμορφα φαγητ' _ και να ποιούμ_ εξαιρετ_ κρασ' _ πρέπει να επισκεφτούμε την όμορφ_ Φλωρεντί_.

ΜΠΟΛΟΝΙΑ

Οι Ιταλό_ την αποκαλούν La Crassa που σημαίν_ _ «η χοντρή_». Γιατί εκεί_ τρώνε πολλές μακαρονάδε_ που είναι πολύ παχυντικέ_ αλλά και γιατί_ εκεί_ φτιάχνονται πολλή_ αλαντικ' _.

ΒΕΝΕΤΙΑ

Η παραμυθένι_ πόλη της Βενετίας που επιπλέε_ στ_ νερό. Κι όταν βρεθείτ_ στην Βενετί_ φροντίστε ν_ έχετε της φωτογραφικές σας μηχανές πάντ_ έτοιμες γιατί σε κάθε σημεί_ της πόλης υπάρχει και κάτι αξιοθαύμαστ_ να αποθανατίσειτ_ . Τα αξιοθέατα της πόλης συμπεριλαμβάνουν διάφορ- μπρούτζιν_ αγάλματ-, υπέροχ_ κτήρια, γκαλερί, αλλά και πανέμορφες πλατείες.

➔ Όμως παιδιά εσείς περπατάτε τόση ώρα και θα κουραστήκατε ενώ εμείς τα βλέπουμε όλα από ψηλά. Διαλέξτε ένα αυτοκίνητο από τα πολλά που φτιάχνει η Ιταλία. Ζωγράφισε και την μάρκα του που είναι δίπλα!

Χωρίς παιχνίδι γίνεται;;;

Το “μαγικό” χαλί

Πρόκειται για ατομική δοκιμασία. Στόχος του παιχνιδιού είναι κάθε παίκτης καθισμένος πάνω σε 1 αναποδογυρισμένο χαλάκι να περάσει ανάμεσα από 3 γεμάτα μπουκάλια νερό 1λ.

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, framing the page.

6.4 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Όμορφη που είσαι Ιταλία
ήρθε όμως η ώρα να φύγουμε,
και να πάμε στην περιβόητη Ισπανία.

Ισπανία

Η πρωτεύουσα της Ισπανίας είναι η Μαδρίτη. Οι Ισπανοί είναι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους χριστιανοί Ρωμαιοκαθολικοί, αν και η δύναμη της Εκκλησίας έχει μειωθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια. Το πολίτευμα της Ισπανίας είναι βασιλευμένη δημοκρατία, Αρχηγός Κράτους είναι ο εκάστοτε Ισπανός Μονάρχης και αρχηγός Κυβερνήσεως ο Πρωθυπουργός. Η συνολική έκταση της Ισπανίας υπολογίζεται σε 505.150 τ.χλμ.

Ας περιπλανηθούμε στην χώρα και ας δούμε κάποια από τα αξιοθέατά της.

➡ Καθώς μου μετέφερε ο πατέρας μου ο συννεφούλης πληροφορίες για τα αξιοθέατα της Ισπανίας μερικές λέξεις δεν της άκουσα καλά. Μπορείς να με βοηθήσεις να τις συλλαβίσω. Είναι οι λέξεις που είναι υπογραμμισμένες στα κειμενάκια.

Εκκλησία της Αγίας Οικογενείας

Είναι ένας σύγχρονος Παρθενώνας τόσο από άποψη αρχιτεκτονικής ιδιαιτερότητας αλλά και λόγω μεγαλοπρέπειας. Ένα μεγάλο μέρος του έργου δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα, αλλά τα αναρίθμητα έτη κατασκευής τους επιβάλλουν κάτι παραπάνω από έναν απλό οδηγό ή το γυμνό σου μάτι για να αντιληφθείς το έργο που βλέπεις μπροστά σου.

Πάρκ Γκουέλ

Το Πάρκ Γκουέλ βρίσκεται στο λόφο "el Carmel" και είναι ένα δημόσιο πάρκο που σχεδιάστηκε από τον διάσημο αρχιτέκτονα Αντόνι Γκαουντί. Περιέχει δημιουργήματα του Γκαουντί όπως συντριβάνια με δράκους όλα διακοσμημένα με το πολύχρωμο μαρμάρινο μωσαϊκό που χαρακτηρίζει την πόλη της Βαρκελώνης.

Το Μουσείο του Πράδο

Είναι ένα περίφημο μουσείο τέχνης που βρίσκεται στη Μαδρίτη. Κατέχει μια από τις σπουδαιότερες συλλογές τέχνης του κόσμου, και συγκεκριμένα ένα μεγάλο πλήθος πινάκων από τον 14ο ως τις αρχές του 19ου αιώνα.

Η Κάζα Μιλά

Είναι πολυκατοικία σχεδιασμένη από τον Αντόνι Γκαουντί μεταξύ του 1906 και 1910, ενώ επίσημα ολοκληρώθηκε το 1912. Ονομάστηκε "Κάζα Μιλά" γιατί το κτίριο κατασκευάστηκε ως σπίτι για την εύπορη οικογένεια Μιλά. Βρίσκεται στην οδό Passeig de Gràcia No. 92 στη γειτονιά Eixample της Βαρκελώνης.

Το Εστάδιο Σαντιάγο Μπερναμπέου

Ανεγέρθηκε το 1923 με την ονομασία Νουέβο Εστάδιο Τσαμαρτίν (Nuevo Estadio Chamartín) και είναι η έδρα του ποδοσφαιρικού συλλόγου της Ρεάλ Μαδρίτης. Το 1947 ανακατασκευάστηκε από τον τότε πρόεδρο της Ρεάλ Σαντιάγο

Μπερναμπέου και αυξήθηκε θεαματικά η χωρητικότητά του, από 22.500 θέσεις σε 90.800. Η σημερινή χωρητικότητά του γηπέδου έχει πέσει στις 81.044 θέσεις.

Μουσείο του Πικάσο.

Το μουσείο του Πικάσο βρίσκεται στη Βαρκελώνη και προσελκύει πάνω από 1 εκ. επισκέπτες τον χρόνο καθώς η γκαλερί αποτελεί την μεγαλύτερη συλλογή έργων τέχνης του διάσημου ζωγράφου.

Μουσείο του Πικάσο. Το μουσείο του Πικάσο βρίσκεται στη Βαρκελώνη και προσελκύει πάνω από 1 εκ. επισκέπτες τον χρόνο καθώς η γκαλερί αποτελεί την μεγαλύτερη συλλογή έργων τέχνης του διάσημου ζωγράφου.

Οι Ισπανοί είναι χαρούμενος λαός. Αγαπάνε πολύ τις γιορτές,

➔ Πάνω στην βιασύνη μου να σας πω όλα όσα έμαθα για την Ισπανία ξέχασα κάποιες λέξεις μπορείς να συμπληρώσεις τα κενά με τις λέξεις που ταιριάζουν από τη παρένθεση;

Οι πιο γνωστές είναι:

(χώρα, γλυκίσματα, οικογενειακό, τρόπο, γάμους, γυναίκα)

Γιορτές του Δεκέμβρη

Κατά την διάρκεια του Δεκεμβρίου στο Μεξικό λαμβάνουναρκετές εορτές. Αρχίζοντας από τις 12 του μήνα, όταν η καθολική κοινότητα της χώρας γιορτάζει την Παναγία της Γουαδαλούπε (Virgen de Guadalupe) με λειτουργίες, φαγητά, προσευχές προς τιμήν της Παρθένου και τα προσκυνήματα από διαφορετικά μέρη της Μεξικανικής Δημοκρατίας, έως την Βασιλική της Γουαδαλούπε, στην πόλη του Μεξικό.

Ακολουθούν οι παραδοσιακές Rosadas, που πραγματοποιούνται από τις 16 έως τις 24/12 και αναπαριστούν την πορεία της Μαρίας και του Ιησού ως την Βηθλεέμ. Κατά την διάρκεια της νύχτας γείτονες, συγγενείς ή φίλοι, μαζεύονται για να πραγματοποιήσουν λιτανείες, που συμπεριλαμβάνουν το τυπικό ronche (ποτό), τις riñatas (χάρτινες χειροτεχνίες γεμισμένες με....., φρούτα και μικρά παιχνίδια, κρεμασμένες με ένα κορδόνι, όπου κάποιος με δεμένα τα μάτια προσπαθεί να τις σπάσει) και τους μποναμάδες με γλυκά (aguinaldos de dulces).

Οι γιορτές συνεχίζονται και στις 24/12 είναι τοδείπνο της παραμονής Χριστουγέννων ενώ στις 25 του μήνα γιορτάζονται τα Χριστούγεννα, όπου δεν λείπουν τα δώρα, αλλά και οι νοστιμότητες λιχουδιές από την γαλοπούλα και άλλα κρεατικά έως ζυμαρικά και σαλάτες.

Για να τελειώσεις τον μήνα με το ξεχωριστό(broche de oro) και να ξεκινήσεις τον χρόνο “με το δεξί” (con el pie derecho), την νύχτα της 31ης του Δεκέμβρη γίνονται διάφορα τελετουργικά, όπως το να φοράς κίτρινα εσώρουχα που θα σου φέρουν χρήματα, ή κόκκινα που θα σου φέρουν έρωτα.

Ο mariachi

Πρόκειται για ένα μουσικό σύνολο, που εκτός του ότι θεωρείται κατεξοχή και απόλυτα Μεξικανικό (όπου παίζουν και τραγουδούν κυρίως τις παραδοσιακές rancheras τους με συνοδεία από βιολιά, τρομπέτες και παραδοσιακές), ταυτόχρονα δεν λείπει ποτέ από καμία σημαντική γιορτή, όπως, αποφοιτήσεις ή επετείους. Η πόλη Cocula της επαρχίας Jalisco, γνωστή ως το λίκνο του Mariachi (Cuna Mundial del Mariachi), με μαρτυρίες από το 1.700 μ.Χ, όπου μπάντες έπαιζαν επί πληρωμή προς τιμήν του Προστάτη Αγίου της περιοχής.

Οι Serenatas

Είναι μία από τις πιο παραδοσιακές μορφές εκδήλωσης της αγάπης για τους Μεξικανούς, και ακόμα και αν και στις μέρες μας δεν συνηθίζεται πια τόσο συχνά, το σίγουρο είναι ότι ηή ο άντρας που θα γίνει αποδέκτης μιας Serenata, χωρίς αμφιβολία θεωρείται τυχερός/ή. Συνήθως, τις σερενάτας τις παίζουν οι Mariachis, αλλά επίσης μπορούν να τις αποδώσουν ένα τρίο ή οποιαδήποτε άλλη μορφή μπάντας, καθώς ο σκοπός σε κάθε περίπτωση είναι να εκφράσεις την αγάπη και την αφοσίωσή σου σε ένα ξεχωριστό πρόσωπο.

Άλλα Ήθη και έθιμα

 Για να με βοηθήσετε να καταλάβω καλύτερα τι λένε τα κειμενάκια επειδή είμαι μεγάλος σε ηλικία μπορείτε να κυκλώσετε τα ρήματα;

Τα δώδεκα σταφύλια. Είναι ένα ισπανικό έθιμο που αφορά την αλλαγή του χρόνου. Τα μεσάνυχτα της παραμονής της πρωτοχρονιάς, όταν η καμπάνα χτυπάει 12 φορές, οι Ισπανοί τρώνε και μια ρόγα σταφυλιού σε κάθε χτύπο. Ακόμα λένε ότι πρέπει να τις κρατάς στο στόμα σου και να μην τις καταπιείς μέχρι να αλλάξει ο χρόνος.

Η πομπή της σιωπής. Στην Ισπανία κάθε χρόνο τη Μεγάλη Πέμπτη αναβιώνει ένα παλιό έθιμο. Πρόκειται για μια ακολουθία στους δρόμους της πόλης, γνωστή ως «La procesion del silencio». Κατά τη διάρκεια, λοιπόν, της ακολουθίας κανείς δεν επιτρέπεται να μιλά. Επίσης,

οι πιστοί στα σπίτια σβήνουν τα φώτα. Με αυτό τον τρόπο, οι πιστοί δηλώνουν τη θλίψη τους και το πένθος τους για τη Σταύρωση του Κυρίου.

- *Οι επτά φράσεις.* Στην Ισπανία κάθε χρόνο την Μεγάλη Δευτέρα γίνεται αναπαράσταση των επτά φράσεων που είπε ο Ιησούς πάνω στο Σταυρό.

- Πυρκαγιές το Σαν Χουαν. Το έθιμο αυτό γίνεται σε διάφορες

πόλεις της Ισπανίας στις 24 Ιουνίου και συμβολίζει την έναρξη του καλοκαιριού. Οι άνθρωποι συγκεντρώνονται γύρω από φωτιές σε οικογενειακούς ή φιλικούς κύκλους και μοιράζονται ζεστή σοκολάτα, ενώ τα παιδιά χοροπηδάνε παίζοντας πάνω από τις φωτιές.

Μα καθώς πηγαίναμε ξαφνικά είδαμε από ψηλά μια αρένα...

Η αρένα έχει τρεις πόρτες. Από τη μία μπαίνουν οι ταυρομάχοι με τη συνοδεία τους κρατώντας ένα κόκκινο πανί. Από τη δεύτερη πόρτα μπαίνουν οι ταύροι και από την τρίτη βγάζουν τους σκοτωμένους ταύρους. Η ταυρομαχία διεξάγεται σε τρεις φάσεις.

✚ Θέλεις να μας βοηθήσεις να καταλάβουμε τις λέξεις:
ταύρος, αρένα, ταυρομάχος, ταυρομαχία. Γράψε μια
πρόταση με κάθε μια από τις λέξεις.

ταύρος:.....
.....
.....

αρένα:.....
.....
.....

ταυρομάχος:.....
.....
.....

ταυρομαχία:.....
.....
.....

Η βροχούλα η δροσούλα είναι έτοιμη για παιχνίδι εσείς;;

Μια δροσερή παραλλαγή του γνωστού μας αθλήματος!

Θα χρειαστούμε ένα γήπεδο του βόλεϊ ή έστω ένα χώρο που θα έχει όρια και θα χωρίζεται από κάποιο φιλέ καθώς και δύο γερά πανιά τα οποία θα πιάνουν οι παίκτες της κάθε ομάδας.

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, arranged in a rectangular frame around the page content.

6.5 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ας φύγουμε από την όμορφη Ισπανία

και ας ταξιδέψουμε ως τη Γερμανία.

Θα πάρουμε μια γρήγορη Mercedes και θα δούμε πολλά μουσεία αλλά και μνημεία.

Η Γερμανία, είναι μία από τις μεγαλύτερες σε πληθυσμό χώρες της Ευρώπης, η δυνατότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και μία από τις σημαντικότερες βιομηχανικές και ανεπτυγμένες χώρες του κόσμου. Συνορεύει προς τα βόρεια με τη Δανία, στα ανατολικά με την Πολωνία και την Τσεχική Δημοκρατία, στα νότια με την Αυστρία και την Ελβετία και στα δυτικά με τη Γαλλία, το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο και την Ολλανδία. Στα βόρεια βρέχεται από τη Βόρεια Θάλασσα και τη Βαλτική. Πρωτεύουσα της Γερμανίας είναι το Βερολίνο.

Το παραπάνω κειμενάκι έχει πολλά επίθετα μπορείς να το αφαιρέσεις και να το ξανγράψεις χωρίς αυτά ,για να γίνει πιο σύντομο;

Ας πάρουμε το πολυτελή μας αυτοκίνητο και ας δούμε μερικά αξιοθέατα.

Ζωγράφισε ένα δικό σου αυτοκίνητο.

Η ξεχασιάρα η δροσούλα η βροχούλα ξέχασε να βάλει την ονομασία πάνω από το κάθε αξιοθέατο. Διάβασε την παράγραφο και αντιστοίχισε την με τους παρακάτω τίτλους.

Τείχος του Βερολίνου

Πύλη του Βρανδεμβούργου

Κάστρο Νοϊσβάνσταϊν

Πρώτη στάση

Τίτλος:.....

Είναι παλάτι - κάστρο του 19ου αιώνα το οποίο βρίσκεται σε λόφο πάνω από το χωριό Σβάνγκαου στη Γερμανία. Η κατασκευή του διατάχθηκε από τον Λουδοβίκο Β΄ της Βαυαρίας ως χώρος ανάπαυσης και φόρος τιμής στον Ρίχαρντ Βάγκνερ. Ο Λουδοβίκος πλήρωσε για το παλάτι από τη περιουσία. Το παλάτι αρχικά σχεδιάζονταν να γίνει προσωπικό καταφύγιο του βασιλιά, αλλά άνοιξε στο κοινό επί πληρωμή αμέσως μετά το θάνατό του το 1886, μη έχοντας ακόμα αποπερατωθεί. Το παλάτι έχει εμφανιστεί σε πολλές ταινίες και αποτέλεσε την έμπνευση για το κάστρο της οραίας κοιμημένης της Ντίσνεϋλαντ και άλλων μεταγενέστερων κατασκευών.

Δεύτερη στάση

Τίτλος:.....

Η Πύλη του Βρανδεμβούργου στο κέντρο της γερμανικής πρωτεύουσας, αποτελούσε παλιότερα την πύλη της πόλης, ενώ σήμερα είναι το πιο αναγνωρίσιμο σύμβολο του Βερολίνου. Η πύλη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με πολλά σημαντικά γεγονότα της ιστορίας της Γερμανίας, αλλά και της παγκόσμιας ιστορίας, ιδιαίτερα του 20^{ου} αιώνα.

Τρίτη στάση

Τίτλος:.....

Το τείχος, συνιστάσα της [εσωτερικής γερμανικής συνοριογραμμής](#), αποτελούσε ένα φυσικό σύνορο μεταξύ του [Ανατολικού Βερολίνου](#) και του [Δυτικού Βερολίνου](#) για διάστημα άνω των εικοσιοκτώ ετών, ενώ αποτελούσε το σημαντικότερο σύμβολο μιας Ευρώπης διχοτομημένης.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στη Γερμανία ο εορτασμός των Χριστουγέννων αρχίζει πολύ νωρίς , όλο αυτό το διάστημα ονομάζεται Advent . Κατασκευάζουν ένα στεφάνι από κλαδιά ελάτου και τοποθετούν επάνω τέσσερα κόκκινα κεριά, για κάθε μία από τις τέσσερις Κυριακές πριν από τα Χριστούγεννα.

Για την περίοδο αυτή του Advent φτιάχνουν ένα ημερολόγιο (Adventskalender), το ημερολόγιο αυτό είναι συνήθως μεγάλο και τοθετείται στον τοίχο. Έχει πορτούλες με αριθμούς από το 1 έως το 24, δηλαδή από την 1^η μέχρι την 24^η Δεκεμβρίου, την παραμονή των Χριστουγέννων. Κάθε μέρα τα παιδιά ανοίγουν μια πορτούλα και τα περιμένει μια έκπληξη, μπορεί να είναι σοκολατάκι , κάποια ζωγραφιά ή και ένα μικρό παιχνιδάκι. Όλο αυτό το διάστημα οι μαμάδες φτιάχνουν με την βοήθεια των παιδιών του σπιτιού διάφορα .Στη γιορτή του Αγ. Νικολάου στις 6 Δεκεμβρίου, τα παιδιά αφήνουν τα μποτάκια τους έξω από την πόρτα του σπιτιού και ο Νικόλαος φορτωμένος με ένα μεγάλο σακί, έρχεται τη νύχτα και τα γεμίζει με γλυκά, αν ήταν καλά παιδιά.

Την παραμονή των Χριστουγέννων ο Χριστούλης (Christkind) ή ο Weihnachtsmann φέρνουν δώρα για όλη την οικογένεια κάτω από το Χριστουγεννιάτικο δέντρο.

Την ημέρα των Χριστουγέννων όλη η οικογένεια συγκεντρώνεται γύρω από το τραπέζι με το παραδοσιακό Χριστουγεννιάτικο φαγητό. Συνήθως είναι ψητή χήνα με κόκκινο λάχανο και πατατοκροκέτες.

Ιδιαίτερα εντυπωσιακός είναι ο εορτασμός για τον ερχομό του νέου έτους (Silvester), με χορούς, τραγούδια, βεγγαλικά και άφθονη σαμπάνια. Μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου, οι Γερμανοί αλλά και χιλιάδες τουρίστες, συγκεντρώνονται μπροστά στην αψίδα της μεγάλης πύλης και γιορτάζουν. Συμμετέχουν διάσημα συγκροτήματα και τραγουδιστές απ'όλο τον κόσμο και φυσικά πολλά πυροτεχνήματα.

Ο συννεφούλης ο φουσκωτούλης υπογράμμισε κάποιες λέξεις για να προσθέσει και τις δικές του ιστορίες για τα Χριστούγεννα όμως ξέχασε να το κάνει μπορείς να με βοηθήσεις και να κάνεις προτάσεις με τις υπογραμμισμένες λέξεις;

1.

.....

.....

2.

.....

.....

3.

.....

.....

4.

.....

.....

5.
.....
.....

Ας παίξουμε μαζί με τη Ντόρα τη Ντεμόρα!!!

Πιάσε την ουρά του δράκου!

Ο τελευταίος της σειράς βάζει στη ζώνη του ή στην πίσω τσέπη του παντελονιού του το κασκόλ έτσι ώστε να εξέχει. Ο πρώτος παίκτης τον κυνηγά, παρασύροντας ολόκληρο το «τρενάκι» και προσπαθεί να του το πάρει, ενώ το «τρενάκι» δεν πρέπει να διαλυθεί σε κανένα σημείο του. Αν του το πάρει, μπαίνει ο ίδιος τελευταίος και κυνηγά ο επόμενος κ.ο.κ.

Αφού είδαμε ωραία αξιοθέατα

ας πάρουμε το αυτοκίνητο να παμε ως τα πέρατα.

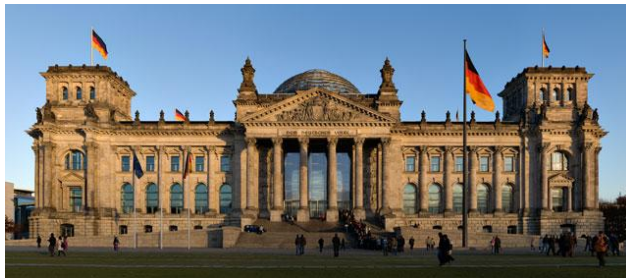
Από το Βερολίνο, το Μόναχο και το Αμβούργο, ως τη Φραγκφούρτη τη Κολωνία και τη Βέρμη.

✚ Μπορείς να ζωγραφίσεις με τα κατάλληλα χρώματα τη σημαία της Γερμανίας;

Βερολίνο

Το **Βερολίνο** είναι η πρωτεύουσα και η μεγαλύτερη σε έκταση και πληθυσμό πόλη της Γερμανίας. Ως προς τον πληθυσμό είναι η δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αμβούργο

Είναι η δεύτερη σε πληθυσμό μεγαλύτερη πόλη της Γερμανίας. Αποτελεί οικονομικό και πολιτισμικό κέντρο ολόκληρης της Βόρειας Γερμανίας. Είναι επίσης το μεγαλύτερο λιμάνι της Γερμανίας και ένα από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης. Παρ' όλο που είναι το μεγαλύτερο λιμάνι της Γερμανίας, το Αμβούργο δεν είναι παραθαλάσσιο.

Μόναχο

Το **Μόναχο** πρωτεύουσα του κράτους της Βαυαρίας. Μετά το Βερολίνο και το Αμβούργο είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Γερμανίας σε πληθυσμό.

Φραγκφούρτη

Η **Φραγκφούρτη** είναι η πέμπτη μεγαλύτερη πόλη της [Γερμανίας](#). Βρίσκεται στον ποταμό [Μάιν](#). Η Φραγκφούρτη είναι γνωστή για τους ουρανοξύστες της και είναι η μόνη ευρωπαϊκή πόλη που επιτρέπει να κτιστούν ουρανοξύστες μέσα στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Είναι το σημαντικότερο οικονομικό κέντρο της [Γερμανίας](#) αλλά και ένα από τα μεγαλύτερα της [Ευρώπης](#).

Κολωνία

Η **Κολωνία** είναι η τέταρτη μεγαλύτερη πόλη της [Γερμανίας](#) μετά το [Βερολίνο](#), το [Αμβούργο](#) και το [Μόναχο](#). Η Κολωνία είναι χτισμένη και στις δυο όχθες του ποταμού [Ρήνου](#).

Βέρμη

Η Βέρμη είναι [πόλη](#) στη βόρεια [Γερμανία](#). Χτισμένη επί του ποταμού [Βέξερ](#) Πρόκειται για την δεύτερη μεγαλύτερη σε πληθυσμό πόλη της [βόρειας Γερμανίας](#) καθώς και την δέκατη μεγαλύτερη ολόκληρης της χώρας. Αποτελεί σημαντικό πολιτιστικό κόμβο, με δεκάδες ιστορικές [γκαλερί](#) και [μουσεία](#).

➔ Η Δροσούλα η βροχούλα τα έκανε θάλασσα. Τις είπα να γράψεις λίγες λέξεις για κάθε πόλη αλλά αυτής την ξέφυγαν και άσχετες λέξεις κύκλωσε τις λέξεις που **δεν** σχετίζονται με την κάθε πόλη...

Βερολίνο, το Μόναχο και το Αμβούργο, ως τη Φραγκφούρτη τη Κολωνία και τη Βέρμη.

Βερολίνο: πρωτεύουσα, χώρα, λιμάνι, στεριά
Μοναχό: πανεπιστήμια, θάλασσα, πρωτεύουσα
Φραγκφούρτη: πανεπιστήμια, ουρανοξύστες, μικρή πόλη
Κολώνια: ποταμός, όχθη, μεγάλη πόλη
Βέρμη: ουρανοξύστες, μουσεία, θάλασσα

Καλαθοσφαιροδρομίες

Στόχευσε, παίξε, κέρδισες μικρέ μπασκεμπολίστα!

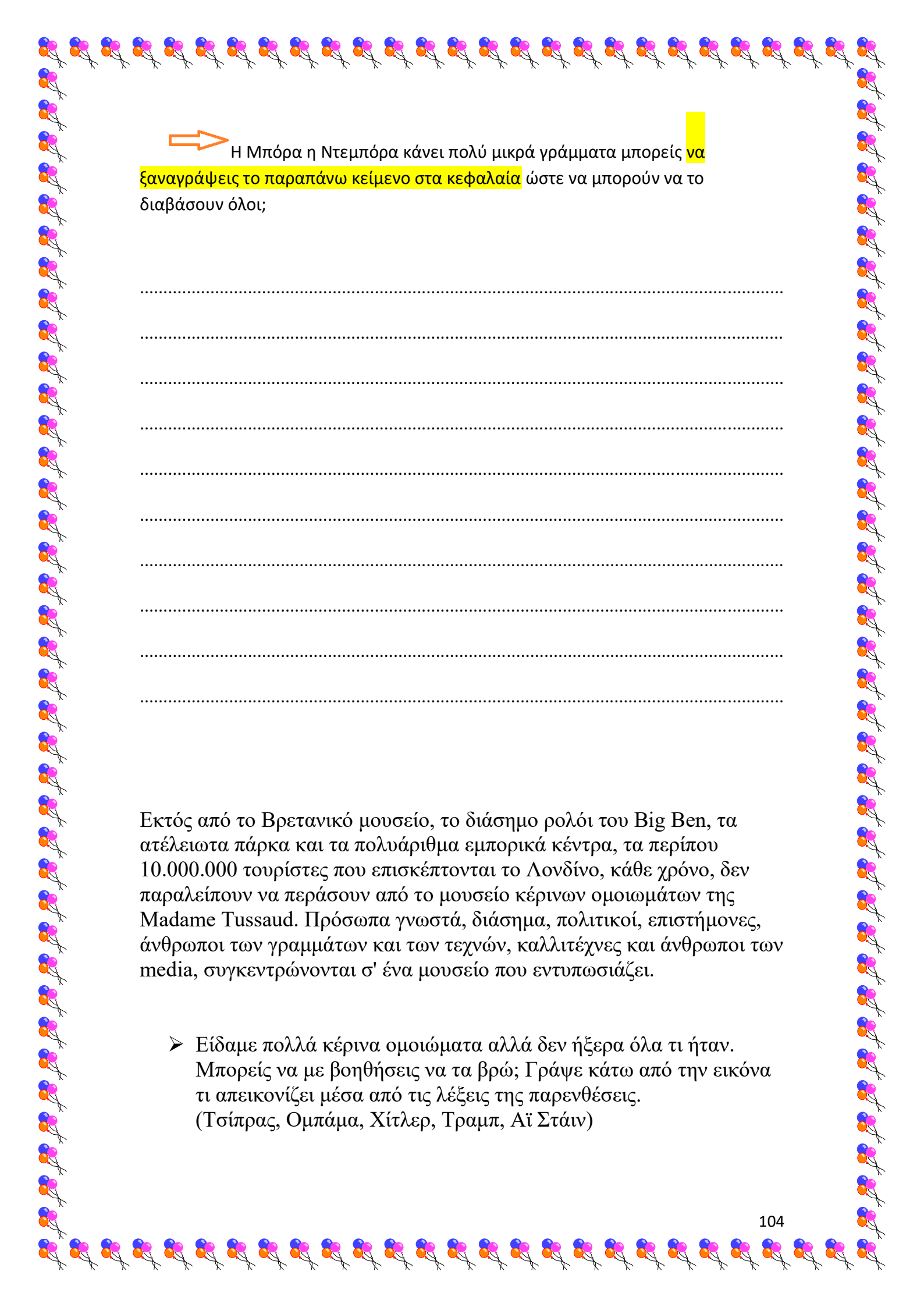
A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, arranged in a rectangular frame around the page content.

6.6 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

ΛΟΝΔΙΝΟ

→ Η Μπόρα η Ντεμπόρα κάνει πολύ μικρά γράμματα μπορείς να ξαναγράψεις το παραπάνω κείμενο στα κεφαλαία ώστε να μπορούν να το διαβάσουν όλοι;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Εκτός από το Βρετανικό μουσείο, το διάσημο ρολόι του Big Ben, τα ατέλειωτα πάρκα και τα πολυάριθμα εμπορικά κέντρα, τα περίπου 10.000.000 τουρίστες που επισκέπτονται το Λονδίνο, κάθε χρόνο, δεν παραλείπουν να περάσουν από το μουσείο κέρινων ομοιωμάτων της Madame Tussaud. Πρόσωπα γνωστά, διάσημα, πολιτικοί, επιστήμονες, άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών, καλλιτέχνες και άνθρωποι των media, συγκεντρώνονται σ' ένα μουσείο που εντυπωσιάζει.

- Είδαμε πολλά κέρινα ομοιώματα αλλά δεν ήξερα όλα τι ήταν. Μπορείς να με βοηθήσεις να τα βρώ; Γράψε κάτω από την εικόνα τι απεικονίζει μέσα από τις λέξεις της παρενθέσεις.
(Τσίπρας, Ομπάμα, Χίτλερ, Τραμπ, Αϊ Στάν)

Η Ντόρα η Ντεμπόρα μπερδεύτηκε και μας έδωσε

όλες τις πληροφορίες που ήξερε σε πληθυντικό αριθμό
μπορείς εσύ όποια λέξη βλέπεις στον πληθυντικό να την βάζεις
στον ενικό;

Τα **ανάκτορα του Μπάκιγγαμ** είναι η έδρα των βασιλιάδων. Τα
ανάκτορα διαθέτουν 600 δωμάτια, εκ των οποίων 19 είναι αίθουσες
τελετών, 52 βασιλικά δωμάτια και δωμάτια προσκεκλημένων, 188
δωμάτια προσωπικού και 78 μπάνια. Η Βασίλισσα [Ελισάβετ Β΄](#) για τον
εαυτό της έχει κρατήσει 12 δωμάτια και έτσι οι επισκέπτες έχουν την
δυνατότητα να περιηγηθούν στο μεγαλύτερο μέρος των ανακτόρων. Τα
δωμάτια και οι αίθουσες κοσμούνται με έργα τέχνης.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ζωγράφισε και συ το δικό σου παλάτι

Πύργος του Λονδίνου

Τα Βασιλικά Παλάτια και Φρούρια της Αυτής Μεγαλειότητας, πιο κοινών γνωστών ως Πύργων του Λονδίνου, είναι ιστορικά κάστρα στις βόρειες όχθες του [Τάμεση](#) στο [κεντρικό Λονδίνο](#), στην Αγγλία.

Πλατεία Τραφάλγκαρ και Πύλη του Ναυάρχου

Οι Πλατείες Τραφάλγκαρ είναι οι μεγαλύτερες πλατείες του Λονδίνου και σημεία συνάντησης από τα χρόνια του μεσαίωνα μέχρι σήμερα. Τα ονόματά της πλατείας ήταν Τσάρινγκ Κρός (Charing Cross) και έτσι ονομάζεται ακόμα οι σταθμοί των μετρών στα νότια άκρα της.

Μάτι του Λονδίνου

Με ύψη 135 και δίπλα στον Τάμεση αυτές οι τεράστιες ρόδες προσφέρουν μία καταπληκτική θέα όλων των περιοχών του Λονδίνου.

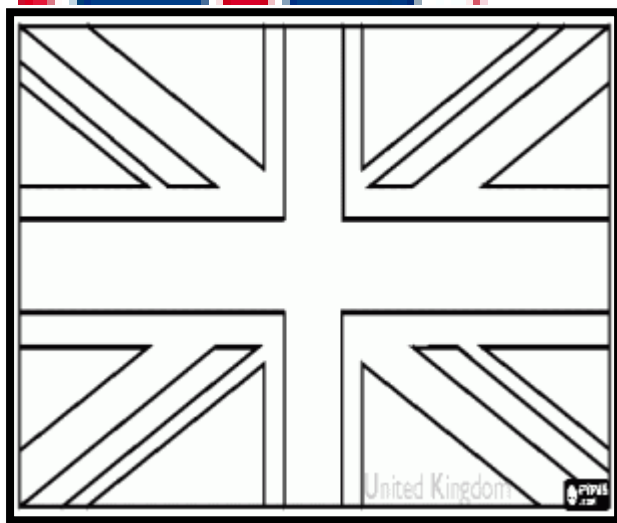
Τάουερ Μπρίτζ

Οι διάσημες αυτές γέφυρες των 265 μέτρων ολοκληρώθηκε το 1894. Είναι κινούμενες επιτρέποντας τα μεγάλα πλοία να συνεχίσουν τα ταξίδια τους μέχρι τις γέφυρες του Λονδίνου.

➞ Η Ντόρα η Ντεμπόρα μπερδεύτηκε και μας έδωσε όλες τις πληροφορίες που ήξερε σε πληθυντικό αριθμό μπορείς εσύ όποια λέξη βλέπεις στον πληθυντικό να την βάζεις στον ενικό;

➞ Μπορείς να χρωματίσεις την Αγγλική σημαία;

Η καλύτερη μας ώρα έφτασε! Πάμε να δείξουμε στη Μπόρα τη Ντεμπόρα τι ωραία που παίζουμε!!!

Η Φουρτούνα

Τα ψαράκια ξέρετε τι γρήγορα κολυμπούν!!! Ας γίνουμε λοιπόν και εμείς ψαράκια και ας προφυλαχτούμε από τα δίχτυα του ψαρά..

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, arranged in a rectangular frame around the page content.

6.7 ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ζωγράφισε αν μπορείς την Ελληνική σημαία.

Από τον πολύ τον ήλιο μπερδεύτηκε η δροσούλα η βροχούλα και έγραψε όλα τα γράμματα με μικρά. Μπορείς να ξαναγράψεις τα κειμενάκια και να βάλεις τα κεφαλαία όπου χρειάζονται;

ο **Παρθενώνας**, ναός χτισμένος προς τιμήν της Αθηνάς, προστάτιδας της πόλης της Αθήνας, υπήρξε το αποτέλεσμα της συνεργασίας σημαντικών αρχιτεκτόνων και γλυπτών στα μέσα του 5ου π.χ. αιώνα. η εποχή της κατασκευής του συνταυτίζεται με τα φιλόδοξα επεκτατικά σχέδια της αθήνας και της πολιτικής κύρους που ακολούθησε έναντι των συμμάχων της κατά την περίοδο της αθηναϊκής ηγεμονίας.

.....

.....

.....

.....

.....

οι έξι κόρες λέγονται **καρυάτιδες** και είναι κολώνες που στηρίζουν τον εξώστη του οικοδομήματος.

.....

.....

.....

αρχαιολογικοί χώροι Μυκηνών και Τίρυνθας

τα πρώτα αρχαιολογικά σπαράγματα υποδεικνύουν ότι η περιοχή των μυκηνών κατοικήθηκε ήδη από την 7η χιλιετία π.χ., από τους προϊστορικούς χρόνους. με θέση οχυρή και, ανάμεσα στους κωνικούς και ήρεμους λόφους του προφήτη ηλία και της σάρας και άφθονο νερό, αποτέλεσε ιδανικό τόπο για να εγκατασταθεί και να προστατευτεί ο άνθρωπος. η μεγάλη ακμή των μυκηνών, με τη μεγαλειώδη αρχιτεκτονική, τα γραπτά μνημεία και τον εκλεπτυσμένο πολιτισμό, ήταν στην ύστερη εποχή του χαλκού, ανάμεσα στο 1350 και το 1200 π.χ.

Blank writing lines for the student's response.

αρχαιολογικός χώρος Δελφών

στους πρόποδες του Παρνασσού, ανάμεσα σε δύο βράχους ,βρίσκεται το πανελλήνιο ιερό των Δελφών και το πιο ξακουστό μαντείο της αρχαίας Ελλάδας.

Blank writing lines for the student's response.

Μήπως πεινάσατε;

Κυκλώστε ποια από τα παρακάτω φαγητά είναι τα αγαπημένα σας. 1.

Μπορείτε να γράψετε 4 υλικά που μπορεί να περιέχονται στα παραπάνω φαγητά;

Σουβλάκι: 1.....

2.....

3.....

4.....

Παστίσιο:1.....

2.....

3.....

4.....

Φακές:1.....

2.....

3.....

4.....

Γεμιστά:1.....

2.....

3.....

4.....

Σπανακόπιτα:1.....

2.....

3.....

4.....

Κεφτεδάκια:1.....

2.....

3.....

Αφού δοκιμάσαμε τα νοστιμότατα φαγητά... ας ακούσουμε λίγη παραδοσιακή μουσική..

Τα μουσικά όργανα που χρησιμοποιήθηκαν και χρησιμοποιούνται ακόμη και σήμερα για το δημοτικό τραγούδι και μουσική, διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: έγχορδα, πνευστά και κρουστά.

Έγχορδα είναι το λαούτο, το βιολί, οι λύρες (κρητική, ποντιακή ή θρακιώτικη), το σαντούρι κ.α.

Πνευστά είναι το κλαρίνο, η φλογέρα, η γκάιντα, ο ζουρνάς κ.α..

Κρουστά είναι το νταούλι, το ντέφι, το τουμπερλέκι κ.α..

Η κάθε περιοχή ανάλογα με τα τραγούδια και τους χορούς της, χρησιμοποιεί και διαφορετικά μουσικά όργανα.

Κυκλώστε με κόκκινο τα πνευστά:

Κυκλώστε με πράσινη τα έγχορδα:

Κυκλώστε με κίτρινο τα κρούστα:

Παραδοσιακά προϊόντα που παράγονται στην Ελλάδα....

Από τη χαρά μου φτάσαμε στην Ελλάδα ξέχασα κάποιες λέξεις...

μπορείς να τοποθετήσεις τις κατάλληλες λέξεις μέσα από την παρένθεση

(θησαυρούς, ροδάκινα, παλικάρια, πολιτισμός, ελαιόδενδρου, κλίμα πρωί, φρούτα)

Πολύτιμη και μοναδική, ιερή και μυστική, ισχυρή, λαμπρή και αιωνόβια, η ελιά, με τις ρίζες της στην Μεσόγειο και στη ζωή της ανθρωπότητας, περνάει μέσα από την ιστορία των ανθρώπινων κοινωνιών φορτωμένη όχι μόνο με το βάρος των πολύτιμων καρπών της, αλλά επίσης με το γοητευτικό δέλεαρ ενός συμβόλου και περιλαμβάνει τις μεγάλες πρακτικές και πνευματικές πτυχές του ελληνικού....., διαμέσου του μακρινού ταξιδιού της.

Η ελιά και τα προϊόντα της μπορούν να θεωρηθούν ως γνήσιο μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς της Μεσογείου, ως μυθολογία, θρησκεία, πολιτιστική ταυτότητα και η διαίτα της περιοχής είναι συνυφασμένα με την καλλιέργεια τουγια περισσότερο από 6.000 χρόνια.

Το **κρασί** είναι οινοπνευματώδες ποτό προϊόν της ζύμωσης των σταφυλιών ή του χυμού τους (μούστος). Το κρασί είναι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για διάφορους λόγους. Είναι αφενός ένα δημοφιλές ποτό που συνοδεύει και ενισχύει ένα ευρύ φάσμα ευρωπαϊκών και μεσογειακών γεύσεων, από τις πιο απλές και παραδοσιακές ως τις πιο σύνθετες και αφετέρου αποτελεί σημαντικό γεωργικό προϊόν που αντικατοπτρίζει την ποικιλία του εδάφους και το..... ενός τόπου. Το κρασί χρησιμοποιείται επίσης σε θρησκευτικές τελετές σε πολλούς πολιτισμούς ενώ το εμπόριο κρασιού είναι ιστορικής σπουδαιότητας για πολλές περιοχές. Οι Αρχαίοι Έλληνες έπιναν το κρασί αναμειγνύοντας το με νερό. Στην αρχαία Ελλάδα ο οίνος ήταν απαραίτητος στις φιλοσοφικές και κοινωνικές συζητήσεις που συνήθως γινόταν στα συμπόσια, όπου οι συμμετέχοντες αντάλλασσαν ιδέες για ποικίλα θέματα. Το αρχαίο συμπόσιο άρχιζε από την εσπέρα και τελείωνε το.....

Καλύμνιοι σφουγγαράδες. Οι ήρωες των βυθών!

Η θάλασσα της Καλύμνου απέραντη, βαθυγάλανη γεμάτη κρυμμένα μυστικά και ιστορίες ναυτοσύνης στα όρια του μύθου, αντρώνει στα σπλάχνα της τους φημισμένους σφουγγαράδες. Ατρόμητα....., που παλεύουν με τα στοιχεία της για να ανακαλύψουν, εκεί στα άδυτα των βυθών, τους κρυμμένους της.....

Η Κάλυμνος έχει αποκτήσει **παγκόσμια φήμη** ως τόπος δυτών και σφουγγαράδων. Για τους ντόπιους το κυνήγι των σφουγγαριών ήταν πηγή βιοπορισμού μια «επικίνδυνη αποστολή», που μόνο οι ικανοί και τολμηροί μπορούσαν να βγάλουν εις πέρας.

Φρούτα...και...λαχανικά

Φρούτα βιολογικής καλλιέργειας σε ζηλευτά μπιστόνια, σπάνιες ποικιλίες που διατηρούνται ζωντανές, καρποί που διανύουν τον κύκλο των εποχών και δεν αναγκάζονται να αναπαραχθούν.

Αναρίθμητα είναι τα.....και τα λαχανικά, που παίρνουν τον χαρακτήρα της μάνας γης, όπως τα κατακόκκινα μήλα Ζαγοράς Πηλίου, αλλά και το μικροκαμωμένο φιρίκι, τα σπάνια πιλαφά μήλα Τριπόλεως, τα τραγανά κεράσια Ροδοχωρίου Νάουσας και τα.....ροδάκινα, η σφιχτόσαρκη μελιτζάνα Λεωνιδίου, τα αποξηραμμένα ολόγλυκα σύκα Κύμης, τα χυμώδη πορτοκάλια από το Μάλεμε Χανίων, η διεθνής κορινθιακή και ζακυνθινή σταφίδα, τα ελληνικά κιβί από τον Σπερχειό, τα διάσημα φιστίκια Αιγίνης και Φθιώτιδας και φυσικά η ξανθιά γλυκιά φάβα Σαντορίνης.

Κάποια ονόματα που σίγουρα θα ακούσεις όταν είσαι στην Ελλάδα είναι

τα παρακάτω.

Μπορείς να μας

βοηθήσεις να τα

βρούμε γιατί

ακούσαμε σκόρπια

πράγματα επειδή

φύσαγε πολύ.

Η Σ Κ Ρ Τ Α Σ Ω:

Ρ Κ Λ Α Λ Σ:

Ο Ο Ο Ρ Ν Σ Κ Λ Κ Τ Ω Η:

- Αφού βρεις τα πρόσωπα αντιστοίχισέ τα με την ιδιότητα που τους ταιριάζει.

Σωκράτης

12 άθλοι

Ηρακλής

φιλόσοφος

Κολοκοτρώνης

1821

ΑΥΤΗ Η ΣΕΛΙΔΑ ΕΙΝΑΙ ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΓΡΑΨΕ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΣΕ Ο,ΤΙ ΘΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟ ΜΕ ΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ!

7. Οδηγίες παιχνιδιών

Οδηγίες

1. *Ας πάρουμε όλοι από ένα σακίδιο πλάτης και να πάμε μια βόλτα στο δάσος. Τι θα βάλουμε στο σακίδιο;* Τα παιδιά προτείνουν και το σακίδιο γεμίζει. Φυσικά, το σακίδιο είναι φανταστικό όπως και τα αντικείμενα που με μορφή παντομίμας βάζουμε στο εσωτερικό του. *“Ετοιμοι!!! Πριν ξεκινήσουμε πρέπει να σας πω κάτι σημαντικό. Είναι η εποχή που οι κυνηγοί βγαίνουν στο δάσος. Για αυτό πρέπει να προσέχουμε! Προχωράμε ο Ορίζουμε ένα συγκεκριμένο σημείο της αυλής ως σπηλιά, όπου τα παιδιά καταφεύγουν όταν τα κυνηγάει ο κυνηγός. Σε σειρά το ένα πίσω από το άλλο ακολουθούν τη νηπιαγωγό, η οποία τραγουδά και προτείνει διάφορους τρόπους κίνησης (περπατώντας, τρέχοντας, πηδώντας, κουτσό, στα πλάγια κτλ).*

**Και περπατώ, περπατώ, περπατώ
μες στο δάσος τριγυρνώ
Και περπατώ, περπατώ, περπατώ
προσοχή στον κυνηγό!**

Τα παιδιά ακολουθούν στη σειρά περπατώντας ενώ μόλις σε ανύποπτο χρόνο η νηπιαγωγός φωνάζει ΜΠΑΜ, αυτή μεταμορφώνεται σε κυνηγό από την οποία τα παιδιά τρέχουν να κρυφτούν, συνήθως τσιρίζοντας! Στην επανάληψη προτείνει διαφορετικό τρόπο κίνησης.

**Τρέχω, τρέχω, τρέχω, τρέχω
μες στο δάσος τριγυρνώ
τρέχω, τρέχω, τρέχω, τρέχω
προσοχή στον κυνηγό!**

ένας πίσω από τον άλλο και αν ακούσουμε ΜΠΑΜ, τρέχουμε να κρυφτούμε στη σπηλιά!“.

2. Ωρα για παιχνίδι...!!!!

Ο δρόμος των δύο

Υλικά: Διάθεση για τρέξιμο!!!

Το παιχνίδι

Χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες, έτσι ώστε κάθε ομάδα να έχει τον ίδιο αριθμός παιδιών και τουλάχιστον 7 παιδιά η καθεμία. Χαράζουμε μια γραμμή εκκίνησης και

μα γραμμή τερματισμού με απόσταση τουλάχιστον 15-20 μέτρων. Οι ομάδες τοποθετούνται πίσω από την γραμμή εκκίνησης σε φάλαγγα (το ένα πίσω από το άλλο τα παιδιά). Ο πρώτος από κάθε ομάδα φεύγει και πάει πίσω από την γραμμή τερματισμού απέναντι από την ομάδα του.

Και το παιχνίδι ξεκινά! Τα παιδιά που είναι στην γραμμή τερματισμού (πρώτοι παίκτες) τρέχουν στην ομάδα τους, πιάνουν τον δεύτερο παίκτη και τρέχουν χέρι-χέρι μέχρι τον τερματισμό. Εκεί, οι πρώτοι κάθονται, ενώ οι δεύτεροι πηγαίνουν πίσω και φέρνουν τον τρίτο. Και συνεχίζει έτσι μέχρι το τέλος. Νικήτρια είναι η ομάδα που τελειώσει πρώτη!

3.Σύντομη περιγραφή

Παιχνίδι εξωτερικού χώρου για 5 έως 15 παιδιά δημοτικού ή γυμνασίου. Θέλει ταχύτητα και σκέψη!

Εισαγωγή:

Σ' ένα ξεχασμένο νησί έχουνε εγκλωβιστεί κάποιοι ναυαγοί. Μόλις τους έχει εντοπίσει ένα μεγάλο πλοίο κι έχει στείλει τις βάρκες του για να τους σώσουν. Όμως κάποιοι πεινασμένοι καρχαρίες τους έχουν περικυκλώσει! Ένας για 5-7 παιδιά, δύο περισσότερα.

Πόσοι θα καταφέρουν να φτάσουν στο πλοίο και να σωθούν χωρίς να τους πιάσουν και να τους φάνε οι καρχαρίες;

Προετοιμασία:

Σχεδιάζουμε στο έδαφος ένα μεγάλο κύκλο με κιμωλία ή κεραμίδι ώστε να χωράνε όλα τα παιδιά. Αυτό είναι το νησί όπου ναυάγησαν! Σε απόσταση λίγων μέτρων σχεδιάζουμε 2-3 μικρότερους κύκλους για τις βάρκες όπου μπορούν να μπαίνουν οι ναυαγοί και να προστατεύονται από τους καρχαρίες. Οι καρχαρίες τοποθετούνται ανάμεσα στις βάρκες και το νησί. Τέλος σχεδιάζουμε λίγα μέτρα μετά τις βάρκες το πλοίο όπου όποιος φτάνει σώζεται! Το παιχνίδι ξεκινά και οι ναυαγοί τρέχουν όποτε θέλουν σε όποια βάρκα θέλουν κι από εκεί μετά πάνε στο πλοίο. Αν φυσικά δεν προλάβει να τους πιάσει κάποιος καρχαρίας.

4. ο “μαγικό” χαλί

Υλικά: 1 χαλάκι, 3 γεμάτα μπουκάλια νερό 1λ.

Το παιχνίδι

Πρόκειται για ατομική δοκιμασία. Στόχος του παιχνιδιού είναι κάθε παίκτης καθισμένος πάνω σε 1 αναποδογυρισμένο χαλάκι να περάσει ανάμεσα από 3 γεμάτα μπουκάλια νερό 1λ. -τοποθετημένα σε απόσταση 1 μέτρου μεταξύ τους- κάνοντας ουσιαστικά ζικ-ζακ και να επανέλθει, ακολουθώντας την ίδια διαδρομή, στη θέση του.

Για να το κατορθώσει αυτό, πρέπει να κινεί τα πόδια του μπρος-πίσω συγχρονισμένα και να σπρώχνει με τους γλουτούς, χωρίς να χρησιμοποιεί τα χέρια. Αν πέσει κάποιο

από τα μπουκάλια, ο παίκτης επιστρέφει στο σημείο εκκίνησης. Πρέπει να επιτύχει την δοκιμασία σε 2'.

5. Νεροβόλει

Μια δροσερή παραλλαγή του γνωστού μας αθλήματος!

Προετοιμασία:

Θα χρειαστούμε ένα γήπεδο του βόλεϊ ή έστω ένα χώρο που θα έχει όρια και θα χωρίζεται από κάποιο φιλέ καθώς και δύο γερά πανιά τα οποία θα πιάνουν οι παίκτες της κάθε ομάδος.

Αριθμός παικτών:

5-10 παιδιά ανά ομάδα. Συνολικά παίζουν 2 ομάδες.

Πώς παίζεται:

Οι 2 ομάδες παρατίθενται στο χώρο του γηπέδου κρατώντας η κάθε μία τεντωμένο το πανί της. Δίνουμε σε μία ομάδα το μπαλόνι για να ξεκινήσει την επίθεση (μπορούμε να ρίξουμε κέρμα για την επιλογή της ομάδας).

Η επιτιθέμενη ομάδα τοποθετεί το νερομπάλονο μέσα στο τεντωμένο πανί της και προσπαθεί συντονισμένα να το πετάξει πάνω από το φιλέ, μέσα στο χώρο της αντίπαλης ομάδας χωρίς εκείνη να καταφέρει να το υποδεχθεί μέσα στο πανί της. Σε περίπτωση που τα καταφέρει, η επιτιθέμενη ομάδα παίρνει ένα πόντο και ξαναρχίζει την επίθεση (συνήθως με νέο νερομπάλονο καθώς το προηγούμενο έχει σκάσει!). Σε περίπτωση όμως που η αμυνόμενη ομάδα καταφέρει να υποδεχθεί το νερομπάλονο μέσα στο πανί της, αναλαμβάνει με τη σειρά της να κάνει επίθεση!

Νικήτρια ομάδα:

Η ομάδα που θα πάρει πρώτη 2 νικητήρια σετ των 11 πόντων.

6. Πιάσε την ουρά του δράκου!

Το παιχνίδι αυτό δεν έχει νικητή και είναι κατάλληλο για πρωινή γυμναστική. Κάθε ομάδα καλό είναι να έχει από 10-30 παιδιά. Παίζεται σε εξωτερικό χώρο και χρειάζεται μόνο μερικά κασκόλ ή μεγάλα μαντήλια. Η διάρκεια του παιχνιδιού πρέπει να καθορίζεται από πριν.

Βάζουμε τα παιδιά να σχηματίσουν «τρενάκι», μπαίνοντας στη σειρά και βάζοντας τα χέρια τους είτε στη μέση είτε στους ώμους του μπροστινού του ο καθένας. Ο τελευταίος της σειράς βάζει στη ζώνη του ή στην πίσω τσέπη του παντελονιού του το κασκόλ έτσι ώστε να εξέχει. Ο πρώτος παίκτης τον κυνηγά, παρασύροντας ολόκληρο το «τρενάκι» και προσπαθεί να του το πάρει, ενώ το «τρενάκι» δεν πρέπει να διαλυθεί σε κανένα σημείο του. Αν του το πάρει, μπαίνει ο ίδιος τελευταίος και κυνηγά ο επόμενος κ.ο.κ.

6. Χωρίζουμε τα παιδιά σε 2-3 ομάδες.

- Παίρνουμε ισάριθμους (με τις ομάδες) κουβάδες ομοίου μεγέθους αλλά διαφορετικού χρώματος για κάθε ομάδα.
- Παίρνουμε πολλά μπαλάκια
- Ορίζουμε μία διαδρομή:

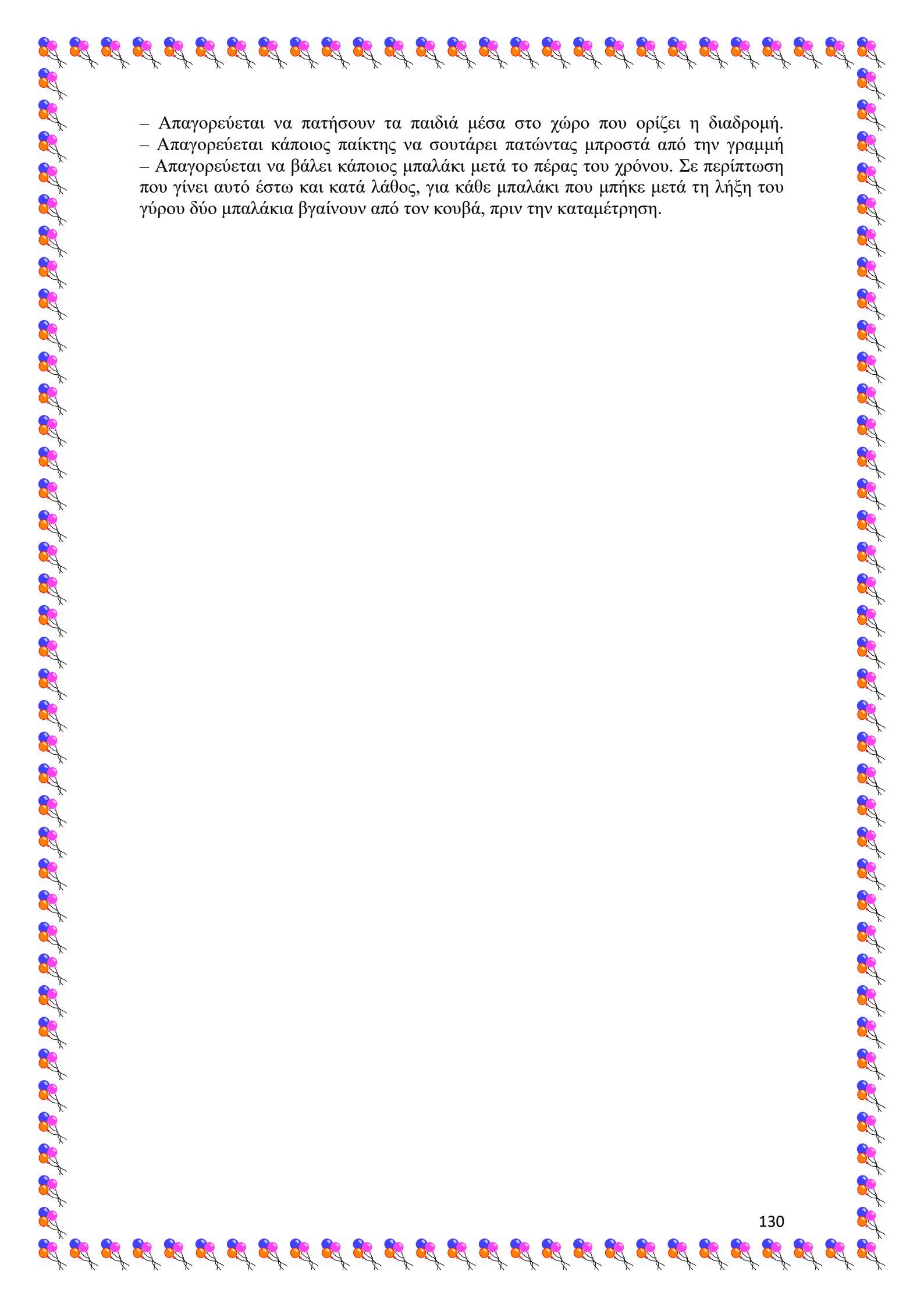
– Αν έχουμε πλάκες εξωτερικού χώρου μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε κιμωλία. Σβήνει μόνη της

– Αν έχουμε πλάκες εσωτερικού χώρου μπορούμε να τοποθετήσουμε κάποιο σημάδι (π.χ. χαρτί Α4) στις πλάκες που ορίζουν τη διαδρομή

– Αν δεν έχουμε πλάκες και είμαστε σε προαύλιο μπορούμε να χαράξουμε με κιμωλία μία διαδρομή και με κάθετες χαρακιές να ορίσουμε διαστήματα.

– Αν δεν έχουμε πλάκες και είμαστε σε εσωτερικό χώρο μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε σχοινί ή κάτι άλλο.

- Ορίζουμε επιπλέον –με κάποιο από τους παραπάνω τρόπους- μία γραμμή την οποία τα παιδιά δε θα πρέπει να ξεπεράσουν.
- Τα μπαλάκια τοποθετούνται και αυτά πίσω από τη γραμμή ενδεχομένως σε κάποια κούτα ή και χύμα.
- Οι κουβάδες λειτουργούν ως πόνια. Στην αρχή τοποθετούνται όλοι στην αφετηρία.
- Από κάθε ομάδα κάποια παιδιά τοποθετούνται πίσω από την γραμμή για να σουτάρουν μπαλάκια ενώ κάποια πηγαίνουν απέναντι, έξω φυσικά από τη διαδρομή.
- Όταν δοθεί το σύνθημα όλα τα παιδιά που βρίσκονται πίσω από τη γραμμή προσπαθούν ταυτόχρονα να βάλουν όσα περισσότερα μπαλάκια μπορούν στον κουβά της ομάδας τους (φυσικά υπάρχει ο κίνδυνος κατά λάθος να βάλουν μπαλάκια σε κουβά άλλης ομάδας, είναι κάτι όμως μέσα στα πλαίσια του παιχνιδιού).
- Τα παιδιά που βρίσκονται απέναντι πετάνε πίσω στους σουτέρ όσα μπαλάκια αστόχησαν ώστε οι σουτέρ να ξανασουτάρουν.
- Ο ομαδάρχης δίνει σε κάθε γύρο χρόνο 20-40 δευτερόλεπτα ανάλογα με την ικανότητα των παιδιών.
- Όταν τελειώσει ο χρόνος, καταμετρούνται τα μπαλάκια που είναι μέσα σε κάθε κουβά και ο κουβάς προχωράει ισάριθμα βήματα στη διαδρομή που χαράξαμε.
- Κερδίζει η ομάδα που θα φτάσει στο τέλος πρώτη.
- Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού:

-
- Απαγορεύεται να πατήσουν τα παιδιά μέσα στο χώρο που ορίζει η διαδρομή.
 - Απαγορεύεται κάποιος παίκτης να σουτάρει πατώντας μπροστά από την γραμμή
 - Απαγορεύεται να βάλει κάποιος μπαλάκι μετά το πέρας του χρόνου. Σε περίπτωση που γίνει αυτό έστω και κατά λάθος, για κάθε μπαλάκι που μπήκε μετά τη λήξη του γύρου δύο μπαλάκια βγαίνουν από τον κουβά, πριν την καταμέτρηση.

8.Συζήτηση

Η ευρωπαϊκή ένωση έχει ως στόχο τη διασφάλιση των ατομικών και ανθρώπινων δικαιωμάτων των κρατών μελών της. Έτσι δεν θα πρέπει να υπάρχουν κάθε είδους διακρίσεις φυλετικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές. Όμως συχνά βλέπουμε τα αντίθετα αποτελέσματα. Χώρες με εθνικιστικές ιδεολογίες που κατέχονται από ρατσισμό και ξενοφοβία.

Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό δεν φτιάχτηκε με σκοπό την καταπολέμηση της αδικίας και τη συμφιλίωση των πολιτισμών. Ούτε επιτυγχάνεται μετά από την εφαρμογή του η διαμόρφωση πολυπολιτισμικής συνείδησης στους μαθητές. Για να πραγματοποιηθεί αυτό χρειάζεται χρονοβόρα και σκληρή προσπάθεια από πολλούς τομείς. Ένα βασικός τομέας που μπορεί να προσφέρει βασικές αλλαγές είναι η εκπαίδευση. Μια εκπαίδευση όχι στα μέτρα που τη φανταζόμαστε η που τη βιώσαμε. Μια εκπαίδευση ανανεωμένη, ανοιχτή, έτοιμη να ρουφήξει και να μεταδώσει ό,τι καλό. Το παραπάνω υλικό αποτελεί ένα μικρό λιθαράκι στη διάσταση της εκπαίδευσης που μπορεί να βοηθήσει ώστε οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με διάφορους πολιτισμούς, να συγκρίνουν, να επιλέξουν, ακόμη και να υιοθετήσουν αυτά που πιστεύουν ταιριάζουν και σε αυτούς. Το υλικό αυτό είναι πολύ λίγο για να δώσει σημαντικά αποτελέσματα. Θα πρέπει να αλλάξει και το πλαίσιο που απαρτίζεται από τον τρόπο οργάνωσης του σχολείου, τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας, τις μεθόδους που προσεγγίζονται διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

Αυτό το υλικό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε ένα πολυπολιτισμικό σχολείο εφόσον διαθέτει και το κατάλληλο πλαίσιο. Δηλαδή ένα σχολείο που είναι μακριά από εθνοκεντρικές αντιλήψεις ενώ ταυτόχρονα είναι εξοικειωμένο με το διαφορετικό. Ωστόσο όπως αναφέραμε και στο θεωρητικό πλαίσιο σημαντική είναι και η συμβολή του εκπαιδευτικού, τόσο στο χειρισμό του υλικού όσο και στη διδασκαλία αλλά και γενικότερα στην επιβολή του μέσα στη τάξη και στον τρόπο που πληροφορεί και μεταδίδει γνώσεις.

Η έννοια της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης μπορεί να έχει πολλές σημασίες όπως είδαμε παραπάνω, τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει προσπάθειες αναδιαμόρφωσης των προγραμμάτων σπουδών προς μια πολυπολιτισμική κατεύθυνση. Σύμφωνα με τον Paul Gorski (2002 στους Μπερελής, Σιασιάκος, Λαζακίδου 2007) έξι είναι τα βήματα προς την πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Αρχικά επιδίωξη του σχολείου είναι όλοι μαθητές να μπορούν να φοιτήσουν σε αυτό και να έχουν ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης. Οι μαθητές που παρουσιάζουν δυσκολίες να έχουν ειδική μεταχείριση ώστε οι εκπαιδευτικοί σκοποί να επιτυγχάνονται από όλους. Ο εκπαιδευτικός να μην κάνει εθνικές διακρίσεις και να δημιουργήσει στην τάξη του ένα κλίμα ανοιχτό στο διαφορετικό. Στόχο του εκπαιδευτικού να είναι η δικαιοσύνη μέσα στην τάξη και να ακούγονται οι φωνές όλων των παιδιών.

Το παραπάνω υλικό μπορεί να δώσει εφόρμηση στους μαθητές να εξερευνήσουν νέους πολιτισμούς και να μπουν στη διαδικασία να συγκρίνουν πολιτισμικά στοιχεία με τον δικό τους πολιτισμό. Επίσης αν υπάρχει στη τάξη μαθητής άλλης εθνότητας θα μπορούσε να πει και τις δικές του εμπειρίες. Αυτό μπορεί να γίνει είτε σε μία διδακτική ώρα είτε σε πολλές με την μορφή πρότζεκτ. Για παράδειγμα αφού οι μαθητές έχουν κάνει το παραπάνω εκπαιδευτικό υλικό ο δάσκαλος μπορεί να χωρίσει τα παιδιά σε επτά ενότητες όσες και οι χώρες του υλικού. Θα αναθέσει στην κάθε ομάδα τη μία μέρα να παρουσιάσει τα αξιοθέατα της χώρας που έχει την άλλη τα φαγητά, αργότερα τη μουσική παράδοση, τα έθιμα κάθε χώρας. Έτσι οι μαθητές μέσα από έναν ενδιαφέρον και διασκεδαστικό τρόπο θα έρθουν σε επαφή με άλλους πολιτισμούς.

Παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας μπορούν να επισκεφτούν τον ιστότοπο myEurope. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να βρουν συγκεκριμένες πληροφορίες για κάποια χώρα από τον ιστότοπο αυτό. Για παράδειγμα να βρουν πως γιορτάζουν τα Χριστούγεννα σε χώρες της Ευρώπης. Αφού τα παρουσιάσουν στην τάξη, ο δάσκαλος θα κατευθύνει τη συζήτηση ώστε να βρουν οι μαθητές κοινά με τα Ελληνικά Χριστούγεννα. Έπειτα θα τους ρωτήσει σε ποια χώρα θα ήθελαν να περάσουν τα Χριστούγεννά τους.

Οι μαθητές και γενικά κάθε άτομο είναι καλό να γνωρίζει την ιστορική του διαδρομή. Οι μικρότεροι μαθητές στο βαθμό που μπορούν να κατανοήσουν. Αυτό θα τους βοηθήσει στη μετέπειτα ζωή τους να μην επαναλάβουν λάθη του παρελθόντος. Το να αναγνωρίζουν τα θετικά και αρνητικά στοιχεία που έχει το έθνος τους, τους βοηθάει ώστε να βελτιώσουν τα αρνητικά, να τα εμπλουτίσουν, να υιοθετήσουν καλές πρακτικές. Είναι πολύ ωφέλιμο οι μαθητές να μπαίνουν σε μια κριτική σκέψη του πολιτισμού τους από μικρή ηλικία για να γίνουν πολίτες του κόσμου που θα διακατέχονται με όλες τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ο δάσκαλος έχει χρέος να προετοιμάσει τους μαθητές να ενταχθούν σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.

«...αν επιτευχθεί η ευαισθητοποίηση του παιδιού στον Πολιτισμό, θα δημιουργηθεί μια άλλη κοινωνία, μια άλλη νοοτροπία, μια άλλη πολιτική» (Μελίνα Μερκούρη στους Μπερελής, Σιασιάκος, Λαζακίδου 2007)

Βιβλιογραφία

Banks, J. A., & Banks, C. A. M. (Eds.). (2004). *Handbook of Research on Multicultural Education*. Second Edition. Jossey-Bass Publishers. San Francisco, CA, 3-29.

Banks, J.A. & McGee C. (1995). *Multicultural Education Issues and Perspective*. Boston:MA: Allyn & Bacon

Baker, C. (2001). *Εισαγωγή στη διγλωσσία και τη δίγλωσση εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Braudel, F. (2007). *Γραμματικές των Πολιτισμών*, μτφρ. Άρης Αλεξάκης. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.

Cuche, D. (2001). *Η έννοια της κουλτούρας στις κοινωνικές επιστήμες*. Αθήνα: Τυπωθήτω, σσ. 11-29, 145-167.

Frank, J. (2013). *Raising Cultural Awareness in the English Language Classroom*. English Teaching Forum, Number 4, 2-11

Kourova, A., & Modianos, D. (2013). *Inter-cultural Awareness and its Role in Enriching Students' Communicative Competence. The International HETL Review*. Special Issue 2013 (pp. 60-70)

Nugent, K., & Catalano, T. (2015) *Critical cultural awareness in the foreign classroom*. NECTF Review, 75(January 2015), 15-30.

Wright, S. (2004). «*Η πολιτικοποίηση της «κουλτούρας»*», στο Δερμεντζόπουλος, Χ., Σπυριδάκης, Μ. (επιμ.), *Ανθρωπολογία, κουλτούρα και πολιτική*, Αθήνα: Μεταίχμιο, σσ. 73-110.

Ανδρούσου, Α., & Ασκούνη, Ν. (2003). "*Προσεγγίζοντας την έννοια της ετερότητας σε προγράμματα αρχικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών*" στο Βαρνάβα – Σκούρα, Τζέλα (επιμ.), *Ερευνητικές οπτικές και εκπαιδευτικές προοπτικές*, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, σ.151-164.

Γεωργογιάννης, Π. (1997). *Θέματα Διαπολιτισμικής εκπαίδευσης*, Αθήνα: Gutenberg.

Γκότοβος, Α. (2002). *Εκπαίδευση και ετερότητα-Ζητήματα Διαπολιτισμικής Παιδαγωγικής*. Αθήνα: Μαιτέχμιο.

Γρίβα, Ε., & Στάμου, Α. (2014). *Ερευνώντας τη διγλωσσία στο σχολικό περιβάλλον: οπτικές εκπαιδευτικών, μαθητών και μεταναστών γονέων*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Δαμανάκης, Μ. (1995). *Μετανάστευση και εκπαίδευση*, Αθήνα: Gutenberg.

Δωρής, Μ. (1981). *Πολιτισμός και κοινωνική εξέλιξη*, Αθήνα: Γνώση.

Ιωαννίδου, Μ. (2016). *Ψηφιακές περιηγήσεις στην Ελλάδα και στον πολιτισμό: εκπαιδευτικό λογισμικό για την εκμάθηση της Ελληνικής Γ2/ΕΓ σε μαθητές με δυσκολίες μάθησης*. Διπλωματική εργασία, ΠΤΔΕ Φλώρινα.

Κυριάκογλου, Μ. (2010). *Τα Φεστιβάλ ως Παράγοντας Τοπικής Ανάπτυξης: Η Περίπτωση του Φεστιβάλ του Δήμου Βύρωνας*. Εθνική σχολή τοπικής αυτοδιοίκησης Γ' Εκπαιδευτική σειρά οργάνωση και διοίκηση, Αθήνα

Μάρκου, Γ. (1996). *Προσεγγίσεις της πολυπολιτισμικότητας και η Διαπολιτισμική εκπαίδευση - επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*, Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ., Γ.Γ.Λ.Ε.

Μάρκου, Γ. Π. (2010). *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση: Όχημα για την εθνοτικοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ελλάδα*, εκδ. ΑΛΦΑ. στο Γκόβαρης, Χ., (Επιμ.) *Κείμενα για τη διδασκαλία και τη μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο*. (17-35). Αθήνα: Ατραπός.

Ματσαγγούρας, Η. (2004). *Η Διαθεματικότητα στη σχολική γνώση: εννοιοκεντρική αναπαλαίωση και σχέδια εργασίας*, Αθήνα: Γρηγόρης.

Μπαμπινιώτης, Γ. (2006). *Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας*. Β' Έκδοση. Γ' Ανατύπωση, Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας.

Μπελέση, Δ. (2009). *Πολιτισμική ετερότητα και διαπολιτισμική μάθηση στο σχολείο. Μια πρόταση διαπολιτισμικής διδακτικής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*

Μπιτσάνη, Ε. (2002). *Πολιτισμός και Τοπική Κοινωνία: η τοπική πολιτιστική ανάπτυξη στην Ελλάδα και ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, 1980-2000*, (Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Βιβλιοθήκη Παντείου Πανεπιστημίου,

Αθήνα).(Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Σχολή ανθρωπιστικών Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, 2009).

Μπερερής, Π., & Σιασιάκος, Κ., & Λαζακίδου, Γ.(2007)Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση και Αξιοποίησή της μέσω των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών,Αθήνα:Ελληνοεκδοτική.

Μπιτσάνη, Ε., (2004). *Πολιτισμική διαχείριση και περιφερειακή ανάπτυξη. Σχεδιασμός πολιτιστικής πολιτικής και πολιτιστικού προϊόντος*, Αθήνα: Διόνικος.

Νικολάου, Γιώργος., (2005).*Διαπολιτισμική Διδακτική: Το Νέο Περιβάλλον. Βασικές Αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Ντίνας, Κ., & Γρίβα, Ε. (2017) *(Δια/πολυ)πολιτισμική αφύπνιση και επικοινωνία στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: διδακτικές πρακτικές προτάσεις και προοπτικές*. Στο Ν. Τσιτσανούδη (εκδ.), *Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ*,1-13:Gutenberg.

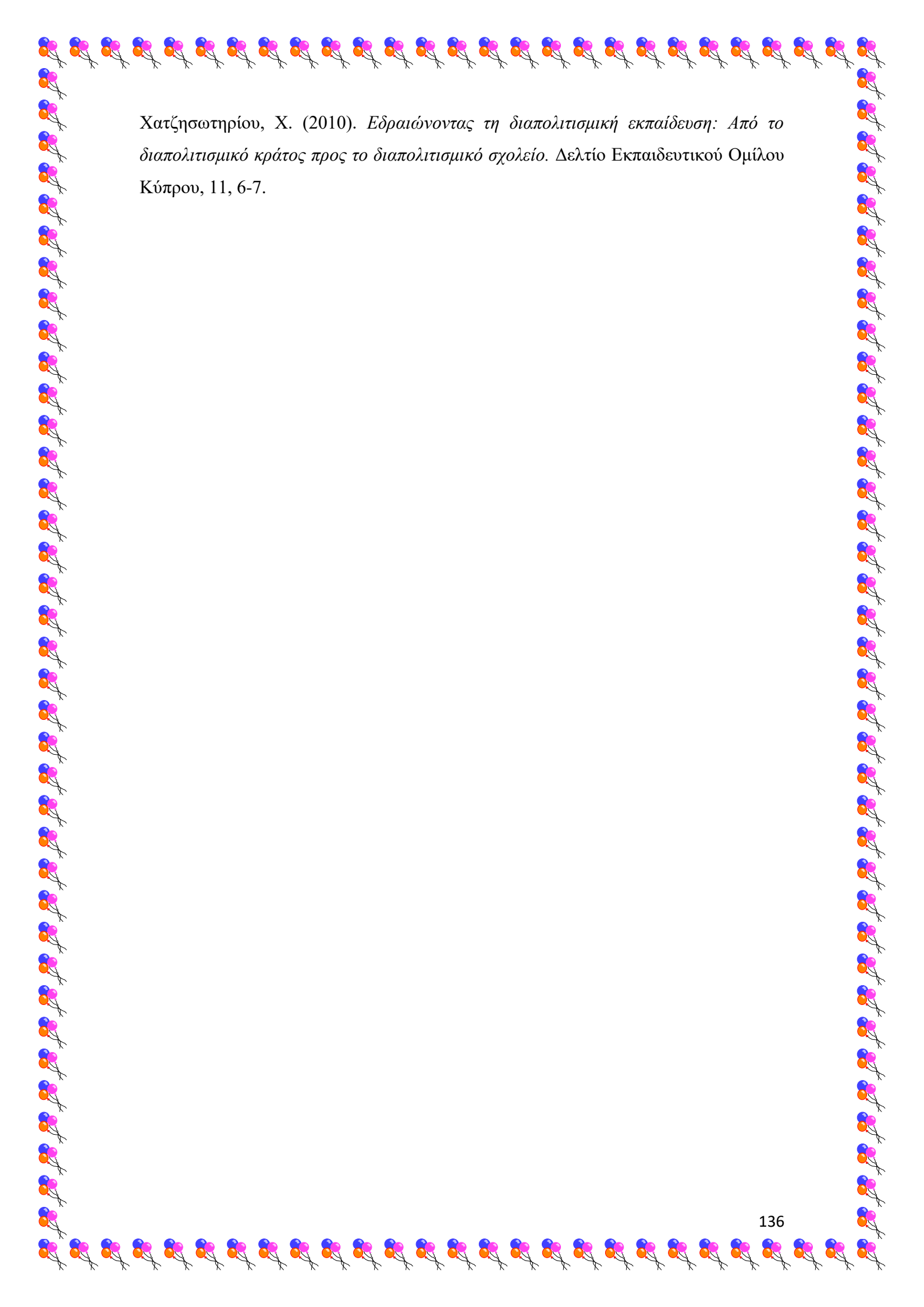
Παπάς, Α. (1989). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική και Διδακτική*. Αθήνα:Περιβολάκι και Ατραπός.

Παπαχρήστος, Κ. & Παλαιολόγου, Ν. (2002). «Διερεύνηση των αναγκών των Εκπαιδευτικών και Αξιολόγησή τους σε θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης και Διδακτικής», στο: Γεωργογιάννης, Π. (επιμ), Πρακτικά του 3^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα: *Η Ελληνική ως Δεύτερη ή Ξένη Γλώσσα: Μια Διαπολιτισμική Προσέγγιση*, τομ. ΙΙΙ, Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΚΕ.Δ.ΕΚ.) - ΠΤΔΕ. Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 2001, 125-142.

Παλαιολόγου, Ν. & Ευαγγέλου, Ο. (2011). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική: Εκπαιδευτική πολιτική για παιδιά μεταναστών*. Αθήνα: Πεδίο.

Πασχαλίδης, Κ., Σπόνιας, Γ., Μανακίδου, Ε., Βούρτσης. (1999). *Εισαγωγή στον Ελληνικό πολιτισμό*. Τόμ. Α΄. Η Έννοια του Πολιτισμού – Όψεις του Ελληνικού Πολιτισμού, Πάτρα: Ε.Α.Π.

Ρόξεναντ Μ., (1976). *Φιλοσοφικό Λεξικό*, Αθήνα:Γνώσεις.

A decorative border of colorful balloons (blue, pink, orange) with black strings, framing the page on all four sides.

Χατζησωτηρίου, Χ. (2010). *Εδραιώνοντας τη διαπολιτισμική εκπαίδευση: Από το διαπολιτισμικό κράτος προς το διαπολιτισμικό σχολείο*. Δελτίο Εκπαιδευτικού Ομίλου Κύπρου, 11, 6-7.